

**BM POLGÁRI VÉDELMI
ORSZÁGOS PARANCSNOKSÁG**

***A POLGÁRI VÉDELMI SZERVEK ÉS SZERVEZETEK
TÖRZSSZOLGÁLATI SZABÁLYZATA***

Tartalomjegyzék

I. Fejezet

<i>A polgári védelmi szervek, szervezetek parancsnokságaira és törzseire vonatkozó általános rendelkezések</i>	4
A parancsnokságok és törzsek általános rendelteté- se.....	4
A polgári védelmi parancsnokságokkal és törzsekkel szemben támasztott követel- mények.....	6
Megalakítandó munkacsoportok.....	7
A körzeti polgári védelmi parancsnokság, törzs és a települési parancsnokságok feladatai.....	20
A települési polgári védelmi parancsnoksá- gok.....	22
A megyei (fővárosi) szakszolgálat parancsnoksá- gok.....	23
A polgári védelmi szervek és szervezetek vezeté- se.....	24
Híradó és informatikai biztosítás megyei és körzeti szin- ten.....	26
Híradó és informatikai biztosítás fővárosi és kerületi szin- ten.....	26
A polgári védelmi parancsnokságok és törzsek munkarend- je.....	28
Parancsnoki munka tartalma.....	29
A polgári védelmi tevékenység tervezé- se.....	39

II. Fejezet

<i>A polgári védelmi parancsnokságok, törzsek tevékenysége békeidőszakban (katasztrófák bekövetkezése ese- tén)</i>	43
Körzetparancsnokságok tevékenysége békeidőszak- ban.....	46

III. Fejezet

<i>A polgári védelmi parancsnokságok, törzsek tevékenysége veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli állapot időszakában</i>	50
A) Megyei szintű veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli állapot időszaká- ban...	50
B) Fővárosi, fővárosi kerületi szintű tevékenység veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli állapot időszakában.....	54
C) Körzeti szintű tevékenység veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli	

állapot időszakában.....	54
Települési polgári védelmi parancsnokság tevékenysége.....	58
IV. Fejezet	
<i>A polgári védelmi parancsnokságok és törzsek tevékenysége hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában.....</i>	58
A) Megyei szintű tevékenység hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában.....	58
B) Főváros, fővárosi kerületi szintű tevékenység hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában.....	61
C) Körzeti szintű tevékenység hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában.....	62
Települési parancsnokság tevékenysége.....	66
V. Fejezet	
<i>A polgári védelmi feladatok végrehajtására alkalmazandó okmányok.....</i>	66
A polgári védelem alkalmazási okmányai.....	66
Az alkalmazási okmányok csoportosítása.....	68
Táblázatok.....	75
A törzsekkel szemben támasztott követelmények a munkatérkép kidolgozása-kor.....	76
A munkatérkép vezetésével szemben támasztott főbb követelmények.....	77
A munkatérkép vezetésének alapvető szabályai általános elvek alapján.....	79
Az egyezményes jelek, jelzések és rövidítések alkalmazása.....	80

I. FEJEZET
A POLGÁRI VÉDELMI SZERVEK, SZERVEZETEK
PARANCSNOKSÁGAIRA ÉS TÖRZSEIRE VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS RENDEL-
KEZÉSEK

A parancsnokságok és törzsek általános rendeltetése

1. A polgári védelmi parancsnokság, törzs illetékességi területén tervezi, szervezi és irányítja a polgári védelmi feladatokat, a polgári szervek, valamint az állampolgárok polgári védelemmel kapcsolatos szaktevékenységét, illetve ellátja a hatáskörébe utalt polgári védelmi igazgatási és szakhatósági feladatokat, együttműködve a honvédelmi igazgatás szerveivel.
2. A polgári védelmi parancsnokság, törzs felelős a megelőző védekezés és mentesítési feladatok időben történő megtervezéséért, megszervezéséért, a mentőmentesítő, a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák irányításáért. A parancsnokság, törzs a várható vagy kialakult helyzetnek megfelelően, a parancsnok elhatározásai és utasításai, valamint az előljáró szervek intézkedései alapján végzi munkáját.
3. A polgári védelmi parancsnokság szakmai szervezetei, ideiglenes bizottságai és munkacsoportjai a parancsnok irányítása, utasításai és az előljáró szervek intézkedései alapján végzik tevékenységét.

A polgári védelmi vezető (BM, megyei közgyűlés elnöke, főpolgármester, polgármester, polgári szerv vezetője) felelős alapvető kérdésekben, időben meghozni az elhatározását, melyben megszabja a polgári szervek és szervezetek feladatait, intézkedik az együttműködés megszervezésére, a vezetés rendjére és az anyagi-technikai biztosításra.

A polgári védelmi vezető tevékenysége során támaszkodjon a hivatásos polgári védelmi parancsnokságra, hallgassa meg és vegye figyelembe az illetékes parancsnok javaslatait az elhatározás kialakítása folyamán és tájékoztassa mindazon intézkedésekről, amelyeket az előljáró szervek adtak ki.

A parancsnokságokon és törzseken kívül, az előbbiekből állományából (esetleg más szervezettől) a feladat végrehajtása érdekében ideiglenes csoportosítások is létrehozhatók. Ezek állományát, működési rendszerét a polgári védelmi szervezetek létrehozásának, felépítésének és fejlesztésének szabályairól szóló, a mindenkor érvényben lévő intézkedés szabályozza.

- a) A **polgári védelmi vezető** az a vezető beosztású személy, aki a jogszabályok által polgári védelmi szervezet(ek) létrehozására, működtetésére, alkalmazására jogosult.
- b) Az **operatív csoport (OCS)** olyan tervező, szervező, adatgyűjtő, kidolgozó, koordináló és irányító szerv, mely egy meghatározott feladat végrehajtása érdekében különböző szakemberekből kerül kialakításra.

Általában olyan esemény bekövetkezése esetén kerül létrehozásra, amikor az érintett parancsnokságok teljes állományának bevonására nincs szükség, vagy egy időben több tevékenység irányítását is végezni kell, továbbá a parancsnokságok, törzsek megszokott tevékenységének folytatása mellett más, ettől eltérő, de szintén fontos feladat végrehajtásáról kell gondoskodni, illetve valamilyen más okból kell a vezető szerveket megosztani.

- c) A **munkacsoport (MCS)** polgári védelmi feladatok végrehajtására kötelezett országos, területi igazgatási szervek, továbbá az adott szintű polgári védelmi parancsnokságok és törzsek, valamint más - a feladatban érintett - szervek, szervezetek tagjaiból, szakembereiből összeállított kidolgozó, javaslattevő szervezet.

Rendeltetése:

- a jogszabályokban rögzített, polgári védelmi feladatok tervezésében, szervezésében, előkészítésében való részvétel;
  - a szakterületükhöz tartozó polgári védelmi szolgálatok, szervezetek megalakítása, felkészítése;
  - javaslat tétele a szervezetek, a lakosság és az anyagi javak védelme érdekében szükséges rendszabályok bevezetésére.
4. A parancsnokságok és törzsek hivatásos és közalkalmazotti állományából, a beosztásuk által hivatalból polgári védelmi feladatot ellátókból és a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgárokból állnak.
5. A polgári védelmi parancsnokságok és törzsek feladatai:
- a kiképzés és felkészítés tervezése, szervezése, irányítása;
  - a lakosság és az anyagi javak védelmének tervezése, szervezése és irányítása;
  - a polgári védelmi szervek és szervezetek készségbe, alkalmazási készenlétbe helyezésének (AKH) biztosítása, az előírt ügyeleti szolgálatok megszervezése, működtetése;
  - a feladatra vonatkozó adatok folyamatos gyűjtése, tanulmányozása és értékelése, valamint a parancsnoki elhatározási javaslatokhoz szükséges számvetések, szakmai javaslatok elkészítése;
  - a polgári védelmi szakfeladatok időben történő tervezése, szervezése, a feladatok eljuttatása a végrehajtókhoz, az együttműködés megszervezése és folyamatos fenntartása, a vezetés rendjének meghatározása, illetve a fenti feladatok mindenoldalú biztosításának tervezése és megszervezése;
  - a megbízható összeköttetés megszervezése és folyamatos fenntartása a szolgálati-, szakmai előljárókkal, a végrehajtókkal, valamint az együttműködő szervekkel;
  - a vezetési pontok állandó működőképességének és a folyamatos vezetés feltételeinek biztosítása;
  - a feladatok végrehajtásának folyamatos ellenőrzése, az alárendelt szervezetek munkájának segítése;
  - a jelentések időben történő felterjesztése, valamint rendszeres tájékoztatás a feladat végrehajtásba bevont erők helyzetéről;

- a személyi állományban és az anyagi-technikai eszközökben bekövetkezett veszteség nyilvántartása és pótlása;
- a mentő-mentesítő munkát végző állomány váltása, szükség esetén új erők bevonása, anyagi eszközök cseréje;
- a szolgálati és az államtitok megőrzése, ezen belül a titkos okmányok előírás-szerű tárolása, szabályszerű kezelése, az erre vonatkozó rendszabályok betartása, illetve betartatása;
- az általánosítható mentési tapasztalatok tanulmányozása, értékelése, azok eljuttatása a végrehajtó szervekhez, gondoskodás azok gyakorlati alkalmazásáról;
- a feladat végrehajtás során bevont állomány és igénybevett technikai eszközök tervszerű visszatérésének biztosítása a nemzetgazdaságba, illetve a lakóhelyre.

6. A feladatok szakszerű és eredményes végrehajtása érdekében a polgári védelmi parancsnokságok:

- ismerjék az illetékességi területükön található veszélyforrásokat;
- rendszeresen pontosítsák és tartsák naprakészen a kidolgozott terveiket;
- folyamatosan ellenőrizzék az alárendeltek alkalmazási készenlétét;
- rendszeresen hajtsák végre az adatok pontosítását a polgári védelmi feladatok végrehajtására bevont és kötelezett különböző területi, helyi szervekkel,
- tartsák magas szinten a személyi állomány felkészültségét.

A polgári védelmi parancsnokságokkal és törzsekkel szemben támasztott követelmények

- **céltudatosság:** a fő feladatok megoldására való törekvés és a fontosabb rendszabályok és a tevékenységek részletes kidolgozására vonatkozó összpontosítás;
- **szervezettség:** a pontos, szakszerűen megszervezett és hozzáértően felépített tevékenységben jut kifejezésre;
- **operativitás:** az a képesség, amelynek birtokában és érvényesítésével a meghatározott időre képes megoldja a részére meghatározott feladatokat és rugalmasan - a kialakult helyzettől függően - tudja alakítja a törzsmunka formáit és módszereit;
- **előrelátás:** abban jut kifejezésre, hogy képes időben felmérni a helyzet lehetséges alakulását, helyesen tudja megtervezni a végrehajtók tevékenységét, valamint a veszélyforrások ismeretének birtokában előre tudja tájékoztatni a lakosságot;
- **pontosság és megbízhatóság:** kifejezésre jut a kidolgozott okmányok és kiadott intézkedések hibátlanságában, a feladatok végrehajtásáért érzett felelősségben;
- **kezdeményező- és alkotókészség:** arra irányul, hogy megtalálja a feladatok végrehajtásának, konkrét helyzetnek megfelelő és leghatékonyabb módszereit, vállalja a felelősséget az önállóan végzett tevékenységért.

7. A polgári védelem országos irányító szerve a **BM Polgári Védelmi Országos Parancsnokság**, amely közvetlen alárendeltségben irányítja a megyei, fővárosi parancsnokságok szakmai tevékenységét.

8. **A megyei polgári védelmi parancsnokság és törzs** olyan területi tervező, szervező, koordináló és ellenőrző szerv, amely a BM PVOP közvetlen alárendeltségében, annak vezetésével végzi tevékenységét és hatásköre kiterjed az alárendeltségébe tartozó körzeti polgári védelmi parancsnokságokra, kirendeltségekre.

E feladatkörében - minősített időszakban - a honvédelmi igazgatás szerveivel együttműködve az államigazgatás területei rendszerében tervezi, szervezi és irányítja az alárendelt körzeti polgári védelmi parancsnokságok tevékenységét.

Az illetékes védelmi bizottság elnöke részére döntéshez előkészíti a meghatározott polgári védelmi feladatok végrehajtásával összefüggő kérdéseket, kidolgozza az ezzel kapcsolatos terveket, közvetlenül irányítja a polgári szervek, gazdálkodó szervezetek, a területi polgári védelmi szervezetek, az állampolgárok és az anyagi javak védelmével kapcsolatos szaktevékenységet.

9. A területi polgári védelmi feladatok végrehajtásának szakmai irányítását a **körzeti polgári védelmi parancsnokságok** látják el, az illetékes polgármesterek - államigazgatási feladatkörükben törvényben meghatározott - döntései alapján.

10. A megyei polgári védelmi parancsnokságok és törzsek kettősrendeltetésű polgári védelmi szervek:

- tervező-szervező, kidolgozó és döntés előkészítő tevékenységet folytató szakmai irányító szervek;
- személyi és technikai felkészültségük, szervezeti felépítésük alapján közvetlen végrehajtók (Veszélyhelyzeti Felderítő Csoport - VFCS).

11. A megyei polgári védelmi parancsnokság és törzs feladata:

- a megye területén megalakított, tevékenykedő polgári védelmi szervezetek operatív vezetése;
- a károk felszámolására létrehozott szakalegységek, valamint a munkahelyi szervezetek a település érdekében végzett tevékenységének koordinálása;
- a kialakult helyzet folyamatos értékelése, a munkacsoportok tevékenységének összehangolása, más önkormányzati, valamint karitatív és fegyveres szervezetekkel, gazdálkodó szervezetekkel;
- a mentésben, mentesítésben résztvevőkkel az együttműködés megvalósítása, a szükséges intézkedések feldolgozása, kiadása, foganatosítása;
- a körzeti polgári védelmi parancsnokságok (kirendeltségek) tevékenységének tervezése, irányítása;
- minősített időszakban a minősített időszaki ügyrendben meghatározottaknak megfelelően történő vezetés és irányítás.

Megalakítandó munkacsoportok

a) Védelmi koordinációs osztály (operatív csoport):

- döntés előkészítés és értékelő részleg;
- felderítő részleg;
- tervező-szervező, információs részleg.

b) Vezetésbiztosító és híradó munkacsoport:

- riasztási részleg;
- tájékoztatási részleg;
- híradó részleg.

c) Lakosságvédelmi munkacsoport:

- kitelepítési-befogadási részleg;
- óvóhelyi részleg;
- ÁNV részleg;
- közegészségügyi és járványügyi részleg.

d) Kárfelszámolási munkacsoport:

- RBV részleg;
- egészségügyi részleg;
- műszaki részleg;
- rajzoló részleg.

e) Logisztikai munkacsoportot

- ellátási részleg;
- szállítási részleg;
- technikai részleg;
- nyilvántartó részleg;
- pénzügyi részleg.

A megyei polgári védelmi parancsnokságnál megalakított munkacsoportok feladatai:

a) Védelmi koordinációs osztály (operatív csoport)

A csoport parancsnoka a parancsnok helyettes, aki jogosult a többi munkacsoport felé a munka végrehajtásában, határidőkkel, az okmányokkal és az adatok szolgáltatásával kapcsolatban intézkedni és követelményt támasztani.

Feladata:

- dolgozza ki a polgári védelmi szervek és szervezetek készülségbe helyezésének szabályait;
- szervezze meg a törzs, az alárendelt parancsnokságok, vezetésbiztosító és kiszolgáló alegységek, polgári védelmi szervezetek, valamint a lakosság értesítését, riasztását támadás, RBV szennyezettség, valamint katasztrófa esetén;
- a kidolgozott felderítési terv alapján szervezze a felderítő szervezetek tevékenységét;
- dolgozza ki parancsnokság illetékes munkacsoportjaival együttműködve a sugár-, vegyi-, a biológiai és a műszaki kárterületek várható helyére vonatkozó előrejelzést;
- folyamatosan gyűjtse, tanulmányozza és összesítse a bekövetkezett katasztrófák felszámolásához közvetlenül szükséges adatokat;
- dolgozza ki a parancsnok elhatározási javaslatát a kiadásra tervezett intézkedéseket, parancsokat és azokat juttassa el az alárendeltekhez;
- irányítsa az alkalmazásra kerülő erők készenlétbe helyezését, kárterületen kívül történő létrehozását, valamint határozza meg a védelmükkel kapcsolatos rendszabályokat és dolgozza ki a szükséges terveket;
- szervezze meg az ellenőrzést és biztosítsa, hogy az alárendeltek pontosan és időben hajtsák végre a kapott parancsokat, intézkedéseket;
- szervezze meg és biztosítsa az ügyeleti szolgálatot, a személyi állomány pihentetését és ellátását, a vezetési pontok Rendkívüli Időszaki Működési Hely (RIMH) zavartalan működését, őrzés-védelmét;
- jelentse az előjáró parancsnokságnak a kialakult helyzetet, tájékoztassa az alárendeltek és együttműködő szervezet, tartson velük folyamatos kapcsolatot;
- folyamatosan tartsa nyilván katasztrófa helyzetben a polgári védelmi erők és eszközök helyzetét, irányítsa a kárterületen folyó munkát, szervezze meg az ismételt csapás elleni védelmet;
- szervezze meg a kárterületen és a megközelítési útvonalakon a forgalomirányítás, rendfenntartás, stb. feltételeit - együttműködve a társszervek illetékes erőivel;
- vezessen eseménynaplót és helyzetértékelő térképet, valamint rögzítse a parancsokat, intézkedéseket, jelentéseket, a kialakult helyzetet.

Tevékenységét a többi munkacsoporttal szorosan együttműködve végezze.

- Tervező-szervező és információs részleg

Megtervezi, megszervezi - illetékességi területén belül - a területi, települési és munkahelyi polgári védelmi szervezetek megalakítását, nyilvántartását, kiegészítését és meghagyását.

Feladata:

- tartsa nyilván a polgári védelmi szervezetek személyi- és eszközállományát, a veszteségeket, valamint intézkedjen a veszteségek pótlására;
- lássa el a számítógépes rendszerüzemeltetésével és kiszolgálásával kapcsolatos feladatokat;
- fejlessze a meglévő adatrendszereket, szoftvereket és az alkalmazási ismereteket;
- az információáramlás biztosítása érdekében tartson folyamatos kapcsolatot a körzet-parancsnokságok számítógépeivel.

b) Vezetésbiztosító és híradó munkacsoport

Vezetője a (kiemelt) híradó főelőadó.

Kész az előjárókkal, alárendeltekkel, együttműködőkkel, a szomszédokkal való folyamatos kapcsolattartásra. Kidolgozza a szükséges híradó rendszabályokat, irányítja és ellenőrzi a titoktartási előírások betartását, a rejtjelző eszközök szakszerű használatát.

Feladata:

- a parancsnok intézkedései alapján dolgozza ki a híradó tervet;
- biztosítsa a saját és alárendelt szervek parancsnokságai és törzsei részére a vezetés híradását;
- tervezzé, szervezzé és ellenőrizze a híradó kiszolgáló alegységek készenlétét, szakmai kiképzését;
- intézkedjen a híradó eszközök bevizsgálására, ellenőrizze az állandó üzemképességet, intézkedjen a szükséges javítások elvégzésére;
- folyamatosan ellenőrizze a rádióforgalmazást, intézkedjen a tapasztalt hiányosságok megszüntetésére;
- intézkedjen a megszakadt összeköttetés helyreállítására;
- tegyen javaslatot az esetleges változtatásokra.

c) Lakosságvédelmi munkacsoport

Vezetője a (kiemelt) vegyi védelmi főelőadó.

Koordinálja a lakosság kitelepítésével, elhelyezésével, óvóhelyi védelmével annak anyagi javai védelmével, illetve a kiemelt műkincsek kezelésével kapcsolatos feladatokat. Munkája során együttműködik a többi munkacsoporttal, a kijelölt együttműködőkkel. Nyilvántartásokat vezet, feljegyzéseket készít, valamint ellenőrzi a feladatok végrehajtását. Segítséget nyújt a lakosság anyagi javainak őrzés-védelmében.

- Kitelepítési-befogadási részleg

Feladata:

- hajtsa végre a lakosság, dolgozók a vezetőszervek kitelepítésével, befogadásával és elhelyezésével kapcsolatos feladatokat;

- tervezzé, szervezzé és ellenőrizze a végrehajtást, tartsa nyilván a kitelepített (befogadott) lakosság létszámát, koordinálja az érintett szervek tevékenységét;
- tevékenysége során fordítson külön figyelmet a spontán tömegmozgásokra.
- Óvóhelyi részleg
Tervezi, szervezi és ellenőrzi a lakosság és üzemi dolgozók kollektív védelmével és a védelmi létesítményekkel kapcsolatos feladatokat.

Feladata:

- tervezzé és szervezzé az óvóhelyi rendszabályok bevezetését, ellenőrizze a végrehajtást, tartsa nyilván a lakossági, közterületi és üzemi óvóhelyek védelmi adatait, intézkedjen a lakosság védelmét szolgáló, meglévő óvóhelyek időben történő kiürítésére, berendezésére és rendeltetés szerinti használatára;
- kidolgozott tervek és a szükséglet alapján ellenőrizze a szükségvédőlétesítmények építését, a tűzmelegelőzési rendszabályok végrehajtását és biztosítsa a szükséges anyagi-technikai eszközöket;
- végezze a kiemelt műkincsek szállításhoz történő előkészítésével, biztonságos és előírások szerinti elhelyezésével kapcsolatos feladatokat;
- működjön együtt a többi munkacsoporttal és készítsen javaslatot a parancsnok elhatározási javaslatához;
- működjön közre az óvóhelyről történő mentés megszervezésében és végrehajtásában.
- ÁNV részleg
Közreműködik a járványos növény- és állatbetegségek megelőzésében, továbbterjedésének megakadályozásában, a következmények felszámolásában.

Feladata:

- szervezzé a szakfelderítést, a felderítési adatok időben történő értékelését és az értékelt adatok továbbítását a parancsnoknak, valamint az alárendelt parancsnokságoknak;
- folyamatosan értékelje a kialakult helyzetet és tegyen javaslatot a megfelelő állt- és növényvédelmi rendszabályok bevezetésére;
- szervezzé és irányítsa az állatállomány, a takarmány, a vízvédelmével összefüggő szaktevékenységet, valamint az állatállomány mentesítését;
- szervezzé, irányítsa, ellenőrizze és tartsa nyilván az állat- és növény egészségügyi szervezetek megalakítását, különböző alkalmazási készenlétbe helyezését;
- a kialakult helyzet alapján tegyen javaslatot a szolgálati szervezetek alkalmazására;
- vegyen részt az elhatározás, az alkalmazás, az együttműködés és biztosítás megtervezésében, megszervezésében;
- ellenőrizze a kárterületeken tevékenykedő szakalegységek munkáját;

- tartsa nyilván az alárendeltek helyzetét, gondoskodjon a tevékenységükhöz szükséges eszközök, anyagok biztosításáról és szükség szerinti pótlásáról;
- legyen tájékozott a vízellátás, az ivóvízvédelem helyzetéről;
- tervezze az ivóvízvédelmet az állatállomány ellátása érdekében;
- működjön közre a takarmány gyorsított ütemű betakarításában és biztonságos elhelyezésében, ellenőrizze a feladatok végrehajtását, intézkedjen a hiányosságok megszüntetésére;
- működjön közre a vad- és halállománnyal kapcsolatos feladatok szervezésében, végrehajtásában és ellenőrzésében.

Működjön együtt a többi munkacsoporttal és vezessen pontos nyilvántartásokat, készítsen feljegyzéseket.

- Közegészségügyi és járványügyi részleg
Foganatosítja a különböző veszélyhelyzetekben és egyéb minősített időszakokban a lakosság egészségének védelme érdekében a vonatkozó higiéniai, járvány megelőző és elhárító intézkedéseket.

Feladata:

- készüljön fel a várható közegészségügyi helyzetromlás megelőzésére;
- legyen képes a lakosság egészségügyi állapotát negatívan befolyásoló tényezők hatásának megelőzésére, csökkentésére;
- folyamatosan tartson kapcsolatot az illetékes egészségügyi szervekkel, segítse azok munkáját;
- folyamatosan figyelje a kialakult helyzetet és annak romlása esetén haladéktalanul tegyen javaslatot a szükséges rendszabályok bevezetésére, a feladatok végrehajtására.

d) Kárfelszámolási munkacsoport

Vezetője a (kiemelt) műszaki főelőadó.

Tervezi, szervezi és irányítja a polgári védelmi műszaki mentés érdekében végzett megelőző (felderítő, információgyűjtő) feladatokat. Irányítja a polgári védelmi műszaki mentést és az ideiglenes helyreállítási tevékenységet, megszervezi az együttműködést és biztosítást.

- Műszaki-mentő részleg
Koordinálja a műszaki-mentő és közmű védelmi tevékenységgel kapcsolatos feladatokat.

Feladata:

- tervezze, szervezze és ellenőrizze a műszaki védelmi rendszabályok végrehajtását;
- irányítsa és tartsa nyilván az alárendelt műszaki-mentő és közmű szakal egységeket;

- tervezze, szervezze és koordinálja mentőerők kárterület megelőzési útvonalainak előkészítését és biztosítását, állandó vízi átkelőhelyek rombolódása esetén szükségátkelőhelyek előkészítését és berendezését;
- vegyen részt a forgalomszabályozásban és a biztosításban;
- a kialakult helyzetnek megfelelően készítsen számvetést, tegyen javaslatot a műszaki-mentő erők tevékenységére és létszámára;
- vegyen részt az elhatározási javaslat, az alkalmazási, együttműködési és biztosítási tervek kidolgozásában;
- szervezze és ellenőrizze a kárterületen folyó műszaki-mentő munkálatokat és a megközelítési utakon a kárterületek éjszakai megvilágítását;
- kísérje figyelemmel a személyek váltását, pihentetését, ellátását, szükség esetén intézkedjen a hiányosságok megszüntetésére;
- gondoskodjon a mozgó, illetve az ideiglenes vezetési pontok műszaki biztosításáról;
- tartsa nyilván az alárendelt műszaki-mentő erők helyzetét, gondoskodjon az eszközök, anyagok használhatóságáról, cseréjéről, pótlásáról;
- folyamatosan értékelje a lakosságvédelem és a műszaki-mentés helyzetét, tegyen javaslatot a felmerülő problémák megoldására;
- szervezze és irányítsa a műszaki, a közmű-technikai felderítést.

Munkája során működjön együtt a parancsnokság többi munkacsoportjával, készítsen feljegyzéseket és pontos kimutatásokat.

- RBV részleg feladata:

- szervezze és irányítsa az RBV felderítést, figyelést és a laboratóriumi ellenőrzést;
- gondoskodjon a meteorológiai adatok, valamint a felderítési adatok időben történő értékeléséről, azok továbbításáról a parancsnoknak, az alárendelteknek és az együttműködőknek;
- folyamatosan értékelje a kialakult helyzetet és tegyen javaslatot az RBV rendszabályok bevezetésére;
- szervezze és irányítsa a lakosság, az állatállomány, a takarmány, a víz, az élelmiszer védelmével összefüggő RBV védelmi tevékenységet;
- irányítsa és tartsa nyilván az RBV védelmi szervezetek megalakítását, különböző alkalmazási készenléti fokozatba helyezését;
- a kialakult helyzet alapján tegyen javaslatot a szakalegységek alkalmazására;
- vegyen részt az elhatározási javaslat kidolgozásában, az alkalmazás, az együttműködés és a biztosítás tervezésében;
- szervezze meg a mentésben résztvevő polgári védelmi erők és a lakosság RBV védelmét, a mentesítést és fertőtlenítést;
- ellenőrizze a kárterületen működő alegységek tevékenységét;
- tartsa nyilván az alárendeltek helyzetét, gondoskodjon azok tevékenységéhez szükséges eszközök, anyagok biztosításáról és pótlásáról;
- folyamatosan értékelje az RBV védelem, a mentesítés és a fertőtlenítés helyzetét;

- kísérje figyelemmel, illetve értékelje a kialakult tűzhelyzetet és szükség esetén működjön együtt a tűzvédelmi szervekkel;
- legyen tájékozott a vízellátás, a vízkészletek helyzetéről;
- tervezze az ivóvíz RBV védelmet a lakosság, az állatállomány és a termelés ellátása érdekében;
- a kialakult helyzet alapján tegyen javaslatot a mentésítéshez szükséges vízmennyiség biztosítására.

Munkája során működjön együtt a parancsnokság többi munkacsoportjával és a kijelölt együttműködő szervekkel, vezessen feljegyzéseket, nyilvántartásokat.

- **Egészségügyi részleg feladata:**

- szervezze és irányítsa az egészségügyi szakfelderítést, a felderítési adatok időben történő értékelését és az értékelt adatok továbbítását a parancsnoknak, valamint alárendelt és együttműködő parancsnokságoknak;
- vegye fel és folyamatosan tartsa a kapcsolatot az együttműködő egészségügyi szervekkel;
- folyamatosan értékelje a kialakult helyzetet és tegyen javaslatot az egészségügyi rendszabályok bevezetésére;
- szervezze, irányítsa és tartsa nyilván az egészségügyi szervezetek megalakítását, különböző alkalmazási készenlétbe helyezését;
- a kialakult helyzet alapján tegyen javaslatot a szervezetek alkalmazására;
- vegyen részt az elhatározási javaslat kidolgozásában, az alkalmazás, az együttműködés és a biztosítás tervezésében;
- szervezze meg és biztosítsa a mentésben résztvevő polgári védelmi erők, valamint a sérültek egészségügyi ellátását;
- ellenőrizze a kárterületen működő szaklegységek tevékenységét;
- szervezze, irányítsa és ellenőrizze az egészségügyi megfigyelést, a zárlatot (karantén), a közegészségügyi és a járványmegelőző rendszabályok betartását és betartatását;
- tartsa nyilván az alárendeltek helyzetét, gondoskodjon a tevékenységükhöz szükséges eszközök, anyagok biztosításáról és szükség szerinti pótlásáról.

g) Logisztikai munkacsoport

Vezetője az anyagi-műszaki részlegvezető.

Koordinálja a végrehajtásba bevont polgári védelmi szervezetek anyagi-technikai, pénzügyi ellátásával kapcsolatos feladatokat.

- **Anyagellátó és szállító részleg:**

Feladata:

- tervezze, szervezze a polgári védelmi anyagi-technikai, ellátási rendszabályainak végrehajtását;
- tartsa nyilván a polgári védelmi szervezetek részére szükséges alapvető anyagi-technikai eszközöket, a szükséges és meglévő készleteket;
- szervezze és irányítsa a veszélyeztetett területről, valamint a várható katasztrófa sújtotta zónákból az anyagi készletek kiszállítását;

- ismerje a területén lévő állandó jellegű anyagi-technikai bázisokat, raktárakat, azok készleteit. Rendelkezzon pontos adatokkal az ellátó szolgálat területi elhelyezéséről, létszámáról, kapacitásáról;
- tervezze, szervezze és ellenőrizze az ellátó szervezetek kárterületre való előrevonását, az ellátó bázisok megalakítását, a mentő-mentesítő és a haszthatatlanul szükséges helyreállító munkák során az anyagi és technikai ellátást, az után- és hátraszállítást;
- a szállító szolgálattal és egyéb szervekkel közösen irányítsa a polgári védelem érdekében végrehajtandó szállításokhoz szükséges szállítóeszközök előkészítését, biztosítását;
- ellenőrizze a szakalegységek útján a szállítóeszközök üzem- és kenőanyaggal időben történő feltöltését, a szállítóeszközök karbantartási és javítási munkáinak végrehajtását;
- biztosítsa a vezetési pontok, háborús működési helyek (RIMH-k) állományának ellátását és megfelelő munkakörülményeit;
- közvetlenül irányítsa és koordinálja és ellenőrizze az anyagi-technikai és ellátási feladatokra kijelölt, illetve közreműködő szervek tevékenységét;
- folyamatosan gondoskodjon az elhasznált, megrongálódott, vagy megsérült eszközök, anyagok pótlásáról.

Munkája során működjön együtt a parancsnokság többi szolgálati parancsnokával és a kijelölt együttműködő szervekkel, vezessen nyilvántartásokat, feljegyzéseket.

- Pénzügyi részleg

Feladata:

- tervezze az ellátási feladatok pénzügyi fedezetét, rendelkezzen az ehhez szükséges adatokkal;
- biztosítsa a különböző polgári szervek által a mentő-mentesítési munkákhoz szállított anyagok pénzügyi fedezetét;
- tervezze meg a pénzeszközök őrzés-védelmét és kifizetési helyekre történő eljuttatását;
- tartson kapcsolatot a pénzügyintézetekkel, folyamatosan rendelkezzen információkkal és adatokkal a rendelkezésre biztosított költségvetés felhasználásának helyzetéről;
- tartson kapcsolatot az előljáró pénzügyi szervekkel;
- folyamatosan tájékoztassa a parancsnokot az aktuális pénzügyi helyzetről.

12. Budapest Fővárosi Polgári Védelmi Parancsnokság:

- a) A polgári védelem területi irányító koordináló szerve a BM PVOP közvetlen alárendeltségében, annak vezetésével közvetlenül irányítja a körzeti illetékességű kerületi polgári védelmi parancsnokságokat.
- b) Valamely kerületi polgári védelmi parancsnokság működő képtelensége esetén, az előljáró polgári védelmi parancsnok dönt az alárendelésről, illetve új parancsnokság létrehozásáról.

A fővárosi főpolgármester felhatalmazása alapján a Fővárosi Polgári Védelmi Parancsnokság, a kerületi polgármester felhatalmazása alapján a kerületi polgári védelmi parancsnokság az alárendelt szervezetek felé utasításokat és intézkedéseket adhat ki.

14. A parancsnok közvetlen szolgálati előjárója a polgári védelmi parancsnokság teljes személyi állományának. Felelős a parancsnokságra háruló valamennyi feladat végrehajtásáért. A parancsnok irányítja a parancsnokság és az alárendeltek munkáját, koordinálja az egyes munkacsoportok tevékenységét, ellenőrzi az együttműködéssel kapcsolatos feladatok végrehajtását.

Irányítja és ellenőrzi az alárendelt törzseket és parancsnokságokat.

Tervezi a védelmi és a mentési feladatokat, szervezi az alárendeltek összekovácsolását, felkészítését. Személyesen irányítja az alapvető okmányok kidolgozását.

Mindenkor ismeri a kialakult helyzetet, az előjáró által megszabott feladatokat, a polgári védelmi rendszabályok végrehajtásának rendjét, az alárendelt erők állapotát, lehetőségeit.

Közvetlenül irányítja a polgári védelmi vezető elhatározásához szükséges adatok előkészítését, gyűjtését. Mindenkor készen áll a helyzetértékelésből levont következtetések, javaslatok jelentésére.

A szükséges mértékben tájékoztatja a törzs vagy a munkacsoportok vezetőit a kialakult helyzetről, a kapott feladatokról. Meghatározza a feladatok végrehajtásához szükséges időt, a jelentések meghallgatásának időpontjait és az alárendeltek számára kiadásra tervezett előzetes és szakintézkedések kidolgozásának, eljuttatásának rendjét.

Megszervezi a feladatok végrehajtását - a szervezeti felépítés, a mindenkor érvényben lévő AKH-be helyezési intézkedések szerint -, a kialakult helyzet figyelembevételével.

15. A főváros, illetve a kerületi polgári védelmi parancsnokságokon az alábbi munkacsoportokat kell megalakítani, létrehozni.

Fővárosnál:

- a) tervező, szervező munkacsoport
  - tervező, szervező részleg,
  - feldolgozó, információs részleg,
  - adminisztrációs részleg,
  - helyzetértékelő és döntés előkészítő részleg.
- b) vezetésbiztosító és híradó munkacsoport
  - híradó részleg,
  - riasztó részleg,

- elsötétítési és fényálcázási részleg, melynek feladata:
  - tervezze meg az elsötétítési és fényálcázási rendszabályokat és koordinálja azok bevezetését;
  - tervezze meg alakosság felkészítését, ellenőrizze a feladatok végrehajtását;
  - vegye fel és folyamatosan tartsa a kapcsolatot az együttműködőkkel;
  - mérje fel a felhasználandó anyagi-technikai eszközök szükségességét és intézkedjen azok biztosítására, adott esetben pótlására;
  - működjön közre a forgalomirányításban, a közterületen történő mozgások koordinálásában, a szükséges világítás biztosításában.

c) lakosságvédelmi munkacsoport

- kitelepítési és elhelyezési részleg,
- közegészségügyi és járványügyi részleg,
- ÁNV részleg,
- óvóhelyi részleg,

- METRÓ részleg, melynek feladata:

- az óvóhelyi részleggel szorosan együttműködve biztosítsa a METRÓ védelmi előkészítését;
- irányítsa és tartsa nyilván a METRÓ polgári védelmi parancsnokság szükséges adatait, gondoskodjon a tevékenységéhez szükséges anyagok, eszközök biztosításáról, adott esetben pótlásáról;
- vegye fel és folyamatosan tartsa a kapcsolatot az együttműködőkkel;
- legyen kész segítséget nyújtani a szektorok megtöltéséhez, spontán tömegmozgás és a pszichikai problémák leküzdéséhez;
- ellenőrizze a METRÓ, mint védelmi létesítmény berendezéseinek működését, gondoskodjon az orvosi ellátás és a higiénias szabályok betartásáról;
- ellenőrizze az óvóhelyi magatartási rendszabályok betartását és betartatását.

d) kárfelszámolási munkacsoport

- RBV részleg,
- egészségügyi részleg;
- műszaki-mentő, helyreállító részleg;
- közmű helyreállító részleg.

e) logisztikai munkacsoport:

- anyagellátó részleg,
- szállító részleg,
- pénzügyi részleg.

13.A fővárosi kerületi parancsnokságokon megalakítandó munkacsoportok:

- a) tervező-szervező munkacsoport (operatív törzs)
    - informatika és adminisztrációs részleg;
    - helyzetértékelő és döntés előkészítő részleg.
  - b) vezetésbiztosító és híradó munkacsoport
    - riasztási részleg;
    - híradó részleg;
    - elsötétítési és fényálcázási részleg.
  - c) lakosságvédelmi munkacsoport
    - kitelepítési és elhelyezési részleg;
    - közegészségügyi és járványügyi részleg;
    - óvóhelyi részleg;
    - lakosság tájékoztató részleg.
  - d) kárfelszámolási munkacsoport
    - RBV részleg;
    - egészségügyi részleg;
    - műszaki-mentő, helyreállító részleg.
  - e) logisztikai munkacsoport
    - anyagellátó részleg;
    - szállító részleg;
    - pénzügyi részleg.
17. **A körzeti, fővárosi kerületi, kirendeltségi polgári védelmi parancsnokság** tervező, szervező, koordináló, ellenőrző és a konkrét végrehajtás irányítását végző területi szerv.

A kirendeltség minősített időszakot el nem érő helyzetben a területileg illetékes körzetparancsnokság alárendeltségében tevékenykedik. Minősített időszakban az ügyrendnek megfelelően, mint önálló polgári védelmi szervezet, a megyei parancsnokság alárendeltségében működik, igazodva a védelmi igazgatási rendszerhez.

18. Feladata közreműködni az illetékességi területén lévő települések polgári szerveinek polgári védelmi feladatai tervezésében, szervezésében és végrehajtásában.
- 19.E feladatkörében a megyei, fővárosi polgári védelmi parancsnokságok közvetlen szakmai irányításával gondoskodik a központi irányelvek és más a szakmai tevékenységet segítő anyagok, okmányok végrehajtás szintjére történő lejjuttatásáról.
- 20.Segítségét nyújt és közreműködik a települések polgármesterei, a polgári szervek polgári védelmi feladatai (a szervezetek kiképzésének, felkészítésének megszervezése, a tervek elkészítése, a lakosság tájékoztatása stb.) ellátásához.

21. Szervezi a területi polgári védelmi szervezetek szükséges anyagokkal, eszközökkel történő ellátását, a települési polgári védelmi parancsnokságok és a szervezetek vezető állományának felkészítését, szakmailag segíti a bekövetkezett események után a kárelhárításba bevont szervezetek alkalmazásának irányítására létrehozott kárterület parancsnokságok tevékenységét.
22. A körzeti polgári védelmi parancsnok közvetlenül irányítja a törzs és az ideiglenes munkacsoportok tevékenységét, szakmai segítséget nyújt a települési polgári védelmi parancsnokságok munkájában.
23. A körzeti polgári védelmi törzs állománya elsősorban a hivatásos polgári védelem kijelölt állományából a polgármesteri hivatal köztisztviselői közül, illetve a körzet intézményeinek, polgári szerveinek és karitatív szervezeteinek megfelelő szakembereiből, polgári védelmi kötelezettség alapján, polgármesteri határozattal kerülnek kijelölésre. A törzs a szakfeladatok végrehajtása érdekében együttműködik a szakszolgálatokkal a mentésbe bevont más szervekkel, szervezetekkel.
24. A szolgálatok körzeti koordinációs bizottságai a körzetközpont település önkormányzat hivatalából, valamint szakirányú körzeti intézmények polgári védelmi feladatokban érintett tagjaiból, szakembereiből, polgári védelmi kötelezettség alapján - meghatározott időben - létrehozott tanácsadó testület.

Tevékenységét a körzeti polgári védelmi parancsnokság szakmai irányításával - a megyei koordinációs bizottságok szakirányítása mellett - végzi.

Rendeltetésük a jogszabályokban rögzített polgári védelmi feladatok tervezésében, szervezésében, előkészítésében, a szakterületükhöz tartozó polgári védelmi szolgálatok, szervezetek megalakításában, felkészítésében való részvétel, a szervezetek, a lakosság és anyagi javak védelme érdekében szükséges rendszabályok foganatosításának kezdeményezése. Szakmai segítséget nyújtanak a területi és önvédelmi szervezetek részére.

A kirendeltségeken megalakítandó munkacsoportok:

- a) vezetésbiztosító munkacsoport
  - riasztási részleg;
  - híradási részleg.
- b) lakosságvédelmi munkacsoport
  - óvóhelyi részleg;
  - közegészségügyi és járványügyi részleg;
  - ÁNV részleg.
- c) kárfelszámolási munkacsoport
  - RBV részleg;
  - egészségügyi részleg.
- d) logisztikai munkacsoport
  - anyagellátó és javító részleg;
  - nyilvántartó részleg.

25. A települési polgári védelmi parancsnokságok a helyi polgári védelmi feladatok tervezésre, szervezésére, ellenőrzésére, irányítására és végzésére - meghatározott időben - megalakított vezető testület, mely a települési polgármesterek vezetésével a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgárokból, a település veszélyeztetettségének megfelelő - polgármesteri határozattal kijelölt - szakemberekből kerül létrehozásra.

Feladata:

a körzeti polgári védelmi parancsnokság szakemberei segítségnyújtásával, közreműködésével tervezi, szervezi és végzi a településen megalakításra kerülő területi szervezetek kiképzését. Elkészíteni a riasztásra, berendelésre, továbbá településen jelentkező polgári védelmi feladatok végrehajtására vonatkozó terveket, folyamatosan végezni a lakosság tájékoztatását, meghatározni az illetékeségi területeken elhelyezkedő polgári szervek részére a szükséges polgári védelmi követelményeket. Alárendeltségében tevékenykedik minden olyan polgári védelmi szervezet, amelyet a védelmi és ellátási feladatok végrehajtására hozott létre.

26. A szolgálatok polgári védelmi végrehajtó szervezeteinek parancsnokai (parancsnokságai) a helyileg illetékes polgármester alárendeltségében, a körzeti polgári védelmi parancsnokság szakmai irányításával szervezik és vezetik a legységeik tevékenységét.

A települési polgári védelmi parancsnokságon megalakítandó munkacsoportok:

- a) parancsnoki törzs
  - jegyző;
  - alpolgármester;
  - titkárságvezető;
  - tolmács;
  - gépkocsivezetők;
  - gépírók;
  - tervező-szervező, értékelő előadók;
- kiértékelő részleg
  - kiértékelők
- b) vezetésbiztosító munkacsoport
  - híradó megbízott;
  - riasztó-tájékoztató megbízott;
  - vezetésbiztosító megbízott.
- c) lakosságvédelmi munkacsoport
  - kitelepítési-elhelyezési megbízott;

- ÁNV megbízott;
- közegészségügyi és járványügyi megbízott;

d) kárfelszámolási munkacsoport

- RBV megbízott;
- elsősegélynyújtó, sérültszállító megbízott;
- műszaki-mentő, árvízvédelmi megbízott;
- műszaki-mentő, kárfelszámoló megbízott.

e) logisztikai munkacsoport

- ellátási megbízott;
- szállítási megbízott.

A munkacsoportok létszáma, összetétele az érvényben lévő állománytáblázatok alapján - az adott település polgári védelmi besorolásával, a védelmi követelmények előírásainak, a település lakosság létszámának figyelembevételével változtatható (növelhető, csökkenthető, összevonható).

A parancsnokság tevékenységének rendjét a polgármester a megyei, vagy körzeti parancsnoksággal egyetértésben szabályozza.

A körzeti polgári védelmi parancsnokság, törzs és a települési parancsnokságok feladatai

- a lakosság és az anyagi javak védelmének tervezése, szervezése, irányítása;
- a polgári védelmi szervezetek és erők alkalmazási készenlétének biztosítása, valamint a felállításra kerülő ügyeleti szolgálatok megszervezése, bevezetése;
- javaslatok kidolgozása a polgármesternek az elhatározás meghozatalához;
- a törzs (esetenként a munkacsoportok) feladatainak meghatározása, tevékenységük szervezése, összehangolása;
- szakmai segítségnyújtás a települési polgári védelmi parancsnokságok és a végrehajtó szervezetek feladatainak ellátásához.

27. A körzeti polgári védelmi parancsnokságon az alábbi munkacsoportokat kell megalakítani.

a) tervezési-szervezési munkacsoportot:

- ügyeleti részleg, melynek feladata:
  - biztosítsa a gyors és megbízható információáramlást;
  - állandó 24 órás ügyeleti szolgálattal biztosítsa a vezetékes és vezeték nélküli összeköttetést az előljáró (megyei), illetve az alárendelt (települési) polgári védelmi parancsnokságokkal, valamint a mentésbe mentésbe bevont polgári védelmi szervezetekkel;
  - hajtsa végre a bevonható állomány riasztását, berendelését.
- informatikus előadó

b) vezetésbiztosító és híradó munkacsoport:

- riasztási részleg;
- híradó részleg;
- tájékoztató részleg.

c) lakosságvédelmi munkacsoport:

- kitelepítési részleg;
- óvóhelyi részleg;
- ÁNV részleg;
- közegészségügyi és járványügyi részleg

d) kárfelszámolási munkacsoport:

- RBV részleg;
- egészségügyi részleg.

e) logisztikai munkacsoportot:

- szállítási részleg;
- anyagellátási és javítási részleg;
- nyilvántartó részleg.

28. A munkacsoportok feladatai:

a) Tervezési-szervezési munkacsoport tervezze, szervezze az illetékességi területén belül:

- a polgári védelem területi, települési és munkahelyi szervezetei megalakítását, nyilvántartását, kiegészítését és meghagyását;
- a számítógépes rendszer folyamatos kiszolgálásával tartson kapcsolatot a megyei polgári védelmi parancsnoksággal, a települések polgári védelmi parancsnokságaival, a gazdálkodó szervezetekkel, stb.;
- állandó 24 órás ügyeleti szolgálat biztosítása a vezetékes és vezeték nélküli összeköttetést az előljáró (megyei), illetve az alárendelt (települési) polgári védelmi parancsnokságokkal, valamint a mentésbe, mentesítésbe bevont polgári védelmi szervezetekkel;
- folyamatosan biztosítsa a kiadott intézkedések, parancsok, jelentések továbbítását mind az előljáró mind pedig az alárendelt szervezetek felé.

A tervezési-szervezési munkacsoport a mentés megszervezésében és vezetésében a törzs vezető és koordináló munkacsoportja. Parancsnoka általában a körzeti polgári védelmi parancsnok helyettese (főelőadó), aki jogosult a többi munkacsoport felé a munka végrehajtásával, az okmányok elkészítésével, formájával, az adatok szolgáltatásával és határidőkkel kapcsolatban intézkedni, követelményt támogatni.

b) A vezetésbiztosító munkacsoport:

- végezze el a feladat végrehajtásához szükséges okmányok kidolgozását;
- készüljön fel a riasztási, értesítési, tájékoztatósi feladatok végrehajtására;
- legyen képes a parancsnokságokkal, a végrehajtó- és együttműködő szervezetekkel, valamint az előljáróval folyamatos összeköttetés biztosítására.

c) A lakosságvédelmi munkacsoport:

- dolgozza ki a szükséges okmányrendszert;
- készüljön fel a kitelepítési-elhelyezési, az állat- és növényvédelmi, valamint a közegészségügyi és járványügyi feladatok végrehajtására;
- folyamatosan gyűjtse és értékelje a kialakult helyzetre vonatkozó adatokat, információkat és időben továbbítsa azokat;
- tartsa nyilván az illetékességi területén található életvédelmi létesítmények adatait, mérje fel azokat és intézkedjen a létesítmények védelmi célokra alkalmassá tételére;
- szervezze és ellenőrizze az óvóhelyi rendszabályok foganatosítását;
- tartson folyamatos kapcsolatot az együttműködőkkel és a beavatkozókcal;
- gondoskodjon a végrehajtáshoz szükséges anyagok, eszközök meglétéről, pótlásáról;
- a lakosság, a dolgozók, a vezető szervek kitelepítésének (kimenekítésének) befogadásának (elhelyezésének) koordinálása.

d) A kárfelszámoló munkacsoport:

- szervezze és irányítsa a műszaki-mentő és kárfelszámoló munkálatokat;
- szervezze és koordinálja az RBV feladatok elvégzését;
- legyen képes a beavatkozók és sérültek egészségügyi ellátására;
- rendelkezzen a szükséges okmány- és tervrendszerekkel;
- a polgári védelmi szervezetek és a lakosság műszaki-mentő és közművédelmi tevékenységének koordinálása;
- az állampolgárok egyéni és kollektív védelmével kapcsolatos tevékenységek összehangolása;
- az RBV védelmi szolgálat, a lakosság, az anyagi javak RBV, egészségügyi és katasztrófavédelmével összefüggő feladatok végrehajtásának koordinálása.

e) A logisztikai munkacsoport:

- közvetlenül tervezze, szervezze és hajtsa végre a települési polgári védelmi szervezetek anyagi-technikai ellátását;
- szervezze és biztosítsa az ideiglenesen elhelyezett lakosság ellátását;
- a polgári védelmi szervezetek részére szükséges alapvető anyagi-technikai eszközök nyilvántartása;
- - tervezze, szervezze, ellenőrizze az ellátó polgári védelmi szervezetek kárterületre történő előrevonását, az anyagi-technikai eszközök után- és hátra-szállítását.

A települési polgári védelmi parancsnokságok

A helyi polgári védelmi feladatok tervezésére, szervezésére, ellenőrzésére, irányítására létrehozott vezető testületek, amelyek a települések polgármestereinek vezetésével polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgárokból, a település veszélyeztetettségének megfelelő - polgármesteri határozattal kijelölt - szakemberekből kerül létrehozásra.

Feladata:

- a körzeti polgári védelmi parancsnokság szakemberei segítségnyújtásával, közreműködésével tervezi, szervezi és végzi a településen megalakításra kerülő települési szervezetek kiképzését, elkészíteni a riasztásra, berendelésre, megalakításra, továbbá a településen jelentkező polgári védelmi feladatok végrehajtására vonatkozó terveket, folyamatosan végzi a lakosság tájékoztatását;
- a polgármester irányításával a település helyi védelmét biztosító polgári védelmi szervezetek operatív vezetése;
- a károk felszámolására létrehozott szakalegységek, valamint munkahelyi polgári védelmi szervezetek település érdekében végzett tevékenységének koordinálása;
- a helyzet (mentés, mentesítés) folyamatos értékelése, a munkacsoportok tevékenységének összehangolása;
- az együttműködés kidolgozása, megvalósítása más önkormányzati, karitatív és fegyveres szervekkel, gazdálkodó és a vezetésben résztvevő egyéb szervezetekkel.

29. A települési polgári védelmi parancsnokság munkacsoportjai:

a) Mentési munkacsoport, amely közvetlenül irányítja:

- a mentésben résztvevő polgári védelmi szervezeteket;
- riasztás, tájékoztatás megszervezését és végrehajtását;
- kitelepítési és elhelyezési feladatokat;
- RBV és óvóhelyi feladatokat;
- műszaki-mentő és helyreállító munkálatokat;
- sérültek egészségügyi ellátását;
- a parancsnokság, a végrehajtó és együttműködő szervezetek, valamint az előjáróval a folyamatos összeköttetés biztosítása.

Biztosítja:

- a kialakult helyzetre vonatkozó adatok folyamatos gyűjtését, kiértékelését;
- szükséges számvetések elvégzését, a végrehajtáshoz szükséges okmányok kidolgozását, a szükséges okmányok kidolgozását.

b) Logisztikai munkacsoport amely:

- közvetlenül tervezi, szervezi és végrehajtja a települési polgári védelmi szervezetek anyagi-technikai ellátását;
- szervezi és biztosítja az ideiglenesen (szükséghelyen) elhelyezett lakosság ellátását.

A munkacsoportok létszáma, összetétele a hatályos állománytáblázatok alapján - az adott település polgári védelmi besorolásának, a védelmi követelmények előírásainak, a település lakosság létszámának figyelembe vételével - növelhető, csökkenthető, összevonható.

A települési polgári védelmi parancsnokság részletes tevékenységének rendjét a polgármester, a megyei vagy körzeti parancsnoksággal egyetértésben szabályozza.

A megyei (fővárosi) szakszolgálat parancsnokságok

Rendeltetése a szakirányú polgári védelmi feladatok koordinálása, szakmai javaslatokkal az illetékes védelmi igazgatási vezető döntéseinek elősegítése.

A területi és települési szakalegységek irányítására, az alábbi szakszolgálat parancsnokságok hozhatók létre:

a) Vezetésbiztosító- és híradó szakszolgálat parancsnokság

Feladata:

- a lakosság riasztásának, tájékoztatásának és az azokat szolgáló berendezések üzemeltetésének, az elsötétítési és fényálcázási feladatok végrehajtásának koordinálása;
- a szakalegységek szakmai irányítása;
- a kárterületen tevékenykedő polgári védelmi szakalegységek és vezetői parancsnoki állomány közötti híradó összeköttetés biztosítása.

b) Lakosságvédelmi szakszolgálat parancsnokság

Feladata:

- a veszélyeztetett területről az állampolgárok kitelepítésének, kimenekítésének visszatelepítésének megtervezése, megszervezése a szakalegységek vezetése;
- a lakosság helyi védelmét szolgáló óvóhelyek használati szabályainak kidolgozása, az óvóhelyi alegységek szakirányítása;
- a járványos növény és állatbetegségek megelőzésére, terjedésének megakadályozására, illetve felszámolására a szükséges intézkedések kidolgozása, a szakalegységek szakmai irányítása;
- járványos megbetegedések, fertőzések által veszélyeztetett lakosság védelme érdekében a megelőző rendszabályok kidolgozása, a fertőtlenítő munkálatok megtervezése.

c) Fővárosi METRÓ polgári védelmi szakszolgálat parancsnokság

- a METRÓ polgári védelmi szervezeteibe beosztott állampolgárok felkészítése, irányítása;
- a METRÓ polgári védelmi létesítményének, üzemképességének és karbantartásának.

A polgári védelmi szervek és szervezetek vezetése

30. A polgári védelmi szervezetek vezetésének alapjai

a) A vezetés:

A vezetés alapvető feladata a polgári védelmi munkának célirányossá és összehangolttá tétele, valamint az eredményes munkavégzés objektív és szubjektív feltételeinek megteremtése.

A polgári védelmi szervezetek vezetése alatt a parancsnokoknak, törzseknek meghatározott alkalmazási készenlét fenntartása, a polgári védelmi erők és eszközök alkalmazási tevékenységének előkészítésére és erőkifejtésükre, a meghatározott feladat sikeres teljesítésére irányuló célszerű tevékenységét értjük.

Alapfeltétele a helyzetre vonatkozó adatok gyűjtése és tanulmányozása, az elhatározás meghozatala és a feladatok eljuttatása a végrehajtókhoz.

A vezetés alapját a polgári védelmi vezető elhatározása képezi.

- b) A vezetés magába foglalja: a szervezetek fejlesztését, működtetését, képviselést és kapcsolatát az együttműködő szervekkel, szervezetekkel. Ezen belül:
- a polgári védelmi szervezetek és a kapott feladatok végrehajtására való készenlét fenntartását;
  - a helyzetre vonatkozó adatok folyamatos gyűjtését, értékelését;
  - az elhatározás időben történő meghozatalát és eljuttatását az alárendelteknek;
  - az alkalmazás előkészítését és mindenoldalú biztosítását,
  - a vezetés rendszerének megszervezését,
  - az együttműködés megszervezését és fenntartását,
  - az alárendeltek segítségét és ellenőrzését.
- c) A vezetés biztosítsa a feladatok gyors, körültekintő előkészítését, végrehajtását, az erők és eszközök széleskörű és hatékony alkalmazását.
- d) A kárterületeken a munkák vezetése kárterület, munkakörzet, munkaterület, munkahely-parancsnokságok, illetve parancsnokok útján valósul meg.

Ha az adott parancsnokság vezetésre, irányításra képtelenné vált, akkor az előjáró kijelölése alapján új parancsnokság látja el az irányítási feladatokat.

- e) A kárterületeken végzendő feladatok irányítására vezetési ponto(ka)t kell létrehozni. Innen történik a polgári védelmi szervezetek vezetése.

A vezetés legyen operatív és minden helyzetben biztosítsa a polgári védelmi szervezetek folyamatos vezetését.

A vezetés összetételét, létszámát a mindenkor kialakult helyzetnek, a kárterület jellegének megfelelően a parancsnok határozza meg.

A vezetés biztosítsa:

- a munkafeltételeket;
- a szervezetek folyamatos irányítását;

- a megbízható összeköttetést az előjáróval és az alárendeltekkel, illetve az együttműködőkkel.

31. A híradás és informatika a vezetés biztosításának **alapvető** eszköze. A híradást a parancsnoknak a feladat végrehajtására kialakított elgondolása és az előjáró törzs utasítása alapján kell megszervezni.

a) A híradással, informatikával szemben támasztott követelmények:

- folyamatosan biztosítsa az információcsere lehetőségét az előjáró, az alárendelt és az együttműködő parancsnokságok (törzsek) között;
- tegye lehetővé a riasztási információk azonnali és a tájékoztatási információk gyors továbbítását, illetve vételét.

b) A híradás felosztása:

- a parancsnoksági;
- az együttműködési;
- a riasztási, tájékoztatási híradást.

A folyamatos, komplex vezetés biztosítása érdekében meg kell szervezni a felsorolt híradási formákat.

Parancsnoksági híradásnak nevezzük az előjáró és alárendelt parancsnokságok között biztosított információtovábbítás lehetőségét.

Együttműködési híradásnak nevezzük a közös feladat végrehajtásra rendelt parancsnokságok és törzsek között biztosított információtovábbítás lehetőségét.

Riasztási híradásnak nevezzük a magasabb alkalmazási fokozatok, a légi, katasztrófa és RBV riadók, valamint a különböző készségi fokozatok azonnali elrendelése érdekében biztosított információtovábbítás lehetőségét.

Tájékoztatási híradásnak nevezzük a szervezetek megóvása, a szükséges el- lenintézkedések és rendszabályok időben történő bevezetése, valamint tevékenységük hatékonyságát fokozó adatok gyors továbbítása érdekében biztosított információtovábbítás lehetőségét.

Az intézkedések gyors és megbízható továbbítása érdekében rendelkezésre álló híradó eszközöket (rádió, vezeték nélküli híradó, futár eszközöket /erőket/, stb.) komplex módon kell alkalmazni.

32. A híradás állandó üzemképességét és folyamatosságát el kell érni:

- a vezetési pontok híradó központjainak időben történő berendezésével és azok állandó hadrafogható állapotban való tartásával;
- az összeköttetések minden fajtájának komplex felhasználásával;
- a híradó eszközöknek a háború időszakában a különböző zavartól való védelmet biztosító szervezési, műszaki-technikai rendszabályok végrehajtásával;
- a híradó alegységek személyi állományának magas szintű képzettségével;
- a híradó eszközök és erők tartalékainak létrehozásával;

- a megrongálódott híradó központokon és hálózatokon a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák végrehajtásával;
- a hírváltásra meghatározott híradóforgalmi rendszabályok szigorú betartásával.

Híradó és informatikai biztosítás megyei és körzeti szinten

33. A megye polgári védelmi illetékességi területén az egységes területi hírendszer kialakítására kell törekedni. Ennek egyik alapvető feltétele, hogy az önálló hálózatokkal rendelkező szervek - együttműködve - törekedjenek a meglévő és a tervezett hálózatok kombinált, vagy egymással felcserélhető üzemeltetésének szervezési és végrehajtási feltételei megteremtésére.
34. Az értesítés és a riasztás megszervezéséért a polgári védelmi parancsnok a felelős.
35. A megyei polgári védelmi parancsnokságok légi veszélyről történő értesítése a vonatkozó felsőszintű szabályok szerint valósul meg.
36. A radioaktív, vegyi, biológiai szennyezettség, a katasztrófhelyzetre vagy annak veszélyére vonatkozó értesítés, valamint a polgári védelmi riasztási jelekre vonatkozó magatartási szabályokról történő tájékoztatás az illetékes polgári védelmi törzsek útján - felderítési adatok, vagy az előljáró törzs (szomszédok) tájékoztatása alapján - történik.
37. A kárterületen tevékenykedő polgári védelmi erők értesítését a területi, helyi, a települési, a munkahelyi polgári védelmi törzsek végzik. Az értesítésben fel kell használni a hangosbemondókat, a rádióállomásokat, a hang- és fényjelző eszközöket, a rendelkezésre álló összes híradó eszközt.
38. A közlemények híradó-technikai eszközökön történő továbbításánál - az állami és katonai titkok megóvása érdekében - a rejtjeles híradást (rejtett vezetést) meg kell szervezni.
A híradás, rejtett vezetés megszervezésének és végrehajtásának rendjét a parancsnok híradó intézkedése - parancsa - szabályozza.

Híradó és informatikai biztosítás fővárosi és kerületi szinten

39. Fővárosi és kerületi szinten a védelmi bizottság vezetési pontja egyben a fővárosi és kerületi parancsnokság vezetési pontja:
- a) a védelmi bizottság háborús működési helye;
  - b) az önkormányzat háborús működési helye (egyben a fővárosi szaktörzs vezetési pontja);
(a továbbiakban egységesen: **vezetési pont**).

Ideiglenesen létrehozható vezetési szinteknek megfelelő mozgó vezetési pont.

A tartalék vezetési pont kijelölése a Fővárosi Védelmi Bizottság irányelvének figyelembe vételével történik.

40. A főváros az irányítást a fővároson kívüli vezetési pontról, valamint a főváros területén elhelyezett vezetési pontokról, a kerületek a területükön kialakított vezetési pontról, illetve ahol ilyen nincs, ott a RIMH-ről végzik.
41. A mentőerők munkaterületén, munkahelyen történő vezetésére figyelőpontot kell kijelölni, ahonnan a munkaterület (munkahely) parancsnoka a mentő-mentesítő, valamint a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkát személyesen vezeti.
42. A polgári védelmi parancsnokság a vezetést a veszélyeztetettség és az alkalmazás időszakában a vezetési lépcsőkben megfelelő szintű vezetési pontról (RIMH) gyakorolja.

A fővárosi fő- és tartalék vezetési pontjára települt törzs végezzen párhuzamos értékelő tevékenységet, hogy képes legyen a kiesett vezetési lépcső feladatainak azonnali átvételére.
43. A fő vezetési ponton a parancsnok, a tartalék vezetési ponton a parancsnok-helyettes a törzs vezetője.
44. A kerületi polgári védelmi parancsnok a kerületi RIMH-ről vezessen.
45. A vezetési pontokat minden lehetséges módon rejtetni kell a felderítés elől. A vezetési pontok körzetében - rezsim intézkedések szerint - szabályozni kell a mozgást és az egyéb tevékenységet.
46. A polgári védelmi erők előrevonásának, valamint a mentő-mentesítő és a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkákat végző polgári védelmi erők közvetlen, helyszínen történő irányítására a mentőerők váltásának, folyamatos ellátásának, technikai biztosításának, kivonásának és a sérültek kárterületről történő hátraszállításának vezetése érdekében a polgári védelmi vezetési lépcsőkön belül **ideiglenes elemként** létrehozható mozgó vezetési pont.

A mozgó vezetési pont: ideiglenesen létrehozott vezetési elem, mely megfelelő szállító és híradó eszközökkel felszerelt operatív csoportból áll. A mozgó vezetési pont biztosítása a polgári védelmi erők és eszközök közvetlen helyszíni irányítását, együttműködését, manőverezését jelenti az előljáró polgári védelmi parancsnok utasítása és a kialakult helyzet alapján.

A mozgó vezetési pontot általában a Budapest fővárosi és kerületi parancsnok szervezi meg és hozza létre, összetétele a kialakult helyzettől és a végrehajtandó feladatoktól függ. Alapvető követelmény, hogy rendelkezzen mobil hírközponttal.

A mozgó vezetési pont manővereztetését úgy kell végrehajtani, hogy az áttelepítése során az alárendeltekkel, valamint az együttműködőkkel, az előljáró parancsnokságokkal, a szomszédokkal az összeköttetés ne szakadjon meg. Az áttelepülés gyorsan, szervezeten menjen végbe.

A mozgó vezetési pont manővere mindig a kiküldő parancsnok parancsára történik.

47. A helyi védelmi bizottság háborús működési helye, illetve rendkívüli időszak működési helye a körzeti parancsnokság vezetési pontja.

Ideiglenesen létrehozható mozgó vezetési pont, ahol megfelelő jármű és híradó eszköz áll rendelkezésre. Állományát a létrehozó parancsnok határozza meg.

A mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges munkák munkaterületen (helyen) történő közvetlen vezetésére rendszerint figyelő pontot kell kijelölni.

A lakott helységekben állandó jelleggel telepített működési helyeket - erre a célra berendezett - védő létesítményekben, vagy a vezetési szervek béke elhelyezésének helyiségeiben kell kialakítani. Biztosítani kell a vezető állomány kiszóródás elleni védelmét és a többcsatornás, megbízható összeköttetést.

A polgári védelmi parancsnokságok és törzsek munkarendje

48. A parancsnokságok és törzsek alapvető feladatai a polgári védelmi szervezetek alkalmazásának előkészítése során: a helyzet megítélése; számvetések és javaslatok előkészítése a parancsnok elhatározásának kidolgozásához; a feladatok eljuttatása az alárendeltekhez; a polgári védelmi szervezetek alkalmazásának megtervezése; az együttműködés, az alárendeltek felkészülésének és az alkalmazás körzete előkészítésének megszervezése, az alkalmazás mindenoldalú biztosításával kapcsolatos rendszabályok megfogalmazása, végrehajtásuk irányítása; a vezetés megszervezése, a polgári védelmi szervezetek alkalmazásra történő felkészítése; az ellenőrzések megszervezése és megvalósítása.

49. A helyzetre vonatkozó adatok gyűjtése, tanulmányozása és értékelése

A helyzet teljes és hiteles ismeretért a polgári védelmi parancsnok a felelős. A polgári védelmi parancsnokságok szervezzék meg a saját polgári védelmi erőkre és a szomszédokra, a lakosságra, anyagi javakra vonatkozó adatok gyűjtését, tanulmányozását, gyors feldolgozását és jelentését az illetékes parancsnoknak. Az adatok gyűjtése, elemzése terjedjen ki: rombolási, a tűz-, a sugár-, a vegyi- és biológiai helyzetre, a terepre, a hidrometeorológiai viszonyokra (meteorológiai, időjárási, stb.), a kárterületre vonatkozó általános gazdasági, települési, szállítási adatokra.

A törzsek munkavégzésében kerülni kell a párhuzamosságot.

A helyzetre vonatkozó adatok gyűjtésével és tanulmányozásával kapcsolatos munka magába foglalja: az adatok különböző forrásokból való beszerzését, feldolgozását, térképeken (vázlatokon) történő ábrázolását, értékelését, valamint a következtetések, javaslatok jelentését, továbbá az érintettek részére az adatok átadását.

50. A parancsnoki munka sorrendje és tartalma

A parancsnoki munkát a parancsnok irányításával az egész törzs (parancsnokság) végzi.

A polgári védelmi parancsnokok legyenek képesek minden időben és helyzetben az elhatározás vagy javaslat jelentésére. Az elhatározás meghozatalához a parancsnoknak a feladatok megtervezésére és megszervezésére vonatkozó munkarendje a konkrét helyzettől, a kapott (várható) feladattól és a rendelkezésre álló időtől függ.

51. A parancsnoki munka sorrendje

- a) feladattisztázás;
- b) időszámvetés;
- c) helyzetmegítélés (a rendelkezésre álló és prognosztikus adatok alapján);
- d) előzetes intézkedés kiadása;
- e) törzstájékoztató;
- f) helyzetmegítélés (felderített adatok alapján);
- g) parancsnok elhatározása:
  - elgondolás,
  - alárendeltek feladatai;
  - együttműködés kérdései,
  - vezetés biztosítása
- h) az együttműködés megszervezése;
- i) elhatározás pontosítása (szemrevételezés);
- j) az alárendeltek elhatározásának jóváhagyása;
- k) alkalmazási parancs kiadása;
- l) az alárendeltek segítése, ellenőrzése és konkrét irányítása.

Parancsnoki munka tartalma

- a) Feladattisztázás: a parancsnoki munkának a feladat vételét követő fontos mozzanata, az elhatározás kidolgozásának kezdeti szakasza, a meghatározott feladat céljának és az adott polgári védelmi köteték feladatainak mélyebb feltárása.

A feladattisztázás olyan tevékenység, melynek folyamán a parancsnoknak pontosan meg kell érteni és rögzíteni a kapott feladatot, annak célját, az előljáró elgondolását, valamint a feladat végrehajtásához a rendelkezésre álló saját erők és eszközök lehetőségeit.

A feladattisztázás alapját képezik:

- az előljáró polgári védelmi parancsnok parancsa, vagy előzetes intézkedése;
- a saját felderítési adatok;
- az együttműködő szervektől beérkezett információk;
- a saját alkalmazási tervekben rögzített feladatok;
- a kialakult helyzet

Következtetések:

- a kapott feladat alapján milyen változásokkal használható az alkalmazási terv;
- mely szervezetek átcsoportosítását kell végrehajtani;
- a kapott feladatokat milyen sorrendben célszerű megoldani;
- a feladatból eredően kivel, mikor és hol kell szervezni együttműködést;
- milyen rendszabályokat kell azonnal foganatosítani;
- az elgondolás lényegének összefoglalása.

b) Időszámvetés

Az időszámvetés olyan parancsnoki ténykedés, amelyben időrendbe kell állítani a feladat megszervezését és a végrehajtás rendjét. Az időszámvetést vagy a parancsnoknak, vagy a helyettesének célszerű elvégezni (amennyiben egy vezetési ponton tartózkodnak). Kiindulási adatai a feladat vételének, az előzetes elgondolás és az elhatározás (javaslat) jelentésének, valamint a készenlét elérésének időpontja.

Az időszámvetésben rendszerint a következő feladatok kerülnek rögzítésre:

- előzetes intézkedések kiadása;
- törzstájékoztató;
- a helyzetmegítélés végrehajtásának időbeosztása;
- a szemrevételezés végrehajtása;
- az elhatározás jelentése;
- alkalmazási parancs kiadása;
- együttműködés megszervezése;
- az alkalmazás mindenoldalú biztosításának megszervezése;
- az alárendeltek ellenőrzése, elhatározásuk jóváhagyása;
- a mentő munkákhoz való készenlét ideje.

A feladat kézhezvétele és a mentő-mentesítő tevékenységre való készenlét közötti idő az összidő, amelyből a nagyobb részt (kétharmadot) az alárendeltek részére kell biztosítani.

c) A helyzetmegítélés

A helyzetmegítélést a feladattisztázás összes következtetéseinek figyelembevételével kell végrehajtani, miután a két tevékenység között kölcsönhatás van.

A helyzetmegítélésnek rövidnek, tömörnek, ugyanakkor érthetőnek és világosnak kell lennie.

Tartalma:

- a kialakult kárterület jellemzőinek értékelése (prognosztikus adatok alapján);
- a saját erők és eszközök helyzetének értékelése;
- a szomszédok helyzetének értékelése;
- az évszak, napszak, időjárás, a terep- és meteorológiai viszonyok értékelése.

A radioaktív hatásokat érintően:

- a sugárhelyzet értékelése a mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges helyreállító tevékenység megszervezése (munkakezdés, váltás) szempontjából;
- a radioaktív felhő haladási iránya és sebessége;
- a radioaktív zónák hatásai és azon belül az egészségügyi, állategészségügyi helyzet értékelése.

Következtetések:

- a veszteségek csökkentése érdekében milyen rendszabályokat kell azonnal foganatosítani a lakosság elzárkózására, RBV riadó elrendelésére, a lakosság magatartási szabályaira;
- a sugárhelyzet függvényében a mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák megkezdésének lehetséges időpontjai és a váltások lehetséges munkaideje;
- a kárterületen a mentő-mentesítő és a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák terjedelme, a fő erő kifejtés célszerű iránya, a feladat végrehajtására szükséges erők és eszközök mennyisége;
- az ellátás biztosítására milyen intézkedéseket kell bevezetni.

A vegyi kárterület jellemzőinek értékelése:

- a vegyi anyagok alkalmazásának, vagy másodlagos vegyi kárterület kialakulásának ideje;
- a mérgező anyagok fajtája;
- a vegyi szennyezett terület határai;
- a mérgező anyaggal szennyezett levegő terjedési iránya;
- közvetlen és másodlagos kárterületeken az egészségügyi és állategészségügyi helyzet elemzése.

Következtetések:

- a karantén és a megfigyelés határai, az elrendelés ideje;
- a lakosság megóvása, a veszteségek csökkentése érdekében milyen magatartási szabályokat kell bevezetni;
- a kárterület felszámolásához szükséges erők és eszközök;
- az ellátás biztosítása.

A műszaki kárterület jellemzőinek értékelése:

- az épületek romosodásának, rombolódásának mértéke, az utak járhatósága;
- a különböző műtárgyak állapota, rombolódásának jellege;
- a közművek állapota, rombolódásának jellege;
- a védőlétesítmények állapota, rombolódása, a műszaki-mentő munka nagysága és lehetősége;
- a hidrotechnikai műtárgyak (létesítmények) rombolódásának jellege;
- az áttörő hullám mozgási sebessége, magassága és iránya, az elöntési zóna határai.

Következtetések:

- a mentés érdekében a halaszthatatlanul fontos intézkedések kiadása, illetve a feladatok végrehajtása;

- a kárterület felszámolásához a műszaki-mentő erők és eszközök célszerű csoportosítása;
- a mentés fő irányának megválasztása;
- az erők alkalmazhatósága érdekében elvégzendő feladatok;
- ellátás biztosítása.

Biológiai kárterület értékelése:

- a kárterület jellege, határai, továbbterjedésének lehetséges irányai;
- a biológiai védelmi szakfeladatok nagysága;
- a fertőzött terület lezárhatósága;
- a polgári szervek, szervezetek munkájának biztosíthatósága humán- állati vagy növényi járványok feltételei között.

Következtetések:

- a karantén és a megfigyelés határai, az elrendelés ideje;
- a bevezetésre kerülő magatartási rendszabályok;
- a kárterület felszámolásához szükséges erők és eszközök célszerű csoportosítása;
- az együttműködés rendje a feladatba bevont egyéb erőkkel;
- ellátás biztosítása.

Kárterület értékelése tűz esetén:

- a tüzek helye, jellege;
- a tüzek terjedési iránya;
- a tüzek terjedési irányába eső terület jellege;
- a lokalizálás lehetősége;
- meteorológiai adatok.

Következtetések:

- a mentő munka fő iránya;
- a rendelkezésre álló erők, eszközök célszerű csoportosítása;
- az együttműködés rendje a tűzoltó erőkkel;
- ellátás biztosítása.

Saját erők és eszközök helyzetének értékelése:

- az erők és eszközök helyzete, felkészültsége, állapota;
- a személyi állomány veszteségei;
- a technikai eszközök állapota;
- az erők és eszközök lehetőségei, a szükséges kiegészítések, feltöltések.

Következtetések:

- a vezetés helyreállítása érdekében fogantatandó rendszabályok;
- a polgári védelmi mentési csoportok kialakítása érdekében milyen rendszabályokat kell fogantatni (ha még nem történt meg);
- a polgári védelmi mentési csoportok elemei mikor, milyen körülmények között érik el alkalmazási készségüket;
- az alkalmazással összefüggésben milyen átcsoportosításokat kell végrehajtani;

- a rendelkezésre álló erők és eszközök legcélszerűbb elosztása;
- az alkalmazás biztosítása és az együttműködés érdekében milyen rendszabályokat kell fogantatosítani;
- ellátás biztosítása.

A szomszédok helyzetének értékelése:

- meg kell állapítani, hogy az alkalmazás kezdetétől az alkalmazás befejezéséig - cél, hely, idő és irány szerint- kivel, milyen tartalommal kell együttműködni. Ez jelenti az alapot a konkrét segítségnyújtás egyeztetéséhez;
- értékelni kell a lépcsők és azon belül a váltások végrehajtásának lehetőségét, továbbá az együttműködés rendjét.

Következtetések:

- az alkalmazás kölcsönös elősegítése érdekében kivel, mikor, milyen céllal és tartalommal kell együttműködni;
- a váltások során, mely technikai eszközöket és milyen rendben kell átadni, illetve átvenni;
- az ellátásban milyen segítséget tudnak egymásnak biztosítani.

Az évszak, napszak, az időjárás, a terep és a meteorológiai viszonyok megítélése:

- meg kell állapítani, hogy ezek milyen mértékben segítik elő vagy akadályozzák az erők alkalmazását;
- különös gondot kel fordítani a csapadék, a hőmérséklet, a levegőmozgás elemzésére;
- az anyagi-technikai (ellátás, világító stb.) eszközök biztosítására.

A terep értékelésénél a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- a terep általános jellege;
- a domborzat, a növényzet és a talaj jellege, összetétele;
- védő- és álcázási lehetőségek;
- járható viszonyok (út, vasút, vízi utak);
- települések (lakossága, szerkezete, ellátottsága stb.);
- a környezet jellege (vízrajza, gazdasági tevékenység, természeti jelentőség).

Következtetések:

- az időjárási viszonyok függvényében az alkalmazás biztosítását milyen elemekkel kell kiegészíteni;
- az erők alkalmazásának folyamatossága érdekében milyen rendszabályokat kell fogantatosítani;
- a terep milyen befolyást gyakorol az alkalmazással összefüggő átcsoportosítások végrehajtására és milyen lehetőségeket nyújt a körletek berendezésére;
- a terep milyen befolyást gyakorol az alkalmazás anyagi-technikai biztosítására;
- a terep kihatásai a sérültek és a hajléktalanok ideiglenes elhelyezésére;

- a terep milyen hatást gyakorol az ellátás végrehajtására.

VÉGKÖVETKEZTETÉSEK:

A helyzet valamennyi elemének értékelését követően kell kialakítani a végkövetkeztetéseket, amelyek az elhatározás alapját képezik.

Ezek a következők:

- a fő erő kifejtés iránya, az erő-eszközök alkalmazása;
- az alkalmazással összefüggő manőverek és a szükséges körletek elfoglalásának rendje;
- az erő és eszközök elosztása lépcsők és váltások szerint;
- az erő váltásának rendje;
- az alkalmazás anyagi-technikai biztosításának rendje;
- az ellátás rendje;
- az alkalmazással összefüggő együttműködési feladatok;
- a vezetés rendje.

d) Előzetes intézkedések és azok tartalma

Az előzetes intézkedés kiadásának alapvető célja az alárendelt parancsnokok tájékoztatása, mely alapján időben és szervezeten fel tudnak készülni - a párhuzamos parancsnoki munkamódszer alkalmazásával - feladataik végrehajtására.

Az előzetes intézkedéseket a törzs dolgozza ki, kiadására a parancsnok jogosult. Az előzetes intézkedés tartalma a kialakult helyzettől, az alárendeltek előtt álló feladatoktól függ.

A kiadás sorrendjét annak függvényében kell megállapítani, hogy melyik polgári védelmi szervezetnek kell előbb megkezdenie feladatait, vagy az előkészületekre melyik alegységnek van több időre szüksége.

Az előzetes intézkedés tartalmazza:

- az alárendeltek milyen feladatra, mely időpontra kötelesek felkészülni;
- mit kell konkrétan végrehajtaniuk a vonatkozó parancs megérkezéséig és a parancsot milyen módon kapják meg;
- minden olyan információt, amelyre az alárendeltnek szüksége lehet feladatai megkezdéséhez.

e) Törzstájékoztató

A feladattisztázásnak és a helyzet értékelésének eredményeképpen a parancsnok vonjon le megalapozott következtetéseket, melynek alapján vagy ő vagy helyettese tartson törzstájékoztatót, mely általában a következőket tartalmazza:

- a előjáró parancsnok által meghatározott feladatokat;
- a tevékenység elgondolását;
- a polgári védelmi szervezetek lehetőségeit a kapott feladatok megoldására;
- a kialakult vegyi-, sugár-, és biológiai helyzetet és az alegységek tevékenységére gyakorolt befolyását;
- a polgári védelmi munkacsoportok parancsnokainak feladatait, jelentési kötelezettségeit.

f) Helyzetmegítélés (a munkacsoport vezetők jelentései adatok alapján)

A prognosztikus adatok alapján meghozott **elhatározás pontosítására** a konkrét felderített adatok alapján kerül sor. Ehhez a szükséges adatokat a parancsnok a következő csatornákon szerzi be:

- a polgári védelmi parancsnok, a törzs beosztottai és a polgári védelmi munkacsoportok parancsnokainak személyes megfigyelései:
  - az előjáró törzs, az együttműködő és szomszéd vezető szervek tájékoztatásai;
  - a hatósági laboratóriumi ellenőrző hálózat állomásai;
  - légi, folyami, földi felderítés;
  - az alárendelt parancsnokságok törzsek jelentései.

A beérkező adatok alapján a helyzetmegítélést a meghatározott szempontok szerint folyamatosan végezni kell.

g) Az elvégzett parancsnoki munkával párhuzamosan a törzs kidolgozza az elhatározás térképét, amelyen összegzésre kerül a parancsnok elhatározása.

Az elhatározás térképe (vázlata) alapján a parancsnok szóban vagy írásban is megfogalmazza az elhatározást és felkészül annak jelentésére.

Az elhatározás képezi az erők alkalmazásának és vezetésének alapját.

Az elhatározás a parancsnok döntése, a polgári védelmi szervek, szervezetek alkalmazása egészének vagy az alkalmazással kapcsolatos egyes tevékenységek folytatásáról. Az elhatározás tartalmazza:

- a tevékenység elgondolását;
- az alárendeltek feladatait;
- az együttműködés fő kérdéseit;
- a vezetés megszervezését.

A tevékenység elgondolásának tartalma:

- a mentés fő iránya, irányai, fő erőkifejtése;
- a lépcsők, váltások és ezen belül a polgári védelmi mentési csoportosítás kialakítása;

- milyen feladatokat, milyen erővel és eszközökkel, milyen sorrendben kell végrehajtani.

Az alárendeltek feladatai:

- a polgári védelmi mentési csoportosítás meghatározása;
- a lépcsők, váltások sávhatárai, körletei, feladatai;
- az erők és eszközök váltásának ideje és rendje;
- a tartalékok körletei és várható feladataik;
- a sérült és a hajléktalan lakosok és az üzemi dolgozók ideiglenes ellátásának rendje;
- a pv szervezetek állományának ellátási rendje.

Az együttműködés rendje:

Az együttműködés alapja a parancsnok elhatározása. Megszervezésére az alkalmazási feladatok megszabásával általában egy időben kerül sor.

Az együttműködés megszervezhető:

- utasítások kiadásával és az alárendeltek jelentéseivel;
- a polgári védelmi szervezetek tevékenységi módjának és rendjének feladatonkénti feldolgozásával, a fontosabb epizódok lejátszásával;
- a két eljárás kombinált alkalmazásával.

Az együttműködés célja: a feladatok cél, hely, idő és terepszakasz (irány) szerinti összehangolása.

Az együttműködés megszervezése folyamán cél, hely és idő szerint meghatározzák a polgári védelmi szakalegységek tevékenységének rendjét, valamint különböző erők és eszközök együttes tevékenységének módjait a megszabott feladatok végrehajtása során, pontosítják az alkalmazás biztosításával kapcsolatos rendszabályokat, megszervezik a szakalegységek és a törzsek kölcsönös értesítését a légi helyzetéről, a sugár-, a vegyi- és a biológiai szennyezettségről, meghatározzák az együttműködők közötti összeköttetés rendjét.

A vezetés megszervezése és tartalma:

a vezetés alapvető feladata a munkának célirányossá és összehangoltá tétele, valamint az eredményes munkavégzés objektív és szubjektív feltételeinek megteremtése. Ennek érdekében:

- meg kell határozni, hogy hol, mikor, milyen vezetési (figyelő) pontokat kell létrehozni;
- a vezetési (figyelő) pontok milyen körülmények között és feladattal kapcsolódnak be a vezetés rendjébe;
- a parancsnok mikor, melyik vezetési (figyelő) pontról vezeti a tevékenységet.

h) Együttműködés megszervezése

Az alkalmazás érdekében a következő időszakra kell az együttműködést megszervezni:

- az erők alkalmazási készenlétbe helyezésének időszakaira;

- az alkalmazással összefüggő előrevonások, menetek, manőverek időszakára;
- a mentő-mentesítő (fertőtlenítő) és az ideiglenes helyreállítás időszakára;
- az erők leváltását, illetve a mentő-mentesítő (fertőtlenítő) és ideiglenes helyreállítást követő időszakra.

Az elhatározás pontosítása (szemrevételezés)

A felderített adatok alapján a helyzetmegítélésből levont következtetések szerint az elhatározást pontosítani kell. Amennyiben az alárendeltek feladatában változás következik be, úgy számukra a feladatot pontosítani kell, vagy új feladat kerül meghatározásra.

i) Szemrevételezés

A konkrét körülményektől és a rendelkezésre álló időtől függően, amennyiben lehetséges a parancsnok szemrevételezést hajt végre, az elhatározás meghozatala előtt vagy után.

Az elhatározás előtti szemrevételezés nem az elhatározás elengedhetetlen és feltétlenül szükséges alapja, hanem a kialakult helyzettől - rendelkezésre álló időtől - függő parancsnoki tevékenység.

A szemrevételezést a parancsnok a törzs egyes vezető beosztású szolgálati személyeivel - az alárendelt területi és önvédelmi polgári védelmi szervezetek parancsnokainak bevonásával - hajtja végre.

A szemrevételezés célja:

- a főbb feladatok pontosítása;
- a menetvonalak és a különböző terepszakaszok meghatározása;
- keletkezett károsodások megállapítása;
- felderíteni, hogy melyek azok a területek (objektumok, terepszakaszok), ahol elsősorban meg kell kezdeni a mentési, mentesítési feladatok végrehajtását;
- a szakalegységek működési területének határai, sávhatárok kijelölése;
- a kárterületen a polgári védelmi szervezetek által végzett munkálatok rögzítése;
- az anyagi-technikai ellátó pontok, részleges és teljes mentesítő helyek, egészségügyi ellátás bázisai helyének kijelölése.

j) az alárendeltek elhatározásának jelentése és jóváhagyása történhet:

- az adott polgári védelmi szint vezetési pontján, háborús működési helyén;
- az előljáró vezetési pontján, háborús, működési helyén;
- idő függvényében - több alárendelt egy időben - meghatározott vezetési ponton, háborús működési helyén.

Az elhatározás jelenthető személyesen, szóban híradó eszközökön, a lehetőségek függvényében kidolgozott térkép, vagy vázlat felterjesztésével.

k) Alkalmazási parancs kiadása

Az alkalmazási parancs alapja a polgári védelmi vezető (parancsnok) elhatározása. Az alkalmazási parancs végrehajtása az alárendeltek számára kötelező érvényű.

Az alkalmazási parancs tartalmazza:

- a kialakult helyzetet, a kárterület rövid jellemzését;
- az előjáró polgári védelmi parancsnokság, valamint a szomszédok által megoldandó feladatokat és a sávhatárokat;
- a tevékenység elgondolását;
- a saját szervezetek feladatait, manővereket, átcsoportosításokat, az előrevonás rendjét, terepszakaszokat;
- az alárendeltek feladatainak meghatározását, a szervezetek alkalmazásának sorrendjét, lépcsőzését, váltását (kivonás) rendjét;
- a készenlét idejét;
- a biztonsági rendszabályokat;
- az együttműködés rendjét, feladatait;
- a vezetési pontok helyeit és időpontjait az előrevonás, szétbontakozás, valamint a mentő munkák végrehajtása során.

l) Az alárendeltek segítése, ellenőrzése és konkrét irányítása:

Az ellenőrzés alapvető feladata: biztosítani, hogy a polgári védelmi szervezetek időben és maradéktalanul végrehajtsák feladataikat. Szükség esetén az ellenőrzés nyújtson segítséget az alárendelt parancsnoknak.

Az ellenőrzés legyen állandó és céltudaton, elsősorban a mentő-mentesítő, a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák általános céljainak elérésében döntő szerepet játszó feladatok végrehajtására irányuljon.

Az alárendeltek számára meghatározott feladatok végrehajtásának ellenőrzését megyei szinten a mentési munkacsoport, körzeti, és főváros kerületi szinten a parancsnok szervezze és valósítsa meg. Az ellenőrzések kellő időben történő megszervezéséért, végrehajtásáért és koordinálásáért a parancsnok felelős.

Az ellenőrzés történhet: a polgári védelmi parancsnok és más szolgálati személyek (törzs beosztottai, csoportparancsnokok) által személyesen, továbbá végrehajtható technikai híradó eszközökön folytatott párbeszéd, felterjesztett okmányok tanulmányozása útján.

Az ellenőrzés leghatásosabb módja: az alárendeltek tevékenységének személyes tanulmányozása a parancsok, illetve más szolgálati személyek által.

A szolgálati személyek alárendeltekénél történő ellenőrzéseit a parancsnok utasításai alapján kell megszervezni és egységes terv szerint végrehajtani. A terv tartalmazza az ellenőrzésre kerülők megnevezését, a vizsgálat alá kerülő kér-

déseket, az ellenőrzés idejét, a végrehajtót, valamint az eredmények jelentésének idejét és rendjét.

A feladatok eljuttatása az alárendeltekhez:

A feladatok eljuttatásának módjai: személyesen, szóban, vagy híradóeszközzön, illetve írásos parancsok és okmányok formájában, amelyeket futárok útján juttat el a végrehajtókhoz.

A feladatok eljuttatásának alapvető módja az, amikor a parancsnok személyesen, szóban adja ki a parancsot (intézkedést), vagy az ő megbízásából más szolgálati személy juttatja el az alárendeltekhez.

A szóban kiadott parancsokat és intézkedéseket a törzs állományának írásban is el kell készíteni, melyet a végrehajtókhoz el kell juttatni. Az alárendeltek a szóban kapott parancsokat (intézkedéseket) - azok írásbeli megerősítésének bevárása nélkül - kötelesek végrehajtani.

A mentési munkacsoport ellenőrizze a feladatok, parancsnok, intézkedések időbeni eljuttatását a címzetthez. A mentési munkacsoport parancsnoka azonnal teygen jelentést a megyei parancsnoknak minden olyan esetben, amikor a feladatok nem jutnak el kellő időben az alárendeltekhez.

A polgári védelmi tevékenység tervezése

52. A polgári védelmi szervezetek fő tevékenységét a katasztrófák megelőzése, hatásainak csökkentése következményeinek elhárításában való közreműködés, valamint a támadóerők hatásai elleni védekezés képezi. Ezen feladatok végrehajtása érdekében szükséges a katasztrófák bekövetkezése során végzendő munkák feltételrendszerének egységes, az egész polgári védelemre kiterjedő katasztrófa-megelőzési és elhárítási rendszer kialakítása, valamint a támadóerők hatásai elleni védekezés magas szintű tervezése, szervezése.

53. Fontos a tevékenységek központi tervezése, szabályozása, koordinálása akkor is, ha a különböző típusú veszélyhelyzetek a legkülönbözőbb formában és kárterületen jelennek meg.

54. Ennek érdekében a polgári védelmi parancsnokságok:

- ismerjék meg a polgári védelem béke és minősített időszak feladatait;
- ismerjék meg a katasztrófák hatásai elleni védelemben való közreműködés érdekében a lakosság riasztásának, kitelepítésének (kimenekítésének), védőeszközökkel történő ellátásának, valamint a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmének polgári védelmi intézkedési terveit;
- ismerjék meg a háborús veszély időszakában a támadóerők hatásai elleni védekezés feltételeinek megteremtése érdekében a lakosság, a polgári szervek légitámadás elleni, rbv, kitelepítési, befogadási, valamint óvóhelyi védelmére és egyéni védőeszközökkel történő ellátására vonatkozó terveket;

- átfogóan ismerjék meg a területi polgári védelmi szervezetek alapvető feladatait, a készenlétbe helyezési szabályokat és az alkalmazás elveit mentőmunkálatok során.
55. Az elemi csapások, természeti és ipari katasztrófák következményeinek felszámolását célzó intézkedéseket a következő sorrendben célszerű megvalósítani:
- a csapás sújtotta körzetek, lakott települések és jelentősebb üzemek elhelyezkedésének és úthálózatának tanulmányozása;
  - a katasztrófa körzetében lévő és a környező területen lévő azonnal bevethető erők riasztása, helyzetének tisztázása;
  - azon létesítmények helyzetének felmérése, amelyeknél a műszaki-mentő és üzemzavar-elhárító munkákat azonnal meg kell kezdeni;
  - szükséges erők azonnali csoportosítása, gyülekeztetése;
  - a létesítmény, terület megtisztítása romokból, az akadályok elhárítása, az emberek mentése és elsősegélyben részesítése, majd orvosi ellátása;
  - a létesítmények részleges vizsgálata a műszaki, illetve tervező csoporttal a helyreállító munkák megszervezés érdekében;
  - a létesítmények azonnali, illetve részleges helyreállítása, a mielőbbi üzembe helyezéshez szükséges minimális építési és közmű helyreállítási munkák elvégzése.
56. Figyelemmel kell lenni arra, hogy az elemi csapások és természeti, ipari katasztrófák következményeinek felszámolását, a műszaki-mentő, mentesítő és üzemzavar-elhárító munkák zömét rendkívül bonyolult helyzetben kell elvégezni. Rövid idő alatt és nehéz feltételek között, ismételt veszélyeztető hatások fennállása mellett folyik a munka, miközben haladéktalanul segítséget kell nyújtani a csapás által sújtott terület lakossága számára.
57. A mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges helyreállító feladatok sorrendje függ az objektumok típusától, a munkák jellegétől, a rombolódás, szennyeződés súlyosságától, fajtájától, a rendelkezésre álló technikától, a mentő személyek felkészültségétől. Befolyásolják az évszak, napszak, az időjárás hatásai és a terepviszonyok.
58. A mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges helyreállítási munkák eredményessége érdekében az alábbi feladatokat célszerű végrehajtani:
- az elsődleges feladatok végrehajtásához szükséges erők, eszközök gyors gyülekeztetése - az összes felderítési adatok bevétele nélkül. Elsősorban azon erők működése kezdődik meg, amelyek először érnek a kárterületre, majd a munkák kiszélesítését azok az erők folytatják, amelyek később érkeznek meg;
  - a kárterületen lévő működőképes erőknek kell megkezdeni a legalapvetőbb munkákat, a beérkező erőkkel, eszközökkel határozottan, gyorsan kell cselekedni, maximális kezdeményezést kell tanúsítani, és éjjel-nappal folyamatosan, teljes erőfeszítéssel kell dolgozni. Arra kell törekedni, hogy az első 12-24 órában kimentsék és orvosi ellátásban részesítsék a sérült személyeket és az első nap végére befejezzék a fő mentési munkálatokat;

- a fő erőket, eszközöket a kárterület azon részében kell alkalmazni, ahol a segítségre szorulóknak zöme tartózkodott az adott napszakban (például: nappal az üzemekben, hivatalokban, iskolákban);
- a munkák jelentős részénél meg kell teremteni a gépi munka alkalmazásának feltételeit;
- elsősorban a nyilvánvaló életjeleket mutatottakat kell menteni és ellátni;
- a mentőerőket szakmai felkészültségük figyelembevételével kell foglalkoztatni. A folyamatos munkavégzés érdekében többműszakos, illetve váltásban folyó tevékenységet kell szervezni;
- a katasztrófa körzetében a munkavédelmi előírásokat szigorúan be kell tartani, hogy megóvjuk a személyi állomány munkaképességét és ne keletkezzen személyi veszteség;
- törekedni kell a mentő-mentesítő munkáknak, a kárterület egészén történő kibontakoztatására, a munkák folytatására a teljes befejezésig.

59. A tervezés során célszerű felmérni:

- a terület (város) alapvető kiindulási adatait (lakosság számát, népsűrűséget, területet);
- a valószínű elemi csapásokat, azok lehetséges hatásait;
- a tűz- és vegyi, illetve egyéb katasztrófaveszélyes üzemeket;
- a várható katasztrófa lehetséges méreteit és következményeit;
- a veszélyes szállítmányok lehetséges útvonalait, vasútvonalait, stb.;
- a légi (rakéta, stb.) csapások lehetséges célpontjait, azok legfontosabb adatait, a szóróterületet;
- a lakosság védelmével kapcsolatos összes adatot és a végrehajtandó feladatokat;
- az anyagi javak, nagy értékű műkincsek védelmével kapcsolatos összes adatot, végrehajtásának rendszabályait;
- a termelőüzemek védelmével kapcsolatos összes adatokat és feladatokat;
- a közművek védelmével kapcsolatos összes adatot és feladatot;
- az út-, vasút, hajózás, adatait, feladatait;
- a várható munkákhoz és ellátáshoz szükséges polgári védelmi (és egyéb) erőket, eszközöket;
- a rendelkezésre álló polgári védelmi (és egyéb) erőket, eszközöket és az ellátáshoz szükséges anyagokat;
- a riasztás, tájékoztatás, vezetés, híradás, biztosítási adatait, lehetőségeit;
- az együttműködés lehetőségeit (tűzoltósággal, rendőrséggel, honvédséggel, mentőkkel, karitatív szervezetekkel, stb.);
- a keletkezett rombolásokat, a vegyi- és sugárszennyezettség, illetve az alkalmazott mérgező anyagok jellemzőit;
- a biológiai eszközökkel fertőzött kárterület várható nagyságát, a fertőzés gócaiban található károkozók jellemzőit;
- ipari katasztrófa, elemi csapás, vegyi-, biológiai szennyeződés esetén a kialakult helyzetet;
- a közepes szélsőséget és irányát, valamint a talaj menti légréteg meteorológiai adatait;
- az előzőekben nem említett egyéb helyi sajátosságokat.

60. A polgári védelmi feladatok tervezése során az alkalmazás végrehajtása érdekében meghatározandó feladatok:

- a működést szabályzó okmányok (riasztási, alkalmazási készenlétbe helyezési, alkalmazási, együttműködési tervek) kidolgozása és ezek tartalmának szükséges mértékben történő megismertetése;
- a végrehajtó állomány „M” (minősített időszak) létszámának biztosítása, különös tekintettel a meghagyásban részesített kulcsfontosságú személyekre;
- az állománytáblázatban és egyéb normákban előírt anyagi-technikai eszközök biztosítása (polgári védelmi anyag, gazdálkodó szervek járművei és munkagépei, kereskedelemben fellelhető-építő és mentesítő anyagok, élelmiszer, stb.);
- a lakosság riasztására szolgáló technikai eszközök (sziréna, hangosbeszélő, harang, stb.) működőképességének és működtetésének biztosítása;
- a mentőmunkákban résztvevő polgári védelmi szervezetek szakirányú és a veszélyeztetett lakosság legelemibb felkészítése a magatartási szabályokra a várható eseményekre figyelemmel;
- igénybevételre tervezett objektumok és szolgáltatási kapacitások, valamint a helyhez kötött polgári védelmi célú létesítmények, óvóhelyek rendeltetésszerű használatra történő előkészítése.

61. A lakosságvédelmi és kárfelszámoló szakalegységek alkalmazásának megtervezése, megszervezése a polgári védelmi törzsek lakosságvédelmi és kárfelszámolási munkacsoportjaiban történik, melyek feladataikat a parancsnoki munka sorrendjében meghatározottak szerint végzik.

A parancsnoki elhatározás meghozatala érdekében a polgári védelmi parancsnok meghallgatja a szakmai javaslatokat, melyek alapvetően járulnak hozzá a szakalegységek célszerű alkalmazásához.

A műszaki mentőerők csoportosítását és alkalmazási sajátosságait a polgári védelmi törzsön belül a mentési munkacsoport tervezi.

A munkacsoportok feladatai lehetnek:

a) Eseménymentes időszakban

- a veszélyeztetett városokra, területekre várható nukleáris-baleset, vegyi- és természeti katasztrófa és ezek paramétereinek előzetes tanulmányozása;
- a prognosztizálható kárterület értékelése;
- a mentő-mentesítő tevékenység tervezése;
- a lakosság kitelepítésének, kimenekítésének és elhelyezésének, valamint ellátásának tervezése;
- a lakosság védelmét biztosító rendszabályok tervezése;
- a szomszédos államok polgári védelmi erőivel való együttműködés tervezése;
- a mentő-mentesítő tevékenységet biztosító rendszabály valamennyi fajtájának tervezése;
- gyakorlatok, gyakorlások megtartása.

b) Az alkalmazás időszakában:

- a kialakult helyzet rögzítése, tanulmányozása, értékelése;
- az elhatározási javaslat kidolgozása;
- alkalmazási feladatok megszabása;
- az elhatározási javaslat jelentése az előjáró parancsnoknak;
- a folyamatos tájékoztatáshoz szükséges kiegészítő adatok, információk rögzítése;
- alkalmazási tevékenység biztosításával kapcsolatos intézkedések kidolgozása;

62. Alkalmazás időszakában jelentkező feladatokat a mentési munkacsoport parancsnoka tervezi, szervezi és irányítja.

Ennek során tervezi:

- a mentőerők megalakulási körleteinek berendezését;
- az előrevonási és hátraszállítási útvonalak előkészítését, rombolódások helyreállítását, hidak, műtárgyak megerősítését, a mozgásbiztosító szervezetek menetvonalon való tevékenységét;
- a kárterületen a mentő munka végrehajtását, a munkahelyek szükséges megvilágítását;
- a vezetési (irányítási) pontok vagy rendkívüli időszak működési helyének telepítését, üzemeltetését;
- a műszaki munkagépek alkalmazását.

A kárfelszámolási munkacsoport tevékenysége során segíti a polgári védelmi törzs többi munkacsoportjainak munkáját (okmányokkal, előkészített, kitöltetlen formanyomtatványokkal és törzstechnikai eszközökkel).

A polgári védelmi szervezetnek olyan felkészítési fokkal kell rendelkeznie, hogy ha egy váratlanul bekövetkező elemi csapás, vagy ipari katasztrófa történik, a legrövidebb időn belül képesek legyenek az alkalmazásra, illetve az alkalmazás tervezésére, irányítására.

II. FEJEZET

A POLGÁRI VÉDELMI PARANCSNOKSÁGOK, TÖRZSEK TEVÉKENYSÉGE BÉKEIDŐSZAKBAN (KATASZTRÓFÁK BEKÖVETKEZÉSE ESETÉN)

63. A békeidőszaki katasztrófák bekövetkezése esetén elsősorban a kívülről történő mentés elve érvényesül.

Az események és következményeik felszámolásához korlátozás nélkül minden erő és eszköz igénybe vehető.

A bekövetkezés térbeli és időbeni váratlansága a megfelelő szervezeti struktúrában végzett tevékenységgel nagymértékben ellensúlyozható.

a) Riasztó-értesítő Ügyleti Szolgálat tevékenysége:

Az ügyeleti szolgálat tevékenységének rendjét, megerősítését, kötelmeit és jelentési kötelezettségeit események vagy katasztrófák bekövetkezésekor a szolgálati utasítás tartalmazza.

b) A megyei parancsnokság, törzs tevékenysége:

A megyei parancsnokság törzsének funkciója kettős: egyrészt biztosítja az elvonuló felderítő szakszolgálat, illetve a kitelepülő operatív törzs személyi és technikai hátterét, másrészt visszamaradó állományával biztosítja az információáramlást, a szakmai irányítást és koordinációt.

A kitelepülő operatív törzs a megyei parancsnokság megfelelő összetételben vonuló szakembereiből áll, akik a külső szakértőkkel kiegészülve operatív beavatkozásra alkalmas csoportként, illetve a mentőerők helyszíni irányító szerepként tevékenykednek.

A kárterületre kitelepülő törzs működés alapfeltétele a Mozgó Vezetési Pontként funkcionáló mobil eszköz, amelyet technikai és informatikai felszereltsége alkalmassá tesz (a felderítésen kívül) a polgári védelem erőinek és eszközeinek közvetlen helyszíni irányítására, együttműködők tevékenységének koordinálására a mindenkori helyzet alapján.

A megyei törzs (szaktörzs) visszamaradó állománya folyamatosan figyelemmel kíséri és értékeli a kialakult helyzetet, annak változásait, valamint biztosítja a munkafeltételeket.

Az objektív, szakszerű helyzetértékeléshez biztosítja a szükséges és elégséges információkat a számítógépes és tervesített, naprakész adattárakból.

Biztosítja az információáramlást a katasztrófa helyszínére települő operatív törzs és a visszamaradó vezető szerv között.

Kidolgozza a szükséges számvetéseket, javaslatokat a VÉB elnöke számára, folyamatosan tájékoztatja az együttműködőket és a szomszédokat, kidolgozza a jelentéseket a vezetéshez szükséges okmányokat.

c) Megyei vezetésbiztosító- és híradó munkacsoport tevékenysége és feladata a villamos energia iparág polgári védelmi célú feladatainak koordinálásával és végrehajtásával kapcsolatban:

- a riasztást biztosító rendszereken és a helyi tömegkommunikációs eszközökön a lakosság riasztása és tájékoztatása a bekövetkezett eseményekről, valamint a magatartási szabályok ismertetése;
- a megrongálódott riasztó berendezések és villamos energiahálózatok, valamint a sziréna vezérlő és távbeszélő áramkörök ideiglenes helyreállítása;
- a központi segélyhívást fogadó állomás, a technikai készenléti csoport, a híradó és készenléti őrök tevékenységének szervezése, irányítása, koordinációja;
- a megyei híradó központokban és a körzeti polgári védelmi parancsnokságokon telepített technikai eszközök kiszolgálása;

- a megyei parancsnokságok elvonuló és visszamaradó állománya közötti folyamatos összeköttetés, hírkapcsolat biztosítása a vezetés alapvető feltételeként;
- a polgári védelmi szervek, szervezetek irányítása, vezetése a rendelkezésre álló híradástechnikai berendezésekkel;
- az informatikai háttér és a folyamatos adatszolgáltatás biztosítása;
- a segítségnyújtásra önként jelentkező rádióamatőrök tevékenységének összehangolása.

d) Kárfelszámolási munkacsoport (szakszolgálat parancsnokság):

Megyei műszaki-mentő előadó tevékenysége:

- folyamatosan értékeli a kialakult helyzetet, kidolgozza és rangsorolja a műszaki-mentő és helyreállító feladatokat;
- szervezi és irányítja a műszaki-mentő munkálatokat és a közmű helyreállítással összefüggő feladatokat;
- javaslatot tesz az azonnal foganatosítandó rendszabályok bevezetésére, az alkalmazásra tervezett erők és eszközök mennyiségére és összetételére;
- felügyeli és koordinálja a kárterületen folyó műszaki-mentő tevékenységet;
- részt vesz - szükség szerint - a kárhelyre kitelepülő operatív törzs munkájában.

e) Megyei RBV előadó tevékenysége:

- folyamatosan értékeli a kialakult helyzetet és javaslatot tesz az esetleges, illetve szükséges RBV rendszabályok bevezetésére;
- szervezi és irányítja az állat- és növényvédelemmel kapcsolatos RBV védelmi feladatokat;
- szakmailag felügyeli és ellenőrzi a kárterületen a szervezetek működését;
- szervezi és irányítja az alkalmazott polgári védelmi erők mentesítését, fertőtlenítését;
- szükség szerint részt vesz a települő operatív törzs feladatainak végrehajtásában.

f) Megyei egészségügyi előadó tevékenysége:

- folyamatosan értékeli a kialakult helyzetet és javaslatot tesz az egészségügyi erők készenlétbe helyezésére, összevonására vagy alkalmazására;
- javaslatot tesz az egészségügyi rendszabályok bevezetésére;
- szervezi, irányítja és koordinálja az egészségügyi, illetve a mentőerők tevékenységét a kárterületen, valamint szakmailag felügyeli munkájukat, gondoskodik a saját állomány számára szükségessé váló egészségügyi ellátásról;
- szükség szerint részt vesz a kitelepülő operatív törzs tevékenységében.

g) Lakosságvédelmi munkacsoport (szakszolgálat parancsnokság)

Megyei kitelepítési-elhelyezési előadó tevékenysége:

Kitelepítés-kimenekítés esetén:

- szervezi, irányítja és koordinálja a lakosság terv szerinti kimenekítését-kitelepítését és spontán kimenekülését;
- biztosítja a szükséges szállító kapacitást, gondoskodik a kimenekítettek szükségellátásáról, a szükséges elsősegélyről és orvosi ellátásról;
- közvetlenül felügyeli a kimenekítést-kitelepítést irányító és végrehajtó állomány tevékenységét, figyelemmel kísérve a kialakult helyzetet;
- gondoskodik a hátrahagyott körzetben levő ingatlanok őrzésének megszervezéséről.

Befogadás (elhelyezés) esetén:

- előkészíti és fogadásra, elhelyezésre alkalmassá teszi a nagyobb létszámok befogadására kijelölt, tervekben szereplő létesítményeket;
- szervezi és irányítja az érkezők fogadását, gondoskodik további ellátásukról és egészségügyi igényeik kielégítéséről;
- szervezi és irányítja az egyedi befogadást, biztosítja sikeres végrehajtását;
- szervezi és koordinálja a lakosság át-, illetve bejelentését (posta, nyugdíj, stb.).

Szükség esetén az operatív kitelepülő csoportban tevékenykedik a kárhelyen.

- h) Megyei logisztikai munkacsoport szakszolgálat parancsnokság előadói a lakosság és a mentőerők dologi szükségleteinek kielégítésére irányuló tevékenységükkel irányítják és koordinálják:
- a mentési, mentesítési és halaszthatatlan helyreállítási munkálatokban közvetve vagy közvetlenül részt vevő polgári védelmi erők hideg és meleg élelmiszerrel, ivóvízzel, valamint mentesítő anyagokkal történő ellátását;
  - a kárterületről kimentett sérült, hajléktalan lakosság élelmiszerrel és ruházattal való szükségellátását;
  - a kimenekített-kitelepített lakosság szükségellátását a kimenekítési-kitelepítési és befogadási munkacsoporttal együtt;
  - a mentésben részt vevő technikai eszközök hajtó- és kenőanyag ellátását, szükségjavítását;
  - szállítási feladatok megszervezését, végrehajtását;
  - anyagok, eszközök pótlását.

A szakszolgálat parancsnokság, illetve a munkacsoport egyes előadói az előbbi feladatokon kívül szükség esetén részt vesznek a migrációval és a tömegrendezvényekkel kapcsolatos ellátási feladatok szervezésében, irányításában is.

i) Fővárosi, fővárosi kerületi szintű tevékenység békeidőszakban

64. A fővárosi, fővárosi kerületi parancsnokság, törzs feladatai:

- a parancsnokság és a törzs állománya szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztése, vezetési-technikai ismereteik tökéletesítése, törzsmunkában való jártasságuk kialakítása;
- az alárendelt vezető szervek és szervezetek képességeinek, lehetőségeinek alapos megismerése, felkészülésük megszervezése, a technikai eszközök alkalmazási tulajdonságai elsajátítása;

- az adott terület katasztrófa veszélyeztetettségének és a védekezés megszervezésének folyamatos tanulmányozása, a támadó eszközök és alkalmazási módjaik elsajátítása, az ellenük való védekezés, illetve a mentés-mentesítés korszerű munkamódszerei megismerése;
- a beosztásból fakadó kötelek teljesítése, a kölcsönös helyettesítés lehetőségének biztosítása;
- a kialakult helyzet gyors megítélése, elemzése és a következtetések lényegre törő megfogalmazása, jelentése;
- a rendelkezésre álló vezetéstechnikai- és híradó eszközök szakszerű alkalmazása, az intézkedések (parancsok) alárendeltek felé történő gyors továbbítása;
- a döntés-előkészítéshez szükséges és más vezetési (munka) okmányok, számvetések kidolgozása, a térképek áttekinthető és kulturált vezetése;
- az egyidőben tevékenykedő szervezetek - az alárendeltek, együttműködők és szomszédok - között a kölcsönös tájékoztatás megszervezése, az együttműködés folyamatos fenntartása;
- a meghatározott feladatok végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérése, ellenőrzése és segítése, továbbá a beérkező jelentések (tájékoztatások) fogadása, feldolgozása és továbbítása.

A munkacsoportok részlegeinek (beosztottainak) konkrét feladatát munkajegyekben kell kidolgozni és meghatározni.

Körzetparancsnokságok tevékenysége békeidőszakban

65. A katasztrófa bekövetkezésének - legtöbb esetben - váratlansága miatt a különböző parancsnokságok és törzsek gyors helyzet felismerése, önálló döntések meghozatala és a szükséges beavatkozás elrendelése biztosítja a káros hatások hatékony csökkentését.

A leghatékonyabb vezetési módszerek alkalmazásával biztosítani kell a területen rendelkezésre álló erők, eszközök korlátozás nélküli igénybevételét a következmények felszámolásában való gyors közreműködésre.

A különböző békeidőszaki feladatok végrehajtására - azok nagyságától, jellegétől és következményeitől függően - az egyes vezető szervezetek részben vagy egészben, különböző személyi (szakmai) összetételben, csoportosításban kerülhetnek bevonásra.

Az adott körzet területének legalább felét érintő szerencsétlenség a teljes parancsnokság és vezető szervezetek működését teszi szükségessé.

A körzet területének kisebb részére kiterjedő, várhatóan súlyosabb következményekkel járó, hosszabb ideig tartó esemény(ek) hatásai csökkentésében, a káros következmények felszámolásában való közreműködés vezetésére kitelepülő szakmai törzs segíti a helyszínen a mentő-mentesítő és a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkákat közvetlenül irányító települési parancsnokságot. A kitelepülő szakmai törzset a helyi védelmi bizottság elnöke által kijelölt személy vezeti, állománya a feladatok jellegétől függően a törzsből, esetleg a szakszolgálatokból kerül beosztásra.

66. A körzeti polgári védelmi parancsnokság kitelepülő szaktörzse segíti a katasztrófa bekövetkezési helyén működő települési polgári védelmi parancsnokság mentési munkáit.

Feladatát képezi:

- a települési polgármester szakmai segítése;
- mentést-mentesítést közvetlenül irányító települési parancsnokság tevékenységének koordinálása;
- a döntéselőkészítési folyamat szakmai segítése;
- URH rádiórendszer működésének összehangolása, eszközökkel való megerősítés;
- a területi rendeltetésű komplex csoport(ok) bevonása;
- egyéni védelemmel, mentéssel kapcsolatos szakfeladatok irányítása;
- szomszédos körzettel, együttműködőkkel kapcsolattartás;
- a lakosság kimenekítésével összefüggő szállítási, elhelyezési- és ellátási feladatok koordinálása;
- mentőerőkkel történő megerősítés, illetve a mentésben résztvevő erők, eszközök pótlásának szervezése.

A körzetközpontban maradó vezető állomány végrehajtja a beérkező információk értékelését, elemzését. Szükség esetén gondoskodik a különböző segítségnyújtásról, a körzet területén a másodlagos hatások következményeinek felszámolásáról.

Megszervezi a szolgálatok végrehajtó szervezeti alkalmazási csoportosításainak - komplex csoportok, polgári védelmi mentési csoportosítás, kárterület - vezetését, irányítását.

67. A kitelepülő szaktörzshe megfelelő szakember(ek) biztosításával részt vesz a mentőmunkák helyszíni irányításában és munkacsoportonként:

- folyamatosan értékeli a helyzet alakulását, végzi a szakmai számvetéseket, javaslatot tesz a feladatok végrehajtásához szükséges azonnali és gyors készenléti idejű szervezetek típusára és mennyiségére, kidolgozza az alárendeltek, együttműködők folyamatos irányításának, tájékoztatásának rendjét;
- biztosítja a törzson belüli munkafeltételeket, továbbítja az előljáró, valamint az együttműködők felé a feladatok végrehajtásához szükséges információkat;
- kidolgozza a feladatok meghatározásához, a végrehajtás vezetéséhez szükséges okmányokat, intézkedéseket;
- biztosítja az előljáróval, az alárendeltekkel, együttműködőkkel, szomszédokkal az összeköttetést;
- biztosítja a polgári védelmi erők és technikai eszközök, valamint a veszélyeztetett terület lakosságának ellátását.

68. Körzeti munkacsoportok tevékenysége:

- különböző munkacsoportok folyamatosan értékeli a kialakult katasztrófahelyzetet, a kapott információk, feladatok alapján elkészítik javaslataikat a fogantatandó rendszabályokra, valamint a szükséges polgári védelmi erők alkalmazására;

- szakmailag felügyelik a katasztrófa helyszínén tevékenykedő polgári védelmi szervezeteket;
- közreműködnek a polgári védelmi szervezetek alkalmazási feltételeinek megteremtésében, valamint az anyagi-technikai hiány pótlásában;
- együttműködnek a katasztrófából adódó mentés-mentesítés és halaszthatatlan helyreállító munkálatokban résztvevő más munkacsoportokkal, szervezetekkel és a települési parancsnokságokkal.

a) Körzeti, települési vezetésbiztosító és híradó munkacsoport tevékenysége:

- a riasztást biztosító eszközökön (szirénák, szükségeszközök) és a helyi tömegkommunikációs eszközökön (kábeltelevízió, kiépített hangosbemondó, helyi rádió, önkormányzati újság, szóróanyag) a veszélyeztetett terület lakosságának riasztása a bekövetkezett eseményről és a magatartási szabályokról tájékoztatás;
- meghibásodott eszközök vezérlő- és távbeszélő áramkörök ideiglenes helyreállítása;
- a telepített technikai eszközök kezelése;
- a körzeti parancsnokságok, a vezető és végrehajtó szervezetek között állandó hírcapcsolat, összeköttetés biztosítása;
- az informatikai eszközök alkalmazásával folyamatos adatszolgáltatás biztosítása az előjáró, a végrehajtók és az együttműködők részére;
- az önkéntes rádióamatőrök bevonása a szakfeladatok végrehajtásába.

b) Körzeti lakosságvédelmi munkacsoport tevékenysége
Körzeti kitelepítési és elhelyezési előadó tevékenysége

Kimenekítés-kitelepítés esetén:

- szervezi, koordinálja a veszélyeztetett lakosság tervszerű kitelepítését;
- koordinálja a kimenekülő - kitelepülő szállításával, szükségellátásával - elsősegélynyújtásával kapcsolatos feladatokat;
- szakmai segítséget nyújt a kitelepítést végrehajtó állomány részére;
- közreműködik a kiürített területen visszamaradó ingatlanok, anyagi javak, állatállomány őrzésvédelmének, ellátásának megszervezésében.

Befogadás esetén:

- előkészíti befogadásra, elhelyezésre a kijelölt intézményeket, magánszemélyek ingatlanait;
- koordinálja az érkezők fogadását, közreműködik a szükség ellátásukban;
- közreműködik a tömegesen érkező külföldi menekültek ideiglenes elhelyezésében.

c) Körzeti kárfelszámolási munkacsoport tevékenysége

Körzeti egészségügyi előadó tevékenysége:

- a kialakult egészségügyi, járványügyi helyzet alapján javaslatot tesz a szükséges egészségügyi erők készenlétbe helyezésére, alkalmazására;
- javaslatot tesz az egészségügyi és járványügyi rendszabályok bevezetésére;

- koordinálja az egészségügyi erők tevékenységét a kárterületen, összehangolja a mentőerők számára szükséges egészségügyi ellátást.
- d) Körzeti műszaki előadó tevékenysége:
- javaslatot tesz az azonnal foganatosítandó rendszabályok bevezetésére a mentési, helyreállítási feladatok végrehajtásában szükséges erők és eszközök mennyiségére, összetételére és kiegészítésére;
  - koordinálja a műszaki-mentő és közmű-helyreállító munkálatokat.
- e) Körzeti RBV előadó tevékenysége:
- javaslatot tesz az RBV rendszabályok bevezetésére;
  - koordinálja az RBV védelemmel kapcsolatos szakfeladatokat;
  - összehangolja az RBV szolgálat végrehajtó szervezeteinek tevékenységét a kárterületen;
  - koordinálja a szükséges mentesítő (felderítő) feladatok ellátását.
- f) Körzeti logisztikai munkacsoport tevékenysége:
- koordinálja a lakosság és a mentőerők dologi szükségleteinek kielégítését;
  - szervezi a mentő, mentesítő és a halaszthatatlan munkálatokban résztvevő polgári védelmi erők ivóvízzel, élelmiszerrel, valamint mentesítő anyagokkal történő ellátását;
  - koordinálja a kárterületről kimentett sérült, hajléktalan lakosság élelmiszerrel, ruházattal történő ellátását;
  - szervezi, biztosítja a mentésbe bevont technikai eszközök hajtó- és kenőanyag ellátását, valamint a szükségjavítását;
  - békeidőszaki katasztrófák bekövetkezésén túl, közreműködik a migrációval és a tömegrendezvényekkel kapcsolatos ellátási feladatok szervezésében, koordinálásában és végrehajtásában.
69. Települési polgári védelmi parancsnokság tevékenysége:
- a katasztrófa bekövetkezése esetén a helyzetértékelés alapján meghozza a mentőmunkával kapcsolatos elhatározást;
  - munkacsoportjai bevonásával közvetlenül irányítja a településen a mentő, mentesítő és ideiglenes helyreállító munkálatokat, ellátási feladatokat;
  - a kialakult helyzetről jelent az előjárónak, együttműködik az ideiglenesen kitelepült körzeti szaktörzsszel, összehangolja a megerősítő polgári védelmi erők munkáját, megszervezi, végrehajtja a mindenoldalú biztosítást.

III. FEJEZET

A POLGÁRI VÉDELMI PARANCSNOKSÁGOK, TÖRZSEK TEVÉKENYSÉGE VESZÉLYHELYZET, SZÜKSÉGÁLLAPOT ÉS RENDKÍVÜLI ÁLLAPOT IDŐSZAKÁBAN

A) Megyei szintű veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli állapot időszakában

70. Az Alkotmány vonatkozó paragrafusai alapján a veszélyhelyzet, a szükségállapot és a rendkívüli állapot összefoglaló néven „minősített időszak”, amely békeidő-

szakban az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát veszélyeztető elemi csapás, az alkotmányos rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveresen (felfegyverkezve) elkövetett súlyos, erőszakos cselekmények következményei elhárítására, felszámolására kerül kihirdetésre a hadiállapot beálltáig.

71. Az ország védelmi felkészültségének biztosítására az Országgyűlés törvényben határozza meg a polgári védelmi felkészítés feladatait, ennek megfelelően a honvédelemben közreműködő rendvédelmi szervek tevékenységét a Honvédelmi Miniszter, a polgári védelmi feladatokat részletesen a Belügyminiszter szabályozza rendeletek és az állami irányítás egyéb eszközeivel.

72. A megyei polgári védelmi parancsnokságok a megyei szakszolgálatokkal együtt illetékességi területükön részt vesznek egyes honvédelmi és országmozgósítási feladatok végrehajtásában:

- felkészülnek jogszabályban meghatározott honvédelmi feladataik teljesítésére;
- folyamatosan biztosítják honvédelmi célú működésük feltételeit, beleértve az ehhez szükséges tervezési és előkészületi tevékenységet is;
- gondoskodnak a lakosság védelméről és ellátásáról;
- közreműködnek a lakosság honvédelmi célú tájékoztatásában, szükség esetén a lakosság riasztásában is;
- közreműködik a rendkívüli intézkedések bevezetésében és végrehajtásában.

73. A megyei polgári védelmi parancsnokságok, törzsek feladatköre:

- együttműködés a területileg illetékes fegyveres erőkkel és rendvédelmi szervekkel a feladatok koordinálására;
- megelőző rendszabályok bevezetése a polgári szervek és a lakosság védelme érdekében:
  - a lakosság légi és RBV riasztása, tájékoztatása;
  - a kimenekítés-kitelepítés és befogadás megszervezése;
  - az óvóhelyi védelem megszervezése;
  - az egyéni védőeszköz ellátás;
  - a gyorsított ütemű felkészítés;
  - a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen anyagi javak védelme.

74. A támadófegyverek hatásai elleni védekezés feltételeinek megteremtése és a felkészülés érdekében a megyei polgári védelmi parancsnokságok és törzsek tevékenysége:

- a vezetési rendszer készenlétének fenntartása;
- a polgári védelmi szervek és szervezetek minősített időszakos szükségleteinek helyszíni biztosítása;
- a polgári védelmi szervezetek, valamint a lakosság felkészítésének, kiképzésének gyorsított ütemű végrehajtása;
- a tájékoztató hirdetések tárolása, kifüggesztésre történő előkészítése a lakosság magatartási szabályainak betartására;

- a riasztó-értesítő ügyeleti szolgálat hadműveleti ügyeleti rendre történő áttérése, ügyeletes parancsnoki szolgálat folyamatos fenntartása;
- a bérbe adott életvédelmi létesítmények rendeltetésnek megfelelő állapotba helyeztetése;
- az általános polgári védelmi szervek és a veszélyhelyzetkezelési tervek, illetve háborús adattárak folyamatos pontosítása;
- az RBV szennyezettségi adatok begyűjtésének megszervezése;
- az elsötétítés és fényálcázás feltételeinek mindenoldalú biztosítása;
- a megyei védett vezetési pont háborús működésére való fokozatos áttérés előkészítése (háborús posta- és futárszolgálat bevezetése), üzempróbák elvégzése;
- a polgári védelmi szervek és szervezetek alkalmazási készenlétének mindenoldalú biztosítása és a készenlét fokozott, rendszeres ellenőrzése.

75. A megyei szakszolgálat parancsnokságok tevékenysége:

a) Megyei vezetésbiztosító és híradó szakszolgálatra vonatkozóan:

- a lakosság, valamint a polgári szervek légi és RBV riasztása, a riasztás feltételrendszerének folyamatos biztosítása;
- hiányzó „R” berendezések gyorsított ütemű telepítésének, korszerűsítésének elvégzése;
- a riasztó szolgálat folyamatos működésének megszervezése és felállítása;
- riasztó berendezések heti, rendszeres, hangos üzempróbája;
- megyei tájékoztató rendszer ellenőrzése;
- a lakosság riasztására szolgáló jelek, jelzések ismertetése, a lakosság tájékoztatása a helyi média segítségével;
- a vezetési pont háborús hírrendszerének aktivizálása, fenntartása;
- a háborús hírrendszerre történő áttérés a polgári védelem valamennyi vezető szerve és végrehajtó szervezete között;
- a riasztással és tájékoztatással kapcsolatos tervek és feladatok folyamatos egyeztetése, pontosítása;
- a szolgálat alárendeltségébe tartozó őrök, csoportok háborús felkészítése, kiképzése és ellenőrzése.

b) Megyei kárfelszámoló szakszolgálat parancsnokságra vonatkozóan:

A lakosság egyéni RBV védelmével kapcsolatban:

- az egyéni RBV védelmi tervek felülvizsgálata, a feladatok koordinálása;
- a védőeszközök beszerzése, átvétele, a készletek raktározása, karbantartása, majd - szükség szerint - kiosztásának megszervezése, végrehajtása;
- a hiányzó védőeszköz készletek és a védelemhez, elzárkózáshoz felhasználható anyagok gyorsított ütemű beszerzése, majd szétosztása;
- a gázálarc (és porszűrő álarc) készletek kereskedelmi forgalmazása;
- a szükség-védőeszközök ipari gyártása, a kiosztás megkezdése és végrehajtása;
- a kereskedelemben forgalmazott egyéni védőeszközök zárolása, a szétosztás előkészítése, megszervezése és végrehajtása;

- az egyéni RBV védelmi felkészítés végrehajtása és befejezése a lakosság körében.

Az RBV mentéssel kapcsolatban:

- a mentesítő bázisok (helyhez kötött és mobil) anyagszükségletének biztosítása, működésük személyi és anyagi feltételeinek megteremtése;
- a mentesítő állomások háborús működési terv szerinti üzemeltetésének begyakorlása, a csereruha készletek, mentesítő anyagok folyamatos biztosításának megszervezése, ügyeleti szolgálatának felállítása, ellenőrzése.

Az anyagi javak védelmével kapcsolatban:

- az RBV védelmi tervek folyamatos pontosítása, háborús jogszabályok bevezetésre történő előkészítése;
- az RBV védelmi célokra tervezett anyagok, eszközök biztosítása;
- az élelmiszerek és ivóvíz védőcsomagolásban történő forgalmazásának előkészítése és biztosítása (a háborús termelési mód figyelembevételével);
- az élelmiszerek, takarmánykészletek, valamint a haszonállat, vad- és halállomány megelőző védelmének terveiben foglaltak előkészítése, végrehajtása és ellenőrzése;
- vízművek, önálló vízkivétellel rendelkezők, valamint a lakossági és köztulajdonú kutak, ivóvíznyerő helyek megelőző RBV védelmének megszervezése, biztosítása;
- a háborús körülmények közötti kommunális hulladék és szennyvíz kezelés bevezetése;
- a lakosság fokozott ütemű felkészítése anyagi javainak RBV védelmére, ehhez kapcsolódóan a szükséges anyagok szétosztása a lakosság körében;
- a stratégiai tartalék vízkészletek aktivizálásának előkészítése;
- az RBV szennyezett anyagok, hulladékok gyűjtőhelyeinek rendeltetés szerinti működtetésének megszervezése;
- az élelmiszer és ivóvíz forgalmazás, szállítás és elosztás különleges (védettséget biztosító) technológiai körülmények közötti végzése, a különleges rendszabályok betartásának ellenőrzése;
- a helyszíni RBV ellenőrzés megszervezése, folyamatos működési feltételeinek biztosítása, az adatszolgáltatás megkezdése;
- a megye általános RBV felkészültségének ellenőrzése;
- a veszélyeztetett objektumok pontosítása, megelőző műszaki védelmének megszervezése és végrehajtása;
- a műszaki-mentő szolgálatok, végrehajtó szervezetek gyorsított ütemű, háborús felkészítésének megszervezése, irányítása és ellenőrzése, az alkalmazási készenlét ellenőrzése;
- a műszaki védelmi tervek és adattárak pontosítása;
- az egészségügy területén jelentkező feladatok szervezése, irányítása és ellenőrzése a lakosság és az üzemi dolgozók vonatkozásában;
- az egészségügyi szolgálatok háborús felkészítésének, kiképzésének szakmai irányítása és ellenőrzése;
- az egészségügyi erők létszámának, felszereltségének ellenőrzése és pontosítása, intézkedése a hiányok pótlására;

- saját tervek, adattárak folyamatos pontosítása, szolgálatok tervei pontosításának ellenőrzése.

c) Megyei lakosságvédelmi szakszolgálat parancsnokságra vonatkozóan:

- a lakosság óvóhelyi védelmére vonatkozó adattárak pontosítása;
- a lakosság elrejtési terveinek felülvizsgálata és szükség esetén korrigálása;
- az üzemi és lakóházi óvóhely-bérlemények felmondása;
- ezen óvóhelyek rendeltetés szerinti állapotba helyezése, felszerelése, berendezése, a kialakított rend fenntartása;
- a lakosság tájékoztatása az óvóhely elfoglalásának rendjéről, valamint a magatartási szabályokról;
- a megerősítésre tervezett pincék, tárok, árokóvóhelyek és közterületen létesítendő szükségóvóhelyek építésével összefüggő feladatok;
- az építőanyagok zárolása, centralizálása;
- az óvóhely felelősök és a szervezetek alkalmazási készenlétének biztosítása, gyakorlása és ellenőrzése;
- az élelmiszerek, takarmánykészletek, valamint a haszonállat állomány megelőző védelmének terveiben foglaltak előkészítése, végrehajtása és ellenőrzése;
- vízművek, önálló vízkivétellel rendelkezők, valamint a lakossági és köztulajdonú kutak, ivóvíznyerő helyek megelőző RBV védelmének megszervezése, biztosítása;
- a háborús körülmények közötti kommunális hulladék és szennyvíz kezelés bevezetése;
- a lakosság fokozott ütemű felkészítése anyagi javainak RBV védelmére, ehhez kapcsolódóan a szükséges anyagok szétosztása a lakosság körében;
- a stratégiai tartalék vízkészletek aktiválásának előkészítése;
- az RBV szennyezett anyagok, hulladékok gyűjtőhelyei rendeltetés szerinti működtetésének megszervezése;
- az élelmiszer és ivóvíz forgalmazás, szállítás és elosztás különleges (védettséget biztosító) technológiai körülmények közötti végzése, a különleges rendszabályok betartásának ellenőrzése;
- a helyszíni RBV ellenőrzés megszervezése, folyamatos működési feltételeinek biztosítása, az adatszolgáltatás megkezdése;
- a megye általános RBV felkészültségének ellenőrzése.

d) Megyei logisztikai szakszolgálat parancsnokságra vonatkozóan:

- a lakosság ellátásához szükséges készletek felmérése, pontosítása, az adattárak, tervek alapján;
- a zárolt és a kiosztásra tervezett készletek kezelésével kapcsolatos feladatok végrehajtásának megszervezése;
- az ellátó és szállító szolgálatok, szervezetek gyorsított ütemű felkészítése, alkalmazási készenlétének, technikai feltételeinek mindenoldalú biztosítása, a szervezetek ellenőrzése.

B) Fővárosi, fővárosi kerületi szintű tevékenység veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli állapot időszakában

76. A parancsnokság és törzs tevékenysége, főbb feladatai:

- az állomány polgári védelmi ismereteinek tökéletesítése és a törzsmunkában való jártasságuk fokozása;
- az alárendelt parancsnokságok, szervek, szervezetek háborús tagozódásának, feladatainak, képességének, felkészítettségének a rendszeresített és biztosított technikai eszközök meglétének és állapotának megfelelő szintű ismerete;
- támadó eszközök alkalmazási módjának megismerése és esetleges alkalmazásuk során a mentés irányításában való aktív közreműködés;
- a beosztással járó kötelemeik alapos ismerete és a kölcsönös helyettesítés elve alapján más beosztottak munkájának elvégzésére való felkészítés;
- a kialakult helyzet folyamatos tanulmányozása és következtetések tömör megfogalmazása, jelentése;
- a háborús rendszer működtetése, az előjáró és az alárendeltek felé a jelentések, parancsok és utasítások pontos és rejtett megtétele, illetve továbbítása;
- munkatérképek, vezetési okmányok vezetése, számvetések és javaslatok kidolgozása;
- a munkacsoportok (beosztottak) és együttműködők folyamatos és kölcsönös tájékoztatása;
- a katasztrófák bekövetkezése során a kialakult kárterület jellemzőinek és a védekezés módjának, lehetőségeinek követelményszintű ismerete;
- a főváros veszélyeztetettségének és az alkalmazott fegyverek, eszközök célba juttatása módjainak tanulmányozása, pontosítása;
- a békében kidolgozott tervek naprakészen tartása;
- az alárendeltek alkalmazási készenlétének és gyakorlati tevékenységének ellenőrzése;
- magasabb alkalmazási készenlétbe helyezési fokozat elrendelésekor a vezetési pontok előkészítése az alárendeltekkel, szomszédokkal, együttműködőkkel megbízható összeköttetés szervezése, illetve a riasztási, alkalmazási, készenlétbe helyezési jelek gyors továbbítása;
- a kidolgozott tervek alapján a kimenekítés, kitelepítés, valamint a befogadás szervezett végrehajtása;
- a folyamatos felderítés és a sugárellenőrzés megszervezése;
- a személyi állomány felkészültségének magas szinten tartása;
- a lakosság riasztása technikai feltételeinek biztosítása;
- az ügyeleti szolgálatok megszervezése és folyamatos működtetése;

C) Körzeti szintű tevékenység veszélyhelyzet, szükségállapot és rendkívüli állapot időszakában

77. A helyi védelmi bizottság centrális alárendeltségben működő közigazgatási szervként az adott honvédelmi körzetben irányítja és összehangolja a lakosság polgári védelmével és ellátásával kapcsolatos feladatokat, a polgármester törvényben, illetve kormány-rendeletben megállapított illetékessége alapján.

A körzetparancsnokság a törzzsel és munkacsoportjával együtt, mint rendvédelmi szerv (szervezet) illetékességi területén a jogszabályban meghatározott fő feladatai mellett részt vesz egyes honvédelmi és országmozgósítási feladatok végrehajtásában az alábbiak szerint:

- a rendelkezésre álló idő függvényében felkészül a meghatározott honvédelmi feladatok teljesítésére;
- együttműködik a helyileg illetékes fegyveres erőkkel és rendvédelmi szervekkel a feladatok koordinálásában;
- folyamatosan biztosítja a honvédelmi célú működés feltételeit, a szükséges szervezési és előkészületi tevékenységet;
- gondoskodik a lakosság védelméről, ellátásáról és a nélkülözhetetlen szolgáltatások fenntartásáról;
- közreműködik a lakosság honvédelmi célú tájékoztatásában, szükség szerint a riasztásában, rendkívüli intézkedések bevezetésében és végrehajtásában.

A támadófegyverek hatásai elleni védekezés feltételeinek megteremtését és a gyorsított ütemű felkészítés feladatait a körzetparancsnokság és törzse a helyi védelmi bizottság irányításával hajtja végre, a veszélyeztetettség időtartamának megfelelő részletességgel.

Körzeti polgári védelmi parancsnokság:

78. Felkészül a jogszabályban, az előjáró és a helyi védelmi bizottság által meghatározott polgári védelmi feladatok teljesítésére:

- közreműködik a védelmi célú működési feltételek megteremtésében;
- részt vesz a lakosság védelmének, ellátásának és a nélkülözhetetlen közszolgáltatások fenntartásának biztosításában;
- megszervezi a lakosság védelmi célú riasztását és tájékoztatását;
- elkészíti a szükséges intézkedéseket a polgári védelmi feladatok végrehajtásához;
- elkészíti az együttműködési terveket a területileg illetékes fegyveres erőkkel és rendvédelmi szervekkel;
- tervezi és kidolgozza, valamint javasolja bevezetni a polgári szervek és a lakosság védelme érdekében a megelőző rendszabályokat, amelyek kiterjednek:
  - a lakosság légi, katasztrófa és RBV riasztására és tájékoztatására;
  - kitelepítésre, kimenekítésre és elhelyezésre;
  - az óvóhelyi védelem tervezésére, szervezésére;
  - az egyéni védőeszközökkel történő ellátásra;
  - a gyorsított ütemű felkészítésre;
  - a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen anyagi javak védelmére;
- segíti a védelmi bizottság által végrehajtásra kerülő gazdaságmozgósítási feladatokat, intézkedéseket.

79. A körzetparancsnokság törzsének tevékenysége:

- az összeköttetés, illetve a vezetési rendszer készenlétének biztosítása;
- segíti a polgári védelmi szervezetek háborús rendszerre való áttérését, felkészülését;

- tervezi, szervezi (javaslatot tesz) a polgári védelmi szervezetek, valamint a lakosság gyorsított ütemű felkészítését, kiképzésének végrehajtását;
- elkészítteti a lakosság magatartásának szabályozását tartalmazó hirdetményeket;
- intézkedik a folyamatos hadműveleti ügyeleti szolgálat bevezetésére;
- javaslatot tesz a bérbe adott életvédelmi létesítmények visszavételére, rendeltetésszerű visszaállítására;
- javaslatot tesz az ideiglenes óvóhelyek (árokóvóhelyek) építésére és pince-megerősítési feladatok végrehajtására;
- pontosítja a veszélyhelyzetkezelési és az általános polgári védelmi terveket, adattárakat;
- intézkedik az RBV adatszolgáltatás megszervezésére;
- szervezi és javasolja bevezetni az elsötétítési és fényálcázási rendszabályokat;
- intézkedik a körzeti vezetési pontok háborús működésre való fokozatos áttérésére, üzempróbák végrehajtására;
- szervezi és irányítja a polgári védelmi szervezetek alkalmazási készenlétbe helyezésének mindenoldalú biztosítását;
- segíti megteremteni a végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátásának feltételeit.

A feladatok szervezését, vezetését a munkacsoportokkal és a települési polgári védelmi parancsnokságokkal együttműködve hajtja végre.

80. A körzetparancsnokság munkacsoportjaira vonatkozóan:

A munkacsoportok az előjáró vezető szervek szakmai útmutatásai alapján folyamatosan értékelik a kialakult helyzetet, a kapott feladatokat és elkészítik javaslataikat a szakalegységek alkalmazására és a foganatosítandó rendszabályokra.

Szakmai segítséget nyújtanak a szakalegységek területi szervezetei megalakításában, alkalmazási készenlétbe helyezésében.

Szakmailag felügyelik és segítik a területi, települési és munkahelyi polgári védelmi szervezetek tevékenységét.

Együttműködnek a települési polgári védelmi parancsnokságokkal.

Körzeti (települési) vezetésbiztosító és híradó munkacsoportok tevékenysége:

- a vezetési hely minősített időszakos hírrendszerét aktivizálja;
- a vezetés híradó feltételeit, a technikai eszközök működését biztosítja;
- a készenléti és a híradó őröt (őrsöket) gyorsított ütemben felkészíti;
- előkészíti a riasztó eszközöket az aktivizálásra.

a) A körzeti lakosságvédelmi munkacsoport:

Körzeti kitelepítési-elhelyezési munkacsoport tevékenysége:

- javasolja a kitelepítésre tervezett településeken a szakalegységek eszközökkel történő ellátását;
- a mindenoldalú biztosítás érdekében - a kitelepítési és befogadási helyeken - gondoskodik:

- a gyülekezési, kirakodási helyek pontosításáról;
  - a kitelepítettek, befogadottak nyilvántartásba vételéről;
  - a befogadási helyen az elhelyezés pontosításáról;
  - a szállítókapa­citás felméréséről, a fordulók számának meghatározásáról;
  - az egészségügyi ellátás biztosításáról;
- az előjáró intézkedésére elrendeli a szolgálat részére a magasabb alkalmazási készenlé­tet, megkezd­i a kitelepítési-befogadási feladatok végrehajtását.
- b) A körzeti óvóhelyi előadó tevékenysége:
- pontosítja az óvóhelyek befogadóképességét, elvégzetteti a szükséges munkálatokat;
  - megszünteti az óvóhelyek bérbeadását;
  - koordinálja a településeken az óvóhelyek építését, biztosítja a szükséges eszközöket;
  - részt vesz az arra alkalmas óvóhelyek kijelölésében;
  - irányítja az óvóhelyek berendezését.
- c) Körzeti kárfelszámoló munkacsoport:
Körzeti műszaki előadó tevékenysége:
- gondoskodik a technikai eszközökkel való feltöltésről;
  - részt vesz az óvóhelyek, szükségóvóhelyek építésében.
- d) A körzeti RBV előadó tevékenysége:
- előkészíti az ivóvíz, élelmiszer, anyagi-technikai eszközök védelmét;
  - intézkedik a védett csomagolású élelmiszerek gyártásának bevezetésére;
  - előkészíti a helyszíni ellenőrzést;
  - intézkedik a mentesítő berendezések, anyagok előkészítésére;
  - felméri a lakosság védőeszközökkel történő ellátottságát, intézkedik, illetve javaslatot tesz a hiányok pótlására;
  - megszervezi a védőeszközök kiosztását;
  - közreműködik a szakalegységek felkészítésében, a mindenoldalú biztosítás alaprendeltetési feladatainak ellátásában.
- e) Körzeti egészségügyi előadó tevékenysége:
Felveszi a kapcsolatot az egészségügyi intézmények vezetőivel és pontosítják az alábbiakat:
- elhelyezhető betegek, sérültek számát;
  - gyógyászati eszközökkel, berendezésekkel történő ellátás lehetőségeit;
  - sérültek ellátásának lehetőségeit;
  - a folyamatos gyógyítás biztosításának feltételeit;
  - biztosítja a magasabb alkalmazási készenlé­tet elérésének feltételeit.
- f) A körzeti logisztikai munkacsoport tevékenysége keretében felkészül az alkalmazásra kerülő alegységek ellátására, ivóvíz, élelmiszer, ruházat, üzemanyag, mentesítő-eszköz, gyógyszer, kötszer, egyéb eszközök biztosítására és pontosítja az alábbiakat:
- a vételezés helyét, idejét, módját;

- a felvett anyagok elszámolásának rendjét;
- az ellátási anyagnormákat;
- részt vesz a szolgálatok alegységeinek felkészítésében;
- biztosítja a szakalegységek magasabb alkalmazási készenléte elérésének feltételeit.

Települési polgári védelmi parancsnokság tevékenysége

- felkészül a jogszabályokban, a helyi védelmi bizottság (polgármester) által meghatározott polgári védelmi feladatok végrehajtására;
- felkészül a minősített időszak működés feltételeinek megteremtésére;
- közvetlenül tervezi a lakosság védelmével, ellátásával és a nélkülözhetetlen közszolgáltatások fenntartásával kapcsolatos feladatokat;
- megszervezi, biztosítja a lakosság védelmi célú riasztását és tájékoztatását;
- megteremti a feltételeket a polgári védelmi feladatok végrehajtásához;
- pontosítja az együttműködési terveket;
- a helyi védelmi bizottság, illetve a polgármester döntése alapján bevezeti a polgári védelmi szervezetek és a lakosság érdekében a megelőző rendszabályokat, amelyek kiterjednek:
  - a lakosság légi katasztrófa és RBV riasztására, tájékoztatására;
  - kitelepítésre, kimenekítésre és elhelyezésre;
  - az óvóhelyi védelem tervezésére, szervezésére;
  - az egyéni védőeszközökkel történő ellátásra;
  - a gyorsított ütemű felkészítésre;
  - a létfenntartáshoz nélkülözhetetlen anyagi javak védelmére.
- a helyi védelmi bizottság (polgármester) által elrendelt mozgósítási feladatok, intézkedések végrehajtásának segítése.

IV. FEJEZET

A POLGÁRI VÉDELMI PARANCSNOKSÁGOK ÉS TÖRZSEK TEVÉKENYSÉGE HADIÁLLAPOT (FEGYVERES ÖSSZEÜTKÖZÉS) IDŐSZAKÁ- BAN

A) Megyei szintű tevékenység hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában

81. A polgári védelem feladata ebben az időszakban a támadófegyverekkel és a csapatok által mért csapások következtében kialakult kárterület(ek) felderítése, az elsősegélynyújtás, a mentés, a mentesítés (fertőtlenítés) és az ezekkel összefüggő halaszthatatlan feladatok - ideiglenes helyreállítás, átmeneti elhelyezés és ellátás, migrációkezelés végrehajtása, amellyel rendvédelmi szervként hozzájárul a honvédelem céljainak megvalósításához, az 1949. évi Genfi Egyezményeket Ki-

egészítő I. és II. Jegyzőkönyvben foglalt kötelezettségek teljesítésével összhangban.

82. A megyei (fővárosi) parancsnokságok és törzsek, illetve a szakszolgálatok e feladataikat általában a súlyos természeti és civilizációs eredetű katasztrófák bekövetkezésekor indokolt szervezeti tagozódásban hajtják végre.

83. A hármasszervezeti tagolódás személyi és technikai feltételeinek biztosítása (teljes személyi feltöltés, háborús működésre való áttérés, háborús munkarend) a parancsnokság legalapvetőbb feladata.

A törzs egyik része (és a megyei szakszolgálat parancsnokságok egy része) a védett vezetési pontra, vagy más, háborús működési helyre, a visszamaradó állomány – szükség esetén – szintén elhagyva béke működési helyét, más vezetési pontra települ. Az elvonuló részleg a felderítés alapján a legsúlyosabb, legkritikusabb helyzetbe került térségbe települ operatív, mentést irányító csoportként. A továbbiakban a helyszínen közvetlenül irányítja a mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges helyreállítási munkákat.

84. A háborús működési helyek előkészítése és elfoglalása után a megyei parancsnokság:

- megszervezi a csapást (kárt) szenvedett objektumok, területek felderítését és az adatgyűjtést, aktivizálja a teljes híradó kapacitást;
- kiadásra előkészíti az azonnal foganatosítandó intézkedéseket;
- a helyzetértékelés után javaslatot készít a megyei VÉB számára a kialakult helyzetről, a polgári védelmi erők és eszközök helyzetéről, az addig tett intézkedésekről, valamint a várható erő- eszközszükségletről;
- megszervezi az intézkedések, parancsnok továbbításának rendjét;
- a megyei parancsnokság és törzs a továbbiakban folyamatosan pontosítja a háborús időszakra kidolgozott terveket;
- folyamatos és többoldalú összeköttetést tart az előjáróval, az együttműködőkkel és a végrehajtó polgári védelmi szervezetekkel;
- megszervezi a folyamatos RBV felderítést;
- szükség szerint kiadja az alkalmazási parancsokat;
- folyamatosan gondoskodik az élő erők és technikai eszközök pótlásáról, váltásáról és pihentetéséről.

(A részletes feladatokat szakterületi bontásban az általános polgári védelmi terv tartalmazza.)

85. A megyei polgári védelmi parancsnokság részleges vagy teljes megsemmisülése esetén a feladatok irányítását - az előzetesen meghatározott helyettesítési rend alapján - a kijelölt működőképes körzeti polgári védelmi parancsnokság veszi át.

86. A megyei szakszolgálat parancsnokságok tevékenysége:

Valamennyi szakszolgálat parancsnokság döntéselőkészítő szervként vesz részt a helyzetértékelésben és az elhatározási javaslatok kidolgozásában.

a) Megyei vezetésbiztosító és híradó szakszolgálat parancsnokság tevékenysége:

- a légi és RBV riasztás elrendeléséről szóló jelzést (parancsot) az országos hírközlő csatornákon, ezek kiesése esetén a PV vezetési hírrendszerén keresztül kapják a riasztó szolgálat egységei és a települt riasztó őrsök;
- a parancs vétele után haladéktalanul megkezdik a riasztó eszközök működtetését (a parancs feloldása az elrendeléssel azonos úton történik) a vonatkozó szabályzóban meghatározott jelzésekkel;
- a szakszolgálat parancsnokság folyamatosan biztosítja a híradó- és riasztó rendszer üzemképességét, intézkedik a megsemmisült vagy meghibásodott berendezések haladéktalan cseréjére, pótlására;
- a kárterületen már dolgozó polgári védelmi erők riasztása a megyei URH rádióforgalmi rendszer útján történik;
- a kárterületen már dolgozó polgári védelmi vezető szervek és végrehajtó szervezetek közti többoldalú (vezetékes és vezeték nélküli) összeköttetést;
- lehetőség szerint folyamatosan tájékoztatja a lakosságot az éppen aktuális magatartási- és más rendszabályok betartásáról, gondoskodik a meghibásodott, megsemmisült tájékoztató eszközök ideiglenes javíttatásáról, pótlásáról.

b) Megyei kárfelszámoló szakszolgálat parancsnokság tevékenysége:

- folyamatosan koordinálja, irányítja az RBV védelmi és mentési feladatok végrehajtását;
- irányítja és összefogja:
  - a mentesítő állomások, bázisok működését, folyamatosan biztosítja anyagszükségletüket és az utánpótlást;
  - a végrehajtó szervezetek személyi és technikai mentesítését, fertőtlenítését;
  - az RBV védelmi szervezetek tevékenységét.
- az élelmiszerek, a víz, az állatállomány és a takarmány készletek folyamatos hatósági RBV minősítése alapján a szennyezett készletek zárolása, illetve a további felhasználhatóság biztosítása (szállítás, szétosztás során);
- a mentőerők tevékenységéhez szükséges anyagi-technikai utánpótlás, a mentőerők egészségügyi ellátása, váltásuk és pihentetésük koordinálása;
- a tömeges halálozás kapcsán adódó hatósági feladatok végrehajtásának irányítása;
- folyamatos együttműködést megvalósítása a megye egészségügyi szerveivel, karitatív és egyházi szervezeteivel.

c) A lakosságvédelmi szakszolgálat parancsnokság tevékenysége:

- folyamatosan figyelemmel kíséri az óvóhelyek meglétét, rombolódás vagy rendeltetészerű használatra való alkalmatlanság esetén gondoskodik a lakosság átcsoportosításáról, irányításáról;
- az óvóhelyek működtetése, az óvóhelyi szaklegységek alkalmazása és ellenőrzése;
- koordinálja, irányítja a mentőerők tevékenységét, gondoskodik azok ellátásáról, személyi és technikai eszközök utánpótlásáról, váltásáról és pihentetéséről, a meghibásodott vagy megsemmisült technikák pótlásáról;
- folyamatosan együttműködik a műszaki mentés koordinálásában részt vevő más szervekkel, szervezetekkel, közszolgáltató vállalatokkal.

d) A logisztikai szakszolgálat parancsnokság tevékenysége:

- tervezi, szervezi és irányítja a katasztrófa felszámolásában és a minősített időszaki feladatok végrehajtásában résztvevő polgári védelmi erők ellátását;
- szakirányítja az ideiglenesen ellátatlanná vált lakosság egyszeri ellátásának végrehajtása érdekében szervezett ellátó szakalegységeket (élelmezési-, ruházati-, mentesítő anyag- és műszaki ellátó rajok);
- biztosítja a szakalegységek működéséhez szükséges anyagi-technikai feltételeinek, a kimenekített lakosság elhelyezési feltételei megteremtését;
- szervezi a lakosság és anyagi javainak szállítását, illetve a pv szervezetek működéséhez kapcsolódó szállításokat, biztosítja a szükséges szállítótér kapacitás optimális kihasználását;
- együttműködik a lakosság ellátásában, az anyagi javak mentésében résztvevő más szervekkel, szervezetekkel, összehangolja az ellátási feladatokat.

B) Fővárosi, fővárosi-kerületi szintű tevékenység hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában

87. A parancsnokság és törzs feladatai:

- a fegyveres összeütközés során kialakult bonyolult helyzetek kezelése, mentő-mentesítő és halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák megszervezése érdekében a helyzet értékelése és a parancsnok elhatározásához szükséges adatok időben történő jelentése;
- a polgári védelmi szervek és erők állandó alkalmazási készenlétének biztosítása, az előírt ügyeleti szolgálatok működtetése;
- a helyzetre vonatkozó adatok folyamatos gyűjtése, tanulmányozása és értékelése, valamint a parancsnoki elhatározáshoz szükséges számvetések, javaslatok elkészítése;
- a mentő, mentesítő és a halaszthatatlanul szükséges helyreállító munkák időben történő tervezése, szervezése, a feladatok eljuttatása a végrehajtókhoz, az együttműködés megszervezése és folyamatos fenntartása, illetve a fenti feladatok mindenoldalú biztosításának tervezése és megszervezése;
- megbízható összeköttetés és a rejtett vezetés megszervezése és folyamatos fenntartása az alárendelt és együttműködő szervekkel, erőkkel, a szomszédokkal és az előljárókkal;
- a vezetési pontok állandó működőképességének és a folyamatos vezetés feltételeinek biztosítása;
- a parancsok, utasítások végrehajtásának folyamatos ellenőrzése, és az alárendeltek munkájának segítése;
- a jelentések időben történő felterjesztése az előljáró parancsnokságokhoz, valamint a rendszeres tájékoztatás az alárendelt, az együttműködő és a szomszéd polgári védelmi szervek és szervezetek helyzetéről;
- a személyi állományban és a technikai eszközökben bekövetkezett veszteség, valamint a mentés során elszennvedett sugáranyag folyamatos nyilvántartása;
- az élőerő és a technikai eszközök szükség szerinti kiegészítése;
- a szolgálati és az államtitkok megőrzése, ezen belül a titkos okmányok tárolása, megóvása és szabályszerű kezelése, az erre vonatkozó rendszabályok betartása, illetve betartatása;

- a mentési tapasztalatok tanulmányozása, értékelése, általánosítása és azok alárendelt szervekhez, szervezetekhez való eljuttatása, gyakorlati alkalmazása;
- a mentő munkákban résztvevő szervezetek ismételt csapások elleni védelmének, mentésének és mentesítésének megszervezése;

A polgári védelmi parancsnokságok állandóan ismerjék a kialakult helyzetet, az alárendelt állapotát és a kiadott parancsok végrehajtásának helyzetét.

C) Körzeti szintű tevékenysége hadiállapot (fegyveres összeütközés) időszakában

88. A támadófegyverek alkalmazásával mért csapások következményeinek felszámolási munkáit a körzetparancsnokság és törzs az illetékes VÉB elnöke vezetésével, az előljáró szervek szakmai segítségével a háborús szervezeti tagozódás személyi és technikai feltételeinek megteremtését követően (teljes személyi feltöltés, háborús működésre való áttérés, háborús munkarend bevezetése) szervezi és vezeti.

A parancsnokság és a törzs egyik része a vezetési, vagy minősített időszaki működési helyére települ, a másik része (visszamaradó állomány) végrehajtja a körzetben folyó munkák koordinálását.

A törzs és a megalakult munkacsoportok a felderítési adatok alapján a körzet legkritikusabb helyzetbe került részébe települnek a mentést közvetlenül irányító operatív csoportként.

A különböző munkacsoportok megfelelő váltási rendben való tevékenységgel biztosítják a mentő, mentesítő és halaszthatatlan helyreállítási munkák folyamatos szervezését és vezetését.

89. A körzetparancsnokság:

- gyűjti és elemzi a helyzetre vonatkozó adatokat, előkészíti a parancsnok elhatározási javaslatához szükséges számvetéseket;
- javaslatot tesz a végrehajtandó feladatokra és szervezetek alkalmazására;
- javasolja a lakosság és a polgári szervek riasztás utáni tájékoztatását;
- irányítja a kitelepítési-elhelyezési és ellátási feladatok végrehajtását;
- intézkedik az óvóhelyi létesítmények üzemeltetésének ellenőrzésére;
- parancsot ad a szervezetek részére az elsötétítési feladatok előkészítésére, végrehajtására;
- elrendeli a létfenntartáshoz szükséges és egyéb anyagi javak megelőző RBV védelmét szolgáló intézkedések végrehajtását;
- intézkedik a támadófegyverek alkalmazását követő helyzetben a felderítés, mentés, mentesítés (fertőtlenítés), valamint a halaszthatatlan feladatok azonnali végrehajtására;
- kialakítja a fegyveres összeütközés időszakában az összeköttetés rendjét és módját;
- intézkedik az alkalmazási készenlétbe helyezett polgári védelmi szervezetek tájékoztatására és ellenőrzésére;

- állandó kapcsolatot tart az együttműködő (MH, rendőr, tűzoltó, mentő stb.) szervezetekkel;
- intézkedést ad ki a polgári védelmi szervezetek mindenoldalú biztosításának végrehajtására;
- vezeti az eseménynaplót és a parancsnok helyzetértékelő munkatérképét;
- ellenőrzi az ügyleti szolgálatok meglétét, összeköttetését.

90. A körzeti polgári védelmi törzs:

- a kidolgozott felderítési terv alapján szervezi és irányítja a felderítő szervezetek általános és szakfelderítő tevékenységét;
- szervezi az együttműködést a területen lévő más szervezetek felderítő erőivel;
- gondoskodik az alárendelt polgári védelmi szervezetek megfelelő információkkal és meteorológiai adatokkal történő ellátásáról;
- kidolgozza a sugár-, vegyi- és biológiai, valamint a műszaki- és tűzhelyzet előrejelzését;
- gyűjti és összesíti az alkalmazott tömegpusztító fegyverek fajtáiról, erejéről, helyéről és idejéről kapott adatokat;
- elemzi az alkalmazás következtében kialakult helyzetet figyelembe véve az előjárástól, alárendeltekől, együttműködő szervektől és szomszédoktól kapott adatokat;
- tájékoztatja a parancsnokság munkacsoportjait, a szomszédokat és együttműködőket a kialakult helyzetről és a tett intézkedésekről;
- gyűjti a helyzetre vonatkozó adatokat, előkészíti az elhatározási javaslatához szükséges számvetéseket;
- ellenőrzi a kiadott elhatározások, utasítások végrehajtásának helyzetét;
- szervezi és biztosítja az ügyleti szolgálatot, a személyi állomány pihentetését, váltását, valamint a vezetési pont(ok) zavartalan működését, őrzés-védelmét;
- végrehajtja az előkészített és beüzemelt vezetési pont(ok) személyi állományának ellátását, mindenoldalú biztosítását;
- folyamatosan nyilvántartja a polgári védelmi erők és eszközök helyzetét, gondoskodik pótlásukról;
- biztosítja a saját és az alárendelt szervezetek híradását, összeköttetését;
- tervezi, szervezi és ellenőrzi a híradást biztosító állandó készenlétét, alkalmazhatóságát, a technikai eszközök üzemképességét;
- biztosítja és ellenőrzi a szervezetek híradó forgalmának védettségét (rejtettségét);
- tervezi és szervezi a polgári védelmi műszaki védelmi rendszabályok végrehajtását;
- irányítja és ellenőrzi a kitelepítéssel-elhelyezéssel kapcsolatos feladatok végrehajtását;
- elkészíti az előjáró szerv részére a napi összefoglaló jelentést;

- gondoskodik a lakosság védelmét szolgáló óvóhelyek berendezéséről, üzemeltetéséről;
- tervezi, szervezi és irányítja a polgári védelmi erők elhelyezési körleteinek műszaki berendezését, előrevonási útvonalak kijelölését, előkészítését;
- a kialakult helyzet alapján számításokat végez és javaslatokat tesz a műszaki-mentő erők alkalmazására;
- részt vesz a parancsnok elhatározási javaslatának, az alkalmazási-, és együttműködési-, és a biztosítási tervek kidolgozásában;
- javaslatokat készít a lakosságvédelem, műszaki-mentés, a kitelepítés és elhelyezés során felmerült problémák megoldására;
- szervezi és irányítja a lakosság, az állatállomány, a takarmány, a víz és az élelmiszer RBV védelmével összefüggő tevékenységet;
- a kialakult helyzet alapján javaslatot tesz az egészségügyi, állategészségügyi szervek, szervezetek alkalmazására;
- szervezi a mentésben résztvevő polgári védelmi erők RBV, egészségügyi védelmét, ellátását, mentesítését és fertőtlenítését;
- szervezi és irányítja az egészségügyi megfigyelést, a zárlatot (karantént), a közegészségügyi és járvány megelőző rendszabályok végrehajtását;
- nyilvántartja a hidrometeorológiai és RBV felderítési adatokat és továbbítja az előljáró szerv részére, valamint az alárendeltek és együttműködők felé;
- folyamatosan értékeli az RBV védelem, mentés, mentesítés és fertőtlenítés helyzetét, javaslatot tesz a feladatok végrehajtására;
- nyilvántartja a tűzoltási feladatokra alkalmas állományt és eszközöket;
- tájékozódik a vízellátás, vízvédelem helyzetéről;
- tervezi és szervezi a polgári védelmi anyagi-technikai ellátási rendszabályok végrehajtását;
- szervezi és irányítja a veszélyeztetett helyekről az anyagi értékek kiszállítását, biztonságba helyezését;
- szervezi a településen kívüli zónában lévő élelmiszer, ruházati, üzem- és kenőanyag készletek és egyéb anyagi értékek védelmét;
- ellenőrzi a szállításba bevont technikai eszközök alkalmasságát, üzembiztonságát;
- szervezi és irányítja a kitelepítéshez és a szervezetek feltöltéséhez szükséges szállítóeszközök időben történő előállítását;
- biztosítja a szállítási feladatokba bevont eszközök karbantartását, üzem- és kenőanyaggal való feltöltését;
- folyamatosan gondoskodik az elhasználódott, rongálódott vagy megsérült technikai eszközök pótlásáról;
- vezeti a törzs munkatérképét, a nyilvántartásokat és feljegyzéseket.

A körzetparancsnokság és törzs részleges vagy teljes megsemmisülése esetén a feladatok irányítását - az előljáró által meghatározott helyettesítési rend alapján - a kijelölt működőképes körzetparancsnokság veszi át.

91. A körzetparancsnokság munkacsoportjai:

Folyamatosan értékelik a kialakult helyzetet, a kapott feladatokat, elkészítik javaslataikat a fogantatandó rendszabályokra, a végrehajtandó feladatokra és a szakalegységek alkalmazására.

Szakmailag felügyelik a saját és a munkahelyi polgári védelmi szervezetek alkalmazását, tájékoznak azokról a helyzetéről, tevékenységéről.

Szakmai segítséget nyújtanak a szakalegységek veszteségeinek pótlásában, az alkalmazási feltételek megteremtésében.

Együttműködnek a feladatok végrehajtásában résztvevő más munkacsoportokkal, települési parancsnokságokkal.

a) Körzeti (települési) vezetésbiztosító és híradó munkacsoport tevékenysége:

- végrehajtja a parancs vétele után a lakosság és a polgári szervek légi katasztrófa és RBV riasztását, illetve azok feldolgozását;
- biztosítja a parancsnok elhatározásában meghatározott híradó-összeköttetést a vezető- és végrehajtó szervezetek között;
- végrehajtja a lakosság tájékoztatását a betartandó magatartási szabályokról;
- biztosítja a híradó- és riasztó eszközök üzemképességét, meghibásodás esetén intézkedik a javításra, pótlásra.

b) Körzeti lakosságvédelmi munkacsoport:

Körzeti kitelepítési és elhelyezési előadó tevékenysége:

- közvetlenül irányítja a veszélyeztetett területről a lakosság kimenekítését, gondoskodik elhelyezésükről;
- részt vesz a műkincsek további mentésében, elszállításában;
- közreműködik a kitelepítés, befogadás egészségügyi és élelmezési biztosításában;
- irányítja a lakosság visszatelepítését, közreműködik ideiglenes ellátásukban.

Körzeti óvóhelyi előadó tevékenysége:

- gondoskodik az óvóhelyek működőképességéről, önmentő eszközök, tartalék ivóvíz, élelmiszer tárolásáról, a lakosság elhelyezéséről;
- koordinálja a sérült óvóhelyek helyreállításának munkálatait;
- a védelmi követelmények alapján javaslatot tesz óvóhelyek megszüntetésére, újak kijelölésére, megerősítésére.

c) Körzeti kárfelszámolási munkacsoport:

Körzeti egészségügyi előadó tevékenysége:

- közreműködik a csapást szenvedett területeken felkutatott sérültek elsősegélynyújtásában, első orvosi ellátásában, illetve kórházba történő elszállításában;
- részt vesz a ki- és visszatelepítések egészségügyi biztosításában;
- koordinálja az elsősegélynyújtó szervezetek tevékenységét, javaslatot tesz a szükséges egészségügyi erők átcsoportosítására.

Körzeti műszaki előadó tevékenysége:

- szervezi és irányítja a megsérült óvóhelyek felderítését, a sérültek kimenekítését;
- összehangolja a sérült közművek ideiglenes helyreállításának munkálatait;
- javaslatot tesz a létfontosságú főutak járhatóvá tételére;
- közreműködik a szolgálat személyi és technikai feltöltésében, pótlásában.

Körzeti RBV előadó tevékenysége:

- részt vesz a lakosság életének, anyagi javainak megóvását elősegítő tevékenységben, sugárzó, mérgező és fertőző anyagokkal történt szennyezés esetén;
- közreműködik az RBV felderítés végrehajtásában;
- a felderítési adatok alapján meghatározza a szennyezett terület határainak kijelölését, a kimenekített személyek és technikai eszközök mentesítését, fertőtlenítését;
- részt vesz a nem mentesíthető anyagok elkülönítésében, megsemmisítésében;
- ellenőrzi a mentesítés végrehajtásának hatékonyságát;
- részt vesz a lakosság védőcsomagolt élelmiszerrel történő ellátásának biztosításában.

d) Körzeti logisztikai munkacsoport tevékenysége:

- folyamatosan szervezi a mentésben résztvevő szervezetek ételmezei, ruházati, technikai ellátását és gondoskodik az utánpótlásukról;
- biztosítja a kimenekített, ellátatlanná vált lakosság szükség szerinti ellátását, valamint a szükséges szállítási feladatokat;
- folyamatosan tájékozódik a mentésben résztvevő polgári védelmi szervezetek létszámáról és ellátási normáiról.

Települési parancsnokság tevékenysége

- az előjáró parancsa, valamint a beérkező és kiértékelt adatok alapján meghozza elhatározását a végrehajtandó feladatokra;
- intézkedik a lakosság és a polgári szervek riasztás utáni tájékoztatására;
- a parancsnokság munkacsoportjai bevonásával közvetlenül irányítja a kitelepítési és elhelyezési feladatok végrehajtását;
- ellenőrizteti az óvóhelyek működőképességét;
- elrendeli az elsötétítési és fényálcázási feladatok végrehajtását;
- biztosítja a megelőző RBV védelmi feladatok végrehajtását;
- a támadóegységek alkalmazását követő helyzetben irányítja a felderítés, mentés és halaszthatatlan helyreállítási feladatok végrehajtását;
- folyamatos összeköttetést tart az előjáróval, együttműködőkkel, a végrehajtó és a közreműködő szervezetekkel;
- folyamatosan ellenőrzi az alkalmazásban lévő polgári védelmi erők tevékenységét, helyzetét;

- szervezi a polgári védelmi szervezetek minden oldalú biztosítását, valamint a lakosság ellátását;
- vezeti az eseménynaplót, a polgári védelmi vezető munkatérképét és folyamatosan ellenőrzi a létrehozott ügyeleti szolgálatokat.

V. FEJEZET

A POLGÁRI VÉDELMI FELADATOK VÉGREHAJTÁSÁRA ALKALMAZANDÓ OKMÁNYOK

A polgári védelem alkalmazási okmányai

92. A polgári védelmi mentő-mentesítő és halaszthatatlan helyreállító munkák előkészítésével, vezetésével, az ezekhez közvetlenül kapcsolódó feladatok végrehajtásával kapcsolatos okmányokat alkalmazási okmányoknak nevezzük.

Az alkalmazási okmányok készülhetnek írásban, vagy rajzban (térképen, vázlaton). Rögzíthetők magnetofonszalagon, számítógépen, telefaxon vagy fényképen. Az írott okmányok lehetnek szövegesek, vagy készülhetnek meghatározott formájú (típusú) űrlapok kitöltésével.

Az alkalmazási okmányok csak olyan mennyiségben készítenők, amennyi az alárendeltek vezetéséhez és az előjáró parancsnokságnak történő jelentéshez feltétlenül szükséges.

Minden alkalmazási okmányon fel kell tüntetni:

- a minősítési jelzést;
- az okmány megnevezését;
- a jogosult aláírását (névvel, beosztással, rendfokozattal);
- az Ügyviteli Szabályzat által előírt teljes záradékot.

Az alárendeltekhez küldendő vagy az előjáró parancsnokságra felterjesztendő alkalmazási okmányon ezen kívül fel kell tüntetni:

- a kiadó parancsnokság megnevezését, az okmány sorszámát és megnevezését, a készítés helyét, az okmány aláírásának keltét és időpontját, a térkép méretarányát és kiadási évét (folyamatosan kell írni);
- az okmány sürgősségi kategóriáját;
- a címzett megnevezését;
- az elosztást;
- az elküldés és az átvétel időpontját.

Híradó közlemények (telefaxok, rádiótáviratok esetén a címzett megnevezése helyett meg kell adni a hírközpontnak (állomásnak) a fedőnevét, amelyhez a közleményt továbbítani kell. Meg kell adni a címzett szolgálati személy fedőnevét, fedőszámát is.

Az alkalmazási parancsok, intézkedések minden példányát eredeti aláírással kell ellátni.

A parancsnok aláírását a parancsnokság körbélyegzőjével kell hitelesíteni.

Ha az okmány több címzettnek kerül elküldésre a sokszorosított (leírt) példányok elosztását csak a vezetési ponton maradt példányon kell feltüntetni. Az elosztót ilyen esetben ennek a példánynak a végére, esetleg a hátlapjára írjuk és a kiadományozó írja alá.

A működési helyen lévő ügyviteli részlegnél maradt okmány hátoldalára vagy az elosztóra fel kell jegyezni az okmány elküldésének és átvételének időpontját. Ezt a feljegyzést az okmányt elküldő személy hitelesíti.

Az okmányok átvételének keltét és időpontját maga a címzett, vagy az okmányt tartalmazó csomagot felbontó személy azonnal jegyezze fel. Az okmányt küldő személy az átvétel keltét és időpontját a visszamaradt példányra akkor jegyezze fel, amikor a címzett nyugtázza az okmány átvételét.

Az alkalmazási okmányok átadásának (kézbesítésének) sorrendjét a sürgősségi kategóriák határozzák meg.

A továbbításra kerülő alkalmazási okmányokat borítékolni és pecsételni kell. A borítékra fel a benne lévő okmányok sürgősségi kategóriájának megfelelő jelzést. Az alkalmazási parancsokat, intézkedéseket és jelentéseket külön kell borítékolni és közvetlen kell parancsnoknak kézbesíttessük, aki köteles gondoskodni a nyilvántartásba vételről. Az átvételt a címzett a boríték elülső oldalán, vagy a futárlapon aláírással igazolja. Ezekbe a borítékokba semmilyen egyéb okmányt nem szabad elhelyezni.

Az alkalmazási okmányok csoportosítása

92. Az alkalmazási okmányok lehetnek vezetési, beszámoló és tájékoztató típusúak.

a) Vezetési okmányok:

- Riasztási, berendelési és készenlétbe helyezési terv;
- Létszámnyilvántartás;
- Meteorológiai adatok nyilvántartása;
- Előzetes intézkedés;
- Elhatározás;
- Alkalmazási parancs;
- Munkatérképek és vázlatok.

b) Beszámoló okmányok:

- Eseménynapló;
- Jelentések;
- Feljegyzések.

c) Tájékoztató okmányok:

- Számvetések;
- Kimutatások;
- Vázlatok;

- Grafikonok;
- Táblázatok.

Az alkalmazási okmányok egy részét képező vezetési okmányokat az alkalmazás során minden esetben vezetni kell, illetve el kell készíteni azokat.

A beszámoló és tájékoztató okmányok közül, az alkalmazás körülményeitől, a tevékenység jellegétől függően a szükséges okmányokat kell elkészíteni, illetve normaidőszakban előkészíteni.

94. Vezetési okmányok főbb tartalma:

a) Riasztási, berendelési és készenlétbe helyezési terv:

Az okmány a polgári védelmi szervezetek riasztásával, berendelésével és alkalmazási készenlétbe helyezésével kapcsolatos feladatokat tartalmazza, egységes rendszerbe foglalva. Kitöltése és vezetése a benne szereplő útmutató alapján történik (névjegyzéket, telefonszámokat, időrendben felsorolt feladatokat, normatívákat tartalmaz a felelősök feltüntetésével).

b) Létszámnyilvántartás:

Az okmány a polgári védelmi szervezetek személyi állományának, technikai eszközeinek nyilvántartására, az állomány változásának rögzítésére szolgál. Kitöltése és vezetése a benne szereplő útmutató alapján történik.

c) Meteorológiai adatok nyilvántartása:

Az okmány polgári védelmi erők alkalmazását, illetve a kialakult helyzet változását befolyásoló meteorológiai adatok rögzítésére szolgál. Kitöltése és vezetése a benne szereplő útmutató alapján történik.

d) Az előzetes intézkedés:

A parancsnoki munka egyik fontos része, amely csak kivételes esetben hagyható el. Kiadásának célja az alárendelt parancsnokok tájékoztatása, amely alapján időben és szervezeten fel tudnak készülni - a párhuzamos parancsnoki munkamódszer alkalmazásával - feladataik végrehajtására. Az előzetes intézkedéseket a törzs dolgozza ki, kiadására a parancsnok jogosult. Tartalma a kialakult helyzettől, a feladat jellegétől, a feladata végrehajtásának egyéb körülményeitől függ.

Az előzetes intézkedés tartalmazza:

- a kialakult helyzet ismertetését;
- az előjáró szervezet feladatait, az alárendelt érdekében végzett tevékenységeket;
- a várható feladatokat;
- az azonnal foganatosítandó rendszabályokat;
- a feladat végrehajtására való felkészülés konkrét feladatait, időpontokat;
- az adott pillanatban rendelkezésre álló minden olyan információt, amely az alárendeltet segíti a feladatok végrehajtásában, vagy az arra való felkészülésben.

e) Az elhatározás:

A parancsnok vezetői munkájának alapját képező okmány. Az elhatározást térképen kell kidolgozni és magyarázó szöveggel kiegészíteni. A parancsnok az elhatározás alapján adja ki a feladatok megszervezésére vonatkozó írásbeli parancsokat, intézkedéseket. Tartalmazza a kialakult helyzetre vonatkozó adatokat, a feladat végrehajtásának módját, eszközeit, körülményeit.

Szöveges és grafikus formában (térképen, vázlaton) készül úgy, hogy az elhatározás két része (megjelenítési módja) kiegészítse egymást.

f) Az elhatározás tartalmazza:

- A tevékenység elgondolását.
- Az alárendeltek feladatait.
- Az együttműködés rendjét.
- A vezetés megszervezését.
- Az ellátás megszervezését.

g) Alkalmazási parancs:

Minden szintű polgári védelmi parancsnok az alárendeltek munkafeladatait parancsok, intézkedések útján szabja meg.

A mentő munkára vonatkozó feladatokat alkalmazási parancsban kell meghatározni:

- a kárterület ismert adatait, a kialakult helyzetet;
- az előljáró által megoldandó feladatokat, együttműködők feladatait;
- a saját alegység feladatait és a mentő tevékenység elgondolását, az erőeszközök összetételét;
- az első, a második, a harmadik lépcső feladatát;
- az előrevonás útvonalát, megindulási ponton való áthaladás idejét, biztosítási feladatokat, a feladatok végrehajtása utáni tevékenység rendjét;
- a mentő munka megkezdésének időpontját;
- az együttműködő szolgálatok feladatait, az együttműködés rendjét;
- a mentő munkák időtartamát, váltások rendjét;
- az anyagi-technikai biztosítást;
- a vezetési pont telepítési helyét, híradás módját, jelentések idejét, rendjét, jeleket és jelzéseket;
- a helyetteseket.

h) Munkatérképek és vázlatok:

A parancsnok alapvető vezetési okmánya a munkatérkép.

A polgári védelmi tevékenységek irányítása során vezetett munkatérképek és vázlatok, a kialakult helyzet rögzítésére, a tevékenység szemléletes megjelenítésére és az események menetének folyamatos figyelemmel kísérésére szolgálnak.

A munkatérképek és vázlatok vezetésének általános szabályai:

A szakalegységek szervezeteinek különböző helyzetére vonatkozó időpontokat az alegységek megnevezése alatt, a tevékenységükre utaló egyezményes jel

fölött, vagy mellett (nagy kiterjedésű jel esetén benne) kell feltüntetni, ahol erre szabad hely van a térképen.

Menetben az alegységek egyezményes jeleit az út, vagy az oszlopút mentén rajzoljuk.

A menetrendi elemek megnevezését az egyezményes jel fölé, az állományát pedig (az állományban lévő szervezeteket) az oszlop alá írjuk.

A sávhatárokat a térképen mindig a mögöttes terület felől, az alkalmazási irány felé (a csapást szenvedett város középpontja) rajzoljuk. Először a jobb, majd a bal sávhatárt rögzítjük. A sávhatárokat - a vezetési fokozatoktól függően szaggatott vonalakkal, a szaggatott vonalak között pontokkal és összefüggő vonalakkal ábrázoljuk.

A munkatérkép tartalmazza:

a) Fővárosi, megyei parancsnoksági szinten

Általános adatok:

- felírások, vezetési pontok;
- közigazgatási határok kiemelése;
- tiltott útvonalak és területek kiemelése;
- térkép és terep rejtjelzések;
- szélirányok, (uralkodó) szélesebségek.

Szakvonatkozású adatok:

- kialakult helyzet;
- csapásadatok;
- fő- és másodrendű irányok, munkakörzet sávhatárok;
- útvonalak: előrevonási, hátraszállítási, a sérültek és hajléktalanok kivonási, az anyagi-technikai ellátást biztosító, a tartalék és a manőver utak, illetve azok jellemzői és számozásaik;
- körletek: megalakítási, gyülekezési, várakozási, összpontosítási, technikai körletek;
- az előjáró hatáskörébe tartozó feladatok, amelyek a megye érdekében kerülnek megvalósításra;
- erőcsoportosítások;
- a fővárosi, megyei tartalékok körletei, az erők és eszközök feltüntetésével;
- az együttműködés rendje;
- az alkalmazás biztosításának rendje;
- a vezetés rendje (rajzban).

A táblázatokban, amelyek a térképen kerülnek megrajzolásra és kitöltésre:

- gyülekezési körletenként az erőcsoportosítás kialakítását lépcsőnként, váltásonként, az erőcsoportosítás elemeinek feltüntetésével;
- kimutatást az erőkről és eszközökről;

- az alkalmazás és váltás időpontjait;
- a váltást követő főbb feladatokat;
- a jelentések rendjét;
- a jelek és jelzések táblázatát;
- a fontosabb időpontokat.

Szöveges formában:

- az alkalmazás elgondolását;
- az együttműködés főbb kérdéseit;
- a logisztikai biztosítás rendjét;
- a vezetés rendjét.

b) Körzeti, fővárosi kerületi parancsnoksági szinten:

Az általános adatok ugyanazok, mint a fővárosnál és a megyénél.

Szakvonatkozásban:

- kialakult helyzetre vonatkozó adatok;
- csapásadatok;
- sávhatárok, alkalmazási irányok, működési körzetek;
- útvonalak;
- körletek;
- az előljáró részéről végrehajtandó feladatok;
- az erőcsoportosítás elemei előrevonási útvonalanként (munkakörzetenként);
- az egyes lépcsők és váltások erői, eszközei;
- az egyes elemek feladatainak végrehajtási ideje;
- az együttműködés rendje más polgári védelmi erőkkel, polgári szervezetekkel és egyéb résztvevőkkel;
- az alkalmazás biztosítása;
- a vezetés rendje.

Táblázatban kell kidolgozni:

- kimutatás az erőkről és eszközökről;
- alkalmazási grafikon;
- jelentések rendje;
- jelek és jelzések táblázata;
- főbb időpontok.

Szöveges formában rögzíteni kell:

- az alkalmazás elgondolása;
- az alegységek főbb feladatai;
- az együttműködés és a vezetés rendje;
- a mindenoldalú biztosítás fő kérdései.

c) Települési szinten:

Szakvonatkozású adatok:

- csapásadatok;
- sávhatárok;
- útvonalak;

- körletek;
- az együttműködés rendje;
- az alkalmazás biztosítása;
- a vezetés rendje.

Táblázatban kell kidolgozni:

- kimutatás a település erőiről, eszközeiről;
- jelentések rendje;
- jelek és jelzések táblázata.
- főbb időpontok.

Szöveges formában:

- az alkalmazás elgondolása;
- az alegységek fő feladatai;
- az összeköttetés és jelentés rendje;
- a logisztikai biztosítás főbb kérdései.

95. A beszámoló okmányokkal szemben támasztott követelmények:

A kialakult helyzetnek, a helyzet változásainak, a kapott és kiadott parancsnok, utasítások utólagos felidézésére, elemzésére szolgálnak. Ezen okmányok közül az eseménynaplót minden esetben vezetni kell, az egyéb okmányokat szükség szerint kell vezetni, illetve elkészíteni.

a) Az eseménynapló az alkalmazás során kialakult helyzet, a tett intézkedések és a kapott feladatok rögzítésére szolgál. Az eseménynapló vezetését a riasztást követő beérkezéstől kezdődően a tevékenység egész ideje alatt folyamatosan vezetni kell. Követelmény, hogy az okmány bejegyzései alapján az események menete, a tett intézkedések, a helyzet változása nyomon követhető legyen. Vezetése a benne szereplő útmutató alapján történik.

b) Jelentések:

A jelentések az előjáró számára készített tájékoztató, beszámoló jellegű okmányok. Szigorúan kötött formájuk nincs. Követelmény, hogy a jelentésből egyértelműen derüljön ki:

- a készítő személy, vagy szerv,
- a címzett személy, vagy szerv,
- a jelentés tartalma (tárgya),
- a jelentés készítésének helye és időpontja.

c) Feljegyzések:

A feljegyzés kötetlen formájú és terjedelmű írásos formában készülő okmány. Feljegyzés valamilyen jelentős eseménnyel kapcsolatban készülhet, amely később-

bi tevékenységre kihatással van, vagy lehet. A feljegyzésből világosan ki kell tűnni:

- a készítő személynek,
- a készítés helyének, idejének,
- a feljegyzés alapjául szolgáló eseményeknek, azok körülményeinek,
- az eseménnyel kapcsolatban érintett személyek adatainak.

96. A tájékoztató okmányokkal szemben támasztott követelmények:

A tájékoztató okmányok a vezetési munkát segítő adatokat, információkat tartalmazó szöveges, vagy rajzos (grafikus) formában készített iratok. A tájékoztató okmányok kötetlen tartalommal készíthetők, szükség szerinti mennyiségben és módon. Az egyetlen követelmény, hogy a készítő, illetve a közvetlen felhasználó (parancsnok) számára elégséges információt biztosítson.

- a) *Számvetések:* A polgári védelmi tevékenységek előkészítése és vezetése során szükségessé váló számítások eredménye. A különböző helyzetekben elvégzett számvetések induló adatokat szolgáltatnak a parancsnok elhatározásának kidolgozásához, illetve biztosítják a tevékenység vezetéséhez szükséges kiegészítő információkat. Követelmény, hogy a számvetések helyes kiinduló adatokat (időnormák, anyagfelhasználás) tartalmazzanak, és matematikailag hibátlanok legyenek.
- b) *Kimutatások:* A különböző kimutatások a mindennapi munka során és az alkalmazás körülményei között egyaránt használatos okmányok. Létezik előre elkészített változat (formanyomtatvány, űrlap), de készíthető ezektől eltérő formában és tartalommal is. A kimutatások a parancsnokok döntés-előkészítő és döntéshozó munkájához biztosítják a szükséges információkat. Kimutatás általában számszerűsíthető dolgokról készül (például: létszámkimutatás) szöveges, vagy grafikus formában, esetleg a két megjelenítési mód kombinációjával.
- c) *Vázlatok:* A vázlatok a térképhez hasonlóan a földfelszín, a domborzat, a tereptárgyak, stb. ábrázolására szolgáló okmányok. Közös jellemzőjük, hogy a katonai térképekhez képest kevésbé részletgazdagok, illetve hogy az adott helyzetben szükséges jeleket, jelzéseket tartalmazzák. Az elkészítés és felhasználás célját tekintve készíthető térképvázlat, üzemi vázlat, alaprajz, (épületről) menetvonal vázlat, figyelési vázlat, stb. A vázlatok készítésénél követelmény, hogy arányosak, szemléletesek legyenek, tegyék lehetővé a tájékozódást és a polgári védelmi tevékenységek vezetését, irányítását, illetve végrehajtását. Vezetésük szabályai megegyeznek a munkatérképek vezetésének szabályaival.
- d) *Grafikonok:* A grafikonok a számszerűsíthető, illetve mérhető dolgok (létszám, anyagok, eszközök, idő) mennyiségének, szemléletes megjelenítésére, a mennyiségek összehasonlítására szolgáló, illetve a mennyiségek változását kifejező, kísérő, vagy magyarázó szöveggel ellátott grafikus okmányok. A grafikonok készítésénél fontos szempont, hogy megbízható adatokra épüljenek, szemléletesek, áttekinthetők, egyértelműek legyenek.

A grafikonhoz hasonló ábrázolási mód a diagramm, amely elsősorban mennyiségek összehasonlítására, illetve két (esetleg több) mennyiség arányának szemléltetésére használható. Az összehasonlítandó mennyiségek szalag-, oszlop-, kör-, vagy más geometriai alakzat, esetleg egyéb rajz arányos méretű képével ábrázolható.

- e) *Táblázatok*: A táblázatok adatok, események, mennyiségek szemléletes formában való megjelenítésére szolgáló okmányok. A táblázatok a célnak legmegfelelőbb vonalhálózatból és a hálózatba írt szövegből, számokból, esetleg más jelekből álló információhordozók. A táblázatok egy része előre nyomtatott (például: létszámnyilvántartó, eseménynapló, stb.). Más táblázatok ajánlott formában és tartalommal a tevékenység során készülnek. Ezeken kívül tetszőleges formában és tartalommal készíthetők táblázatok. A táblázatok készítésével (kitöltésével, vezetésével) kapcsolatban követelmény, hogy szemléletesek, áttekinthetők, pontosak és olvashatók legyenek.

T á b l á z a t o k

97. A polgári védelmi tevékenység (alkalmazás) során elkészítésre (használatra) javasolt táblázatok:

- a) *Események rendje*: A táblázat az alkalmazással kapcsolatos legfontosabb események, a tevékenységet döntően befolyásoló körülmények és azok változásának rögzítésére szolgál. Időrendben tartalmazza:
- a feladat vételének, vagy az esemény bekövetkezésének időpontját;
  - a riasztás időpontját;
  - az elrendelt alkalmazási készenlét fokozatát;
  - az alkalmazási készenlét elérésének időpontját;
  - az alkalmazási parancs kiadásának időpontját;
  - a mentő munkák megkezdésének időpontját;
  - a mentőmunkálatokat jelentősen befolyásoló (akadályozó) eseményeket és azok idejét (például: újabb földrengés, az ellenség ismételt csapása, stb.);
  - a kialakult helyzet jelentős változását (például: másodlagos veszélyforrás kialakulása, stb.);
  - az erők, eszközök kivonását, átcsoportosítását;
  - a mentő munkák befejezését.

A táblázatot célszerű a térképen elkészíteni, vagy ahhoz csatolni és folyamatosan vezetni.

- b) *Váltások rendje*: A táblázat a mentőmunkák folyamatos, tervszerű, szervezett végzését segíti elő. Tartalmazza az erők, eszközök váltásokba és lépcsőkbe sorolását, az egyes szervezetek megnevezését, a váltások időtartamát. A táblázat 24 órás időtartamra készül, célszerű a térképen elkészíteni, vagy ahhoz csatolni.

- c) *Erő-eszköz elosztás*: A táblázat a mentőmunkákban résztvevő alegységek, technikai eszközök legcélszerűbb elosztására, illetve a kárterületen munkát végzők tevékenységének áttekintésére szolgál.

Tartalmazza a rendelkezésre álló erők, eszközök mennyiségét az egyes munkakörzetekbe, munkaterületekre és munkahelyekre beosztott állományt.

A táblázatot a térképen célszerű elkészíteni, vagy ahhoz csatolva folyamatosan vezetni. Hosszabb idejű alkalmazás esetén a táblázatot célszerű ceruzával kitölteni, hogy a szervezetek és a technikai eszközök átcsoportosítása, váltása, vagy kivonása átvezethető legyen. Az egyes polgári védelmi szervezetek megnevezése mellé célszerű a szervezet tényleges létszámát és a technikai eszközök valóságos számát is odaírni.

- d) *Meteorológiai adatok*: A táblázat az alkalmazást befolyásoló meteorológiai adatok és azok változásának rögzítésére szolgál. Az időjárási adatok közül minden esetben azokat célszerű a táblázatban rögzíteni, amelyek a kialakult helyzet sajátosságaiból, a tevékenység jellegéből adódóan fontosak, vagy azok lehetnek.

A táblázat tartalmazza (szükség szerint):

- az időpontot (hónap, nap, óra, perc);
- a talaj, víz, levegő, hőmérsékletét;
- az átlag hőmérsékletet (nappal, éjjel);
- a legmagasabb, legalacsonyabb hőmérsékletet;
- a szélirányt (és változásait);
- a szélsébséget (alacsony és/vagy magas légköri) és változásait;
- a csapadék jellegét és mennyiségét;
- a levegő páratartalmát;
- a látási viszonyokat.

A táblázatot célszerű a térképen elhelyezni, vagy ahhoz csatolni, a benne szereplő adatokat szükség szerinti gyakorisággal helyesbíteni.

- e) *Menetrend*: Menet végrehajtása esetén az erők mozgásának megtervezésére és a menet tervszerű, szervezett végrehajtását szolgáló okmány. A menetrendet célszerű a térképen (a térkép szegélyén) rögzíteni, az egyezményes jelek és rövidítések alkalmazásával, vagy csatolni a térképhez.

A törzsekkel szemben támasztott követelmények a munkatérkép kidolgozásakor

98. Helyesen és jól vezetett munkatérkép nélkül nagyon nehéz rövid idő alatt, tömör, pontos és szabatos írásbeli alkalmazási parancsok, intézkedések, jelentések, összefoglaló jelentések készítése.

A munkatérkép pontos és kultúrált vezetése a törzskultúra egyik minőségi mutatója. Szakszerű vezetése nemcsak a beosztott szaktisztekkel, hanem a minden fokozatú parancsnokkal szemben támasztott alapvető követelmény.

A munkatérkép kidolgozásával szemben támasztott legfontosabb követelmények a következők: a szemléltetőség, a helyzet teljessége és pontossága.

- a) A szemléltetőség kifejezésre jut a helyzet világos és pontos ábrázolásában és a lényeges részek kiemelésében. Ez elérhető az egyezményes jelek helyes alkalmazásával és pontos rajzolásával, a szolgálatok tevékenységének, a mentőmentesítő munkák helyzetének, különböző színekkel történő kiemelésével, a szolgálati és magyarázó felírások helyes elhelyezésével, a szakszolgálati alakulatok tényleges helyzetének és várható tevékenységének világos és egyértelmű ábrázolásával, illetve a térkép helyes hajtogatásával.
- b) A helyzet teljességét azon adatok határozzák meg, amelyek szükségesek a parancsnok számára a szolgálatok végrehajtó szervezetei alkalmazás időszakában történő vezetéséhez. Minden - munkatérkép vezetésére kötelezett szaktiszt - csak azokat az adatokat rögzítheti, amelyek konkrét feladatának végrehajtásához szükségesek. E követelmény betartása időmegtakarítást jelent a kialakult

helyzet térképen történő rögzítése során és megkönnyíti a munkatérkép használatát.

- c) Az adatok pontosságának az elhatározás összeállítása, meghozatala szempontjából van rendkívül nagy jelentősége. Ugyanis alkalmazás időszakában a csapások paramétereinek pontatlan értékelése és térképen való rögzítése azt eredményezheti, hogy a mentőerőket súlyos veszteséget okozó magas sugár-szintű zónába vezethetjük. Ez a létrehozott erőcsoportosításban jövátéhetetlen veszteséget idéz elő és jelentősen csökkenti a mentő-mentesítő tevékenység ütemét.

A munkatérkép vezetésével szemben támasztott főbb követelmények

az okmányokon a közép-európai időt kell feltüntetni;

- a települések és tereptárgyak megnevezését pontosan a térkép szerinti írásmóddal írjuk, a szükséges ragokat, képzőket, kötőjellel és kisbetűvel kapcsoljuk hozzá;
- a kárterületek kiterjedési határait mindenkor a közvetlen csapásterülettel, a kialakult helyzettel kezdjük, ezt követően térjünk rá a másodlagos hatásterületek rögzítésére;
- a szervezetek körleteit legalább három ponttal (az óra járásával ellentétes irányban), a megindulási és ellenőrzési pontokat a jellegzetes tereptárgyaknál kell kijelölni;
- a sávhatárokat a megalakítási körlet felől a kárterület mélysége irányába kell jelölni. Először a jobb, majd ezt követően a bal sávhatárt kell rögzíteni;
- a kisebb települések és tereptárgyak helyét a nagyobb településekhez viszonyítva, vagy koordinátákkal kell meghatározni;
- a folyók, csatornák, tavak partjait, a magaslatok és a hegyek lejtőit, az erdőszéleket és a lakott települések széleit (részeit) világtájak szerint kell jelölni, a folyópartokat a folyási irány szerint is meghatározhatjuk (jobb part, bal part);
- az egyes irányokat (mentési irány, fő erő kifejtés iránya) az alkalmazásba vezetési terepszakasztól kiindulva, a mentő feladat teljes mélységéig - több pont felsorolásával - kell meghatározni.
- a menetvonalakat több ponttal kell meghatározni: az első pont a megalakulási körletekben az a) pont, ahonnan az alegység megindul - a további pontokat, azokon az útvonalakon, amelyeken a menet áthalad; az utolsót pedig a várakozási körletben, illetve az alkalmazási terepszakaszon kell meghatározni;
- az alkalmazási okmányokon az alegységek, segélyhelyek, mentőállomások mennyiségét betűvel kell kiírni, például: két műszaki-mentő darus részleg.

A rajzos okmányokat (vázlatokat) térképen, oleátán, műanyalapokon, vagy átlátszatlan papíron lehet kidolgozni.

Az oleátára, műanyag lapokra készített rajzos okmányon (vázlaton) az illesztés céljából jelöljük meg a koordináta hálózatot vagy annak a térképnek legalább három pontját, amelyről a vázlat készült, valamint a térkép áttekintő lap szerinti jelzését és méretarányát.

Mindezen rajzos okmányon (vázlaton) nyíllal jelöljük meg az észak-dél irányt. Kivételt képeznek a koordinátahálózattal rendelkező okmányok.

99. A munkatérkép vezetésekor vagy vázlat készítésekor tartsuk be az alábbi szabályokat:

- a saját szervezetek és egyéb alegységek, csoportok helyzetét, feladatát és tevékenységét meghatározott egyezményes jelek alkalmazásával rajzoljuk;
- a saját szervezetek és egyéb alegységek, csoportok számát és megnevezését pirossal, míg a hadi tevékenységről szóló adatokat kézzel írjuk;
- a helyzetre vonatkozó adatokat a meghatározott egyezményes jellel, vékony vonallal úgy rajzoljuk fel, hogy azok ne tegyék felismerhetetlenné a térképet és a rajta lévő feliratokat;
- az alárendeltek tényleges tevékenységét és elhelyezését összefüggő, a tervezett vagy a későbbi tevékenységét szaggatott vonallal rajzoljuk, a tartalék körleteket szintén, de a jelen belül „T” betűt kell elhelyezni.

A polgári védelemnél rendszeresített és használatos munkatérképek tartalmát mindig az adott vezetési szint határozza meg. Más tartalommal kell megtölteni az országos működési hely, illetve a megyei, körzeti vezetési pontokon (törzseknél) vezetett munkatérképeket. Ennek ellenére, valamennyi vezetési szinten vezetett munkatérképnek vannak azonos vonásai. Ezek az alkalmazás megtervezése, előkészítése és végrehajtása során a következők:

- kiinduló adatok;
- elhatározás adatai;
- mentő-mentesítő tevékenység folyamán rögzített adatok. Mindhárom csoportba sorolható adatok részletessége a munkacsoportok térképein különböző.

Az adatok többsége grafikusán kerül a munkatérképre. Az egyéb olyan adatokat, amelyeket grafikusán nem lehet kifejezni, szövegesen rögzíthetők (térképre rajzolt táblázatokban).

A parancsnok elhatározása kidolgozható külön térképen is. Ez a térkép felhasználásra kerül az elhatározás munkájának az összehangolására, a feladatok alárendeltekhez való eljuttatására és a végrehajtás ellenőrzésére. Az elhatározás-térképen részletesen rögzíteni kell az együttműködés kérdéseit is.

100. A térkép előkészítése a munkához:

A helyesen előkészített térkép könnyebben használható az alkalmazás időszakában, csökkenti a mentő-mentesítő tevékenységet folytató polgári védelmi szervezeteknek a vezetéssel kapcsolatos feladatok végrehajtásához szükséges idejét.

A térkép előkészítése nem más, mint a méretarány kiválasztása, térképszelvények összeragasztása, a kiemelés, valamint a helyes összehajtogatás.

A térkép méretarányának kiválasztása függ a vezetési szinttől, a végrehajtandó mentő tevékenység jellegétől.

A térkép kiemelése azzal a céllal történik, hogy megkönnyítsük a térkép olvasását és a térképen való munkát, biztosítsuk a tájékozódás és a helymegjelölés nagyobb pontosságát, részletesen számon tartjuk a terep domborzatának minden részletét és kihasználhassuk annak minden előnyös oldalát (például: erőcsoportosításnál a terep árnyékoló hatását). A térkép kiemelésének folyamata magába foglalja a terep olyan elemeinek és tereptárgyainak a szemléltetőbbé tételét, amelyeket a mentőerők előtt álló alkalmazási tevékenység jellege szempontjából feltűnővé kell tenni, valamint a térképnek olyan új adatokkal történő kiegészítését, melyek a helyzet megítéléséhez és az elhatározás megalkotásához szükségesek. A térkép kiegészítésének rendkívül nagy jelentősége van a támadóegységek alkalmazása esetén, amikor annak hatására a terep megváltozik. A kiemelés végrehajtása a terep tanulmányozását is elősegíti.

Az áttekinthetőség érdekében az egyszínű térképeken színezéssel a következő kiemeléseket eszközöljük: a folyókat - két színnel, a mocsarakat - a térkép alsó szélével párhuzamos kék vonalkázásokkal, az erdőket és ligeteket - zöld színnel, a magaslatokat - világosbarna színezéssel, az utakat barna - a vasutakat fekete színnel, a településeket, városokat, vasútállomásokat - helység feliratok nagybírással vagy aláhúzással. Az állam, régió, megye, körzet határát feketével megnagyobbítjuk és az érintett területen kívüli oldalán piros színnel halványan alászínezzük, kiemeljük.

Hasonlóképpen járunk el a sávok esetén is. Viszont a körletek alászínezése, kiemelése minden esetben a körlet jelzésének a belső oldalán történik.

A munkatérkép helyes összehajtogatása lehetővé teszi a térkép viszonylag kis helyen történő gyors kezelését. A térkép összehajtogatása előtt ki kell keresni az előttünk álló alkalmazási tevékenység körletét, sávját. Ezután - figyelembe véve a térkép felhasználásának körülményét - vezetési ponton, épületen kívül kerül felhasználásra, vagy terepen. Az előbbi esetben a hajtogatást nem eszközölünk, az utóbbinál a szélső részt aláhajtogatjuk. A térkép összeragasztása érdekében célszerű a koordináta hálózatot a harmonika rendszer szerint összehajtott térképre átvezetni.

101. A terepen felhasználásra kerülő térképeknél - különösen párás és nedves időben - célszerű a térkép lapjait befedni olyan átlátszó papírral, amelyen a helyzet normál vagy különleges ceruzával rögzíthető (oleáta).

A munkatérkép vezetésének alapvető szabályai általános elvek alapján

A munkatérképre az alkalmazási helyzetet meghatározott színű, egyezményes jelekkel rajzoljuk. A jelek nagyságát a térkép méretarányának és a rögzítendő köte-

lék, objektum jelentőségének megfelelően határozzuk meg (a parancsnoki vonalzó sablonjeleit véve alapul).

A polgári védelmi szervezetek anyagi-technikai ellátó szolgálat alkalmazási feladatát, helyzetét és tevékenységét pirossal, a híradó, műszaki, vegyivédelmi (kivéve a mentő alakulatokat) objektumokat és egyes technikai eszközöket fekete színnel rajzoljuk.

A mentő-mentesítő erők és technikai eszközök egyezményes jeleit a terepen való valóságos elhelyezésüknek megfelelően - tevékenységük irányában elhelyezve - rajzoljuk a munkatérképre.

Az egyezményes jelek, jelzések és rövidítések alkalmazása

102. Az egyezményes jelek, rövidítések és felírások hozzáértő alkalmazása, az alkalmazási helyzet helyes rögzítését eredményezi. A vonalas zárt és részben zárt alakú egyezményes jeleket, a mentő-mentesítő alakulatok, különböző terepszakaszok, mentesítő állomások, stb. térképre történő rajzolása során használjuk a méretarányok figyelembevételével. Ezért ezeket méretarányos egyezményes jeleknek is nevezzük.

Azokat az egyezményes jeleket, amelyek valamilyen szabályos geometriai formával rendelkeznek (vezetési pontok, sugárellenőrző pont, személymentesítő állomás, stb.) nem soroljuk a méretarányos jelek csoportjába, így a térképen méretarány figyelembevétele nélkül rajzoljuk.

A pontcélokat, amelyek jelölésére méretarányon kívüli egyezményes jeleket alkalmazunk a térképen, úgy rögzítjük, hogy az egyezményes jel középpontja az objektum terepen való elhelyezkedésének középpontjában legyen. Ezeknek az objektumoknak a koordinátáit az egyezményes jel közepe szerint kell megadni.

A vezetési pontot térképen úgy kell rajzolni, hogy az egyezményes jel egyik oldalának függőlegesen meghosszabbított alsó része - a zászló nyele - a terepen elhelyezett pontra mutasson.

Térképek feliratozásánál lényeges az előírt rövidítések helyes alkalmazása. A térkép áttekinthetőségének elősegítése céljából fontos, hogy a rövidítések, feliratozások elhelyezése kulturált, olvasható legyen.

A munkatérkép vezetésére legalkalmasabbak az un. műszaki rajz, vagy normál betűtípusok. Ezek felírása gyors és egyszerű. A betűket (számokat) szavakat (számjegyeket) külön írjuk. A betűk minden egyes eleme egyenlő vastagságú legyen. A vonalak vastagsága a betűk méretének 1/10-től 1/4 részéig terjedhet.

A betűket helyzetektől függően a térkép széléhez viszonyítva - feloszthatjuk egyenesekre és dőltekre (a betűk és számok dőlésszöge 75° lehet).

A nagy betűket rendszerint a fejrésznél és aláírásoknál, mondatok kezdeténél és néhány rövidítésnél használjuk. Kis betűket alkalmazunk a magyarázó szövegek és rövidítések írásánál.

A felírásokban lévő betűk magassága, mérete függ a térkép méretarányától, az objektum, a mentő egység nagyságától, azok területi terjedelmétől, vagy vonalas kiterjedésétől.

A kis betűk magasságának megválasztása úgy történik, hogy az alárendeltségi viszony kitűnjön.

Kis betűk nagysága: részleg felírásánál - minden méretarányú térképen 2-3 mm, raj - 4 mm, csoport - 6mm, a komplex csoport - 8 mm, a mentési csoportosítás - 12 mm.

A feliratok (aláírások) kezdőbetűi vagy a szöveges felírások előtti számok 1/3-dal legyenek nagyobbak, mint a kis betűk.

A felírások méretei a nem méretarányos jelek határain belül az adott egyezményes jelek méreteitől függenek.

A helyzettel kapcsolatos rövidítések, megnevezések és egyéb magyarázó felírások a térkép alsó (felső) szélével, vagy vízszintes koordinátahálózattal párhuzamosan legyenek elhelyezve.

A szervezet rövidített megnevezéseit dőlt kisbetűkkel rajzoljuk. A térképen kidolgozandó okmány megnevezésének és szolgálati fejrészének méretét (beszámoló, elhatározás, nyilvántartó térkép, szervezet számozásának, megnevezésének méretét) minden helyzetben a kidolgozó vagy közvetlen előljárója határozza meg.

A térképen feleslegesek az olyan egyezményes jelek mellett lévő magyarázó felírások, amelyek önmagukban is érthetők. Az ilyen felesleges felírások csak a térképet zsúfolják, csökkentik áttekinthetőségét.

Az **induló helyzetet** a térképen meghatározott sorrendben kell rögzíteni. Ez lehetővé teszi, hogy gyorsan és helyesen tisztázzuk a kapott feladatot.

A polgári védelmi mentőerők és eszközök tényleges tevékenységét és elhelyezését összefüggő, a tervezettét pedig szaggatott vonalakkal rajzoljuk.

Ha terepszakaszt rajzolunk, azt a második pont megtalálása után azonnal célszerű lerajzolni. A terepszakaszt legalább két ponttal jobbról - balra, fentről - lefelé, felírást pedig a bal oldalra rögzítjük. A körletet legalább három ponttal az óramutató járásával ellentétes irányba haladva határozzuk meg.